

tribuna

UREJUJE UREDNIŠKI ODBOR: DRAGO ČOP, MIRO DVORSAK, DRAGANA KRAIGHER, BOŽO LEVEC, EDO RAZDRIH, BOJAN SAMARIN IN DUŠAN VOGLAR, ODGOVORNI IN GLAVNI UREDNIK DUŠAN VOGLAR. TEHNIČNI UREDNIK MIRO LEHRMAN, UREDNIŠTVO IN UPRAVA: LJUBLJANA, MIKLOŠIČEVA 5a — LJUBLJANA 3, pp. 12. TELEFON 31-102, TEKOČI RAČUN 600-70/3-507. ROKOPISOV NE VRAČAMO LETNA NAROČNINA 200 DIN. TISK ČASOPISNO PODJETJE DELO.

LETO IX., ŠTEV. 9-10
LJUBLJANA
28. maja 1959

TOVARIS TITO STUDENTOM OB DNEVU MLADOSTI

Nepremišljene akcije nas kompromitirajo

Dne 21. maja je tov. Tito sprejel delegacijo naše mladine in študentov, ki mu je prišla čestitati k 67. rojstnemu dnevu. Ob tej priložnosti je tov. Tito zbranim zastopnikom spregovoril:

Dragi moji mladinci in ostali gostje, nenavadno sem srečen, da imam priložnost videti tu v tako velikem številu predstavnike naše mlade generacije, naših šol in univerz, predstavnike naših delovnih ljudi, zlasti pa predstavnike tiste naše mladine, ki pošteno in v celoti gradi avtomobilsko cesto. Dovolite mi, da izkoristim to priložnost in vam povem nekaj besed o tem, kako gledam na splošni razvoj naše mladine.

Mnogo bi lahko govoril o tem, v kakšnih pogojih je živela in delala naša mladina in v kakšnih pogojih se je morala mlada generacija učiti v šolah in na univerzi. Profesorji se gotovo spominjajo, da so študenti, ker niso imeli ne stanovanj ne drugega, morali raznašati mleko, prodajati časopise in se ukvarjati s različnimi drugimi drobnimi deli. Utrajali so si pot v neverjetno težkih pogojih, mnogo težjih kakor jih imajo zdaj naši študenti, čeprav tudi oni opravljajo kot člani študentskih združenj nekatere usluge in prejemale za to dopolnilna materialna sredstva.

Razumljivo je, da študentom še nismo mogli dati vsega, kar potrebujejo, dali pa smo jim več kakor so mogli imeti naše mlade generacije pred vojno in med njo.

Mnogi naši mladi ljudje, otroci po 14 in 15 let, so se med štiriletno borbo lačni vojskovali, jedli kuhane koprive in travo, redkokdaj imeli kruh, uživali neslano hrano, ker niso imeli soli, umirali pa so s pesmijo na ustih in dajali vse od sebe, zavedajoč se, da mnogi izmed njih ne bodo doživeli sadov boja, ki smo ga vodili. Kadar se spominjam tega, sem nenavadno ponosen, na drugi strani pa me boli srce, ko vidim nekatere mladince ali skupine mladincev, ki se tega ne zavedajo in ki ne pomislijo, kam vodijo določeni izpadi, ki delajo naši socialistični skupnosti veliko škodo.

Prikrat govorim danes o primerih, ki so se zgodili najprej v Zagrebu, nato pa v Makedoniji. Krivda za to ni na naši mladini. Naša mladina je v ogromni večini dobra in ne umika besede, da imamo mladino, na katero smo lahko ponosni. Moram vam pa povedati, da so pri nas toliko let po koncu vojne in uspešne graditve še vedno razni sovražniki, ki iščejo priložnosti, da bi delali težave naši socialistični skupnosti. Nekatere danes moti veliki prestiž, ki ga je pridobila naša dežela in osvobodilnem boju in po vojni v izgradnji socializma. Moti jih zmagovalna pot naše graditve, moti jih to, da nam vžle vsem klevetam in raznim podtikanjem ne morejo mnogo škodovati, moti jih, da vseeno napredujemo in da nam ne morejo onemogočiti poti, ki smo si jo izbrali, da bi si ustvarili boljše bodočnost in izgradili našo socialistično Jugoslavijo.

Razni sovražniki skušajo najti pri nas slabe točke in moram reči, da so našli slabo točko na naših univerzah. Z ogorčenjem moram povedati, da je pred nekaj dnevi prišlo v Zagrebu do izpada nekaterih ljudi na univerzi. Večina teh ljudi dobiva štipendije; te pa jim dajejo naši delavci, ki služijo denar v tovarnah in ga dajejo skupnosti, da bi ta lahko financirala šole, univerze in drugo. Delavci, ki ustvarjajo ta sredstva, večkrat manj zaslužijo kakor imajo nekateri študenti štipendij. In vendar, tovariši in tovarišice, v Zagrebu je prišlo do tega, da je zaradi slabe hrane v neki menzi, ki je šele začela obratovati, prišlo do uličnih demonstracij. Pustimo možnost, da je bila hrana slaba; toda pri nas imajo študenti pravico sami upravljati svoje menze. Naj bodo tudi sami odgovorni za to, kakšno hrano imajo. Dobivajo denar in kakor ga bodo upravljali, tako bodo jedli in živeli. Oni pa so šli na ulice in demonstrirali! Zdaj pa na Vzhodu in na Zahodu govore, kako se je v Jugoslaviji začel pohod lačnih študentov.

Nihče ne more reči, da tega niso organizirali sovražniki, ker vem, da so demonstracije v Zagrebu in Makedoniji ozko povezane. To je bilo premišljeno! Mene pa najbolj preseneča in žalosti to, da so tudi nekateri naši poštjeni in dobri mladinci nasledili sovražniku in šli z njim demonstrirati. Ali so sploh pomislili, da to lahko škoduje naši skupnosti? Malo prej sem govoril o samoopovedi tistih naših mladih ljudi med vojno, ki so umirali na fronti s pesmijo na ustih, zdaj pa ti mladi ljudje v Zagrebu, po petih ali šestih dneh slabe hrane niso našli druge poti kakor da so šli na ulice demonstrirati! Namesto tega bi rajši prišli k našim voditeljem, lahko bi prišli tudi k meni, saj ni nobenega problema, ki ga ne bi hoteli rešiti. Ne rečem, da gre pri nas vse tako, kakor bi moralo iti. Večkrat najdemo tudi birokratske odnose do ljudi in stvari, toda mi v takih primerih posredujemo in odpravljamo anomalije. Hočemo, da naši ljudje žive srečno, želimo pa, da je ljudem jasno, kdaj je nekaj mogoče in kdaj ni mogoče.

Te izpade najostreje obsojam, ker niso bili na mestu. Študenti, ki so sodelovali pri njih, so podzvestno nasledili razred-

nemu sovražniku in to jim niti malo ne dela časti.

Večkrat sem pomislil na to, ali je koristno ustvarjati velike menze in prišel sem do zaključka, da ni. Našim dijakom in našim mladim ljudem, ki delajo, pa je treba omogočiti prehrano, ki jim ustreza. Mi dajemo potrebna sredstva, vendar niso vedno izkoriščena tako, kakor bi bilo treba. Moram vam povedati, da mi je zelo hudo in žal, ker moram ob dnevu mladosti govoriti o tem in da je — po vsem tem, kar smo doslej storili, po vseh velikih uspehih, ki jih je naša dežela dosegla v svoji izgradnji, po vsem tem, kar smo storili za mlado generacijo, da bi ji ustvarili lepše življenje, kakor smo ga imeli mi — prišlo do teh izpadov.

Imam navado, da govorim odkrito in ostro, kadar je treba tako govoriti. Imam pa tudi mnogo blagih besed, kadar so na mestu in kadar jih je treba povedati. Upam, tovariši in tovarišice, da takih primerov ne bo več, če boste budni, če boste pazili in žvali to, kar je bilo pridobljeno za vas, za vašo srečo in za vaše dobro. Vi morate nositi odgovornost, da bo to ohranjeno in ne dovoliti sovražniku, da zavre naš razvoj, kajti demokracija lahko dobi svoje širino in globino samo v sorazmerni z zavednostjo ljudi. Za nezavednega človeka ne more biti demokracije. Demokracije ne more biti za nekega, ki nasprotuje temu, k čemur teži ogromna večina prebivalstva. Mi imamo demokracijo za večino, ne pa tisto manjšino, ki nasprotuje nadaljnemu razvoju v naši deželi.

Nerealne zahteve niso rešitev

Ker so materialni in študijski problemi ljubljanskih študentov še vedno zelo pereči, smo se obrnili na predsednika Univerzitetnega sveta tovariša Jožeta Pernuša in mu zastavili nekaj vprašanj.

Tovariš predsednik, ko je bil sprjet nov zakon o univerzi in se je začelo razpravljati o novih statutih, učnih načrtih in programih, so študentje pa tudi njihovi vzgojitelji ne-nehno poudarjali, da bo uspeh študijske reforme v marsičem odvisen od materialnih pogojev študija. Zanimna nas, kako se oziroma kako se bodo ti problemi reševali.

Materialno vprašanje študija ni enostavno, niti lahko. Stališče Univerzitetnega sveta glede tega je jasno. Študentom je nujno potrebno zagotoviti takšne pogoje študija, ki jim bodo omogočili, da se lahko študiju v polni meri posvečajo. Iz te postavke je treba tudi izhajati. Zavedamo se, da je na univerzi mnogo perečih problemov, ki jih ni mogoče kar čez noč rešiti, pa čeprav že uvajamo strožje pogoje študija. Pri svojih načrtih

in zahtevah moramo upoštevati realne možnosti za njihovo realizacijo. Naša družba, ki za normalni potek ponka in nadaljnji razvoj univerze že sedaj daje procentualno velika sredstva, čeprav ne zadostujejo, da bi z njimi lahko hitro rešili vse njene probleme. Univerzitetni organi se dobro zavedajo, kaj bi bilo potrebno storiti, da bi študijski pogoji ustrezali novim razmeram, ki so nastale z uvajanjem strožjega režima študija. Tako so za funkcionalne in materialne izdatke že v letošnjem letu določili mnogo več sredstev. Tudi Ljudska skupščina LRS je za potrebe univerze pokazala potrebno razumevanje in zagotovila precej več sredstev kot doslej.

O materialni problematiki univerze bo na prihodnji seji podrobno razpravljala Univerzitetni svet. S temi problemi se je mnogo ukvarjala tudi študentska organizacija in pripravila obširen elaborat. Tudi Skupnost jugoslovanskih univerz bo razpravljala o materialnih problemih naših univerz.

Vse to nam dokazuje, da se tem problemom posveča mnogo pozornosti in prepričan sem, da se bodo tudi uspešno reševali.

Kadar govorimo o materialnih pogojih življenja študentov, ki niso ravno ugodni, mislimo na vrsto problemov. Tokrat nas za-

nima, kaj menite o sedanjem sistemu štipendiranja?

Mislím, da sedanji sistem štipendiranja ni najboljši in da ga bo treba temeljito proučiti in postaviti na realno podlago. Na drugi strani pa se mi zdi, da bi bilo treba naše ustanove in podjetja bolj zainteresirati za dajanje štipendij revnejšim dijakom že v srednjih splošnoizobraževalnih in strokovnih šolah, s čimer bi odpadel problem štipendiranja novincev na univerzi. Ti so sedaj največkrat v zelo težkem položaju, saj jih pomanjkanje sredstev za preživljanje sili v stalno ali honorarno zaposlitev, kar neugodno vpliva na študij.

Kako gledate na dejstvo, da večina študentov dobiva tako majhne štipendije, da z njimi ne morejo kriti niti osnovnih življenjskih potreb?

Glede štipendij doslej še nismo zavzeli jasnih stališč. Mislim pa, da bi morali dobivati študentje tako visoke štipendije, da bi z njimi lahko krili realne stroške. V zvezi s štipendijami se pojavlja vprašanje dotacij za študentska stanovanja, njihovo zdravstveno oskrbo, menze itd. Po mojem mnenju bi morali iti na znižanje dotacij, čeprav jih v današnjih razmerah še ni mogoče popolnoma ukiniti in na povznanje štipendij. Tako bi bila situacija jasnejša, zmanjšala pa bi se neenakopravnost študentov, ki jo povzroča sistem dotacij. Vendar odnos med štipendijami in dotacijami tudi v jugoslovanskem merilu ni niti rešen niti jasn. Nedvomno bo treba to vprašanje dobro preštudirati in sprejeti tak sistem pomoči študentom, ki bo v skladu z realnimi možnostmi.

Kakor vemo, ima razmeroma majhen procent ljubljanskih študentov štipendije. Kaj je po vašem mnenju vzrok, da naša podjetja in ustanove ne dajejo rada štipendij?

Da je procent naših študentov, ki dobivajo štipendije, precej majhen, najbrž drži, res je pa tudi to, da so njihove štipendije v jugoslovanskem merilu najnižje. To vprašanje bo treba prej ali slej urediti. Tudi Univerzitetni svet bo glede tega problema na eni izmed prihodnjih sej zavzel določeno stališče.

Kar se tiče drugega dela vprašanja, pa je treba priznati, da je na štipendijsko politiko naših podjetij in ustanov v določeni meri vplivalo dejstvo, da precejšnje število študentov ni izpolnjevalo pogodbenih obveznosti. Neupravičeno razreševanje pogodb pospešuje tudi nekatera podjetja sama, ko kupujejo štipendiste in namesto njih vračajo sredstva tistim podjetjem, ki so študentom omogočila šolanje, sebi pa na ta način skušala zagotoviti potrebni strokovni kader. Jasno je, da za ta podjetja takšno nesigurno vračanje sredstev v štipendije ni stimulativno. Tudi tendence študentov, jemati pogodbene obveznosti neravno, brez premisleka, nato pa se jih že med študijem ali pa (Nadaljevanje na 2. strani)

Dragi tovariš Tito, še mnogo zdravih let!

Za demokratsko reševanje problemov

Sistem socialistične demokracije je v naši skupnosti omogočil široko uveljavljanje pravic delovnih ljudi na vseh področjih družbenega uveljavljanja. Se več: spustil je ustvarjalnost, iniciativno in zavzetost za reševanje problemov, ki spremljajo vsak razvoj. Zato delovni ljudje razne prehodne težave in nasprotja v organih družbenega upravljanja tudi uspešno rešujejo. Poudariti moramo tudi, da je jugoslovanska mladina dobila vse pravice enakopravnega sodelovanja v družbenih organih in da uspešno uveljavlja svoje interese. V takih okoliščinah je demokracija res v celoti uresničena, a oblike uveljavljanja

interesov ljudi so lahko le temu primerne. Izsiljevanje ni potrebno, kajti naprednim silam in težnjam so odprta vsa demokratska pota za uresničanje pobud in določenih ciljev.

Z uresničenjem družbenega samoupravljanja pa so ti organi postali odgovorni za uspešno vodenje in za reševanje problemov. Odgovorni so, da pravčasno odkrivajo težave, jih analizirajo, predlagajo rešitve in ukrepe ter mobilizirajo lastne sile za reševanje po zakoniti poti.

Vzgoji in izobraževanju kadrov, ki ima tako široko obsežnost, posveča naša skupnost še prav posebno pozornost. Velike

družbene spremembe so sprožile proces preobrazbanja in razvijanja visokega šolstva. Skladno s tem se rešujejo tudi problemi študentov. Toda gledati jih moramo vedno le s širšega družbenega vidika, upoštevajoč možnosti in stopnjo našega razvoja. V primerjavi s predvojnimi stanjem in tudi s sedanjimi razmerami v tujini lahko objektivno ocenimo le, da je naša skupnost storila doslej zelo veliko in je bila vselej uvidevna, pa tudi širokogrudna za reševanje naših problemov.

Zakaj naj bi se študentje ne ravnali temu primerno in v razumevanjem ter preudarnosti reševali probleme, če se pojavljajo? Dogodki v Zagrebu in Skopju, a katerih je te dni spregovoril tudi tovariš Tito, prav gotovo ne kažejo odgovornosti in zrelosti za pravilno reševanje težav. Izpad, za katerega smo mi majhen del zagrebških in skopskih študentov, nam je prinesel samo politično škodo in ga obseva vsa jugoslovanska javnost. Obsojajo ga za zlasti delovni ljudje, ki neposredno ustvarjajo sredstva, s katerimi se podpira in omogoča šolanje prizadetih študentov. »Demokracije ne more biti za tiste, ki nasprotujejo temu, k čemur teži večina«, je dejal tovariš Tito. Demokracija je lahko le oblika pravilnega vsklajevanja interesov, kajti skupnost pomeni organizirano in urejeno obliko.

Zato tudi mi obsojamo ta izpad, ker je tako početje kratkovidno in škodljivo, ker se na tak način ne morejo reševati materialne težave, katerih odpravljanje je odvisno od dobrega delovanja družbenih organov in pravičnega angažiranja študentov samih. Nobena organizacija se ne more otresti soodgovornosti za stanje na njenem področju, če so ji dana redna pota za uspešno delo in vodenje.

S tem ne mislimo zanikati problemov in težav, ki dejansko težijo študente. Toda ti

problemi in težave so več ali manj le organizacijskega značaja. Saj je v Zagrebu šlo na primer za težave, ki so nastale v menzi, ki je začela predčasno poslovati, ko njene kapacitete še ni bilo mogoče izkoristiti in niso znali paralizirati začetnih organizacijskih neprijetnosti, pa tudi ne izkoristiti rednih možnosti za ureditev problema. Zato obsojamo pot, po kateri jih je ta, lahko rečemo slabši del zagrebških in skopskih študentov, skušal reševati. Tu so se pokazale slabosti naših študentskih organizacij in samoupravljanja v menzah, kjer bi lahko študentje s svojo kritično in aktivnim delovanjem rešili marsikateri problem. Se huje pa je, da so to nepravilno pot izkoristili v svoje namene naši družbeni ureditvi sovražni elementi in v tem deloma tudi uspehi.

Zagrebški in skopski primer nas resno opozarjata, da so tudi v študentskih vrstah ljudje, ki so sovražno razpoloženi do naše socialistične skupnosti in graditve. Zato moramo biti vedno budni in odločni, da preprečimo kakršne koli njihove poskuse, kajti posledice vedno škodujejo ugledu celotne organizacije in vzbujajo nezaupanje delovnih ljudi. Mi smo revolucionarna mladina in del te skupnosti, s katero rastemo. Prav zato vedno podpiramo napredek in se bomo tudi trudiли odločno odkrivati in odstranjevati vse težave. Toda to nas ne more voditi na pota, ki niso demokratska in ne vodijo k pravičnemu reševanju. Izpadi, o katerih govorimo, so daleč od revolucionarnosti in od iskrene boja za napredek. Zato ne uživajo naše podpore in jih odločno obsojamo.

Študentska mladina v Jugoslaviji je že nešteto dokazala svojo socialistično zavest in napredno orientiranost. Zato znamo ceniti napore družbe, ki v okviru velikih naporov za socialistično graditve uspešno rešuje tudi naše probleme.

Janex CEMAŽAR

Dečlica je hudomušno preplašila jato

NOVE OBLIKE DELA

Cepnav obsega dejavnost Kuratorija študentskih domov in manj važna področja študentske socialno-ekonomske problematike, njegovo delovanje zelo malo poznamo.

Kuratorij študentskih domov in menz pri Univerzitetni upravi rešuje probleme študentskih domov in menz, skrbi za izvrševanje pravil posameznih domov in menz, nadzoruje finančno in materialno poslovanje teh ustanov, skrbi za dotacije domovom in menzam iz javnih sredstev, skrbi za izgradnjo študentskih domov, daje Univerzitetni upravi predloge, s katerimi naj bi se reševali najrazličnejši tekoči problemi študentskih domov in menz itd.

Sestavlja ga univerzitetni profesorji, predstavniki Zveze študentov, predsedniki upravnih odborov posameznih ustanov, ki spadajo v področje dela Kuratorija ter eksterni člani. Da bi delo potekalo čim uspešneje in da bi kar najbolj prožno reševali vedno nove probleme, ki se pojavljajo v tej dejavnosti, so ustanovili posamezne komisije: komisijo za izgradnjo študentskih domov, komisijo za subvencioniranje ter komisijo za sprejemanje v domove, ki vsaka rešuje svoje področje dela.

V skladu z našim družbenim razvojem, ki stremi za decentralizacijo upravnih poslov, so tudi v delovanju Kuratorija sprejeli smernice, po katerih bodo dati upravnim odborom študentskih domov in menz kar največ samostojnosti pri delovanju in reševanju proble-

matike, ki se javlja pri njihovem delu. Tako bo Kuratorij v bodoče predstavljal le nekakšen koordinacijski in posvetovalni ter svetovadni organ, ki bo neposredno spremljal delovanje upravnih odborov.

Eden najvažnejših problemov, s katerimi se je Kuratorij študentskih domov in menz ukvarjal v letošnjem letu, je nadaljnja izgradnja študentskega naselja. Da je to vprašanje resno, kaže že dejstvo, da se od leta 1956 kapaciteta študentskih domov sploh ni povečala kljub vsakoletnemu naraščanju števila študentov na univerzi. Toda tudi letos stanje ni prav nič rožnato, ker so za izgradnjo dveh stolpnic v študentskem naselju dobili le 125 milijonov dinarjev od Zdrženja metalurgov Jugoslavije, pri okrajnih odborih pa je bil odziv slab. Javljajo se tudi druge težave, ena od njih je ta, da teren pod Rožnikom ni primeren za gradnjo sedemnadstropnih stolpnic.

Druge vprašanje je Osrednja študentska menza, ki že dolgo obratuje s polovično kapaciteto in v svojem delovanju ustvarja deficit. S tem se resno pojavlja vprašanje njenega nadaljnjega obstoja. Študentska organizacija meni, da bi z reorganizacijo personalne politike in uvedeno samopostrežbo menza ostala še vnaprej študentska. Upravnik menze pa

zagovarja stališče, da menza nima pravega študentskega značaja in naj bi postala obrat splošne družbene prehrane. Kuratorij je zato osnoval komisijo, v kateri so študentje in profesorji, ki naj te probleme temeljito proučijo, razlasejo perspektive, ki bi se nudile prenosovanju menzi in izdelala predloge za uspešno rešitev teh akutnih vprašanj.

Tudi subvencioniranje predstavlja važno področje dela Kuratorija. V doseganju sistema subvencioniranja se je pojavljalo vedno več napak, včasih tehničnega značaja. Zato tudi reševanje teh problemov v bodoče prevzeli Upravni odbor študentskih domov, ki študente-prosilce in njihovo socialno stanje mnogo bolje poznajo. Subvencioniranje pri Osrednji študentski menzi pa bodo prevzele socialno ekonomske komisije na posameznih fakultetah.

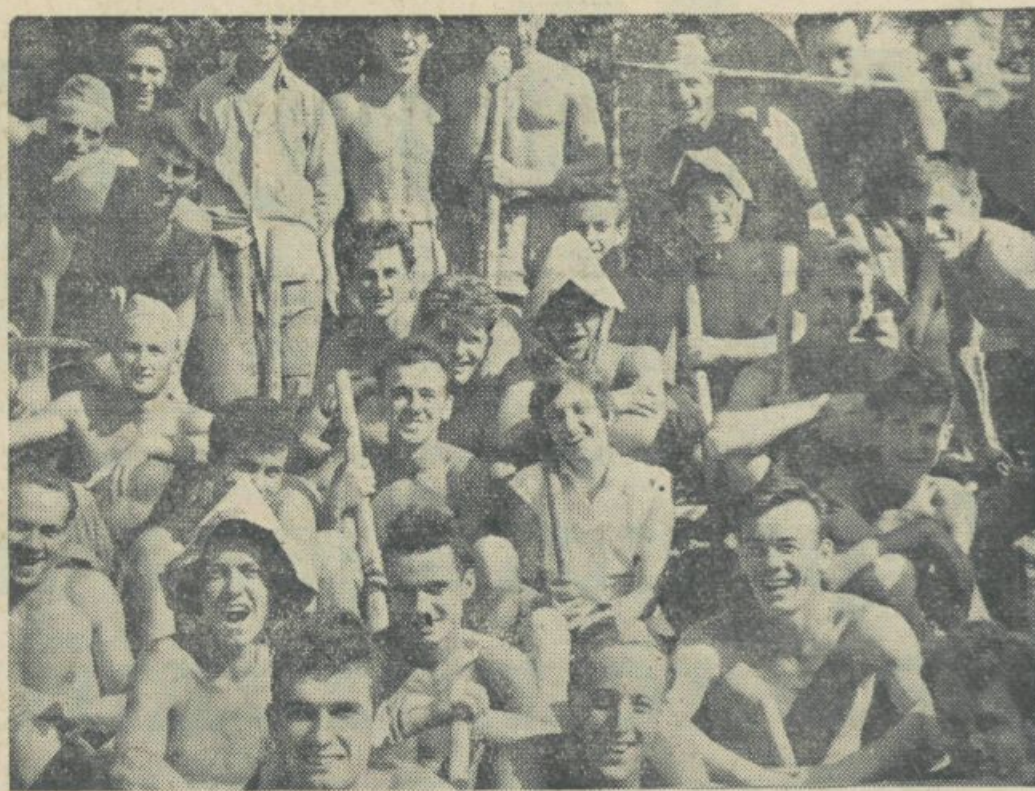
Prav tako se bo izvedla decentralizacija tudi v vprašanju sprejemanja v študentske domove. Upravni odbori bodo letos sprejemali v svoje domove študente po temeljito izdelanih študijskih, socialnih in moralno političnih kriterijih, pritožbe pa bodo reševali na sejah Kuratorija.

To je nekaj problemov, ki so poleg drugih drobnejših stvari predstavljali jedro delovanja Kuratorija v letošnjem letu. Kljub temu, da je večkrat uspešno posredoval v vsakodnevni socialno ekonomski problematiki študentov, pa še

vedno predstavlja premalo gibčen organ, ki bi hitro reagiral na posamezne probleme.

Tudi delovanje in posredovanje stališč Zveze študentov ni bilo vedno dovolj odločno. Študentom, članom Kuratorija, so največkrat naprtili le administrativno in tehnično delo, namesto da bi jih boljše zagovarjali določeno politično smer svoje organizacije.

Priznat moramo, da so lahko nove, decentralizirane oblike, ki se jih sedaj Kuratorij poslužuje, zelo pomembne za njegovo nadaljnje delo. Predvsem pa bo treba razmisliti še o sestavi Kuratorija, ki se sedaj dostikrat izkaže le kot neko visoko predstavniško telo, nezmožno hitrih in uspešnih akcij. Glavna hiba sedanjega Kuratorija je namreč predvsem njegova premajhna operativnost. Gotovo bi se dalo za to najti ustrezno rešitev, tako da bi lahko v prihodnji sezoni dalj Kuratoriju za njegovo delo polno priznanje.

Se pomnite, tovariši?

Stiri korake v oblake - strokovne prakse

O praksah, doma in v inozemstvu, smo že na vseh fakultetah, Univerzitetnem odboru in med seboj precej govorili. Govorili smo o strokovnih praksah, o finančnem učinku domačih in inozemskih praks, o vseh mogočih podrobnostih, ki so mejile že na znanstvene razprave. Kljub »plodni« debatam pa je vprašanje strokovnih praks pravzaprav nerešeno. Na marsikateri fakulteti so prakse le stvar štatuta.

Vprašanja, ki ga rešujemo že vsa povojna leta (in teh je sedaj še precej za nami), ni smo uspeli popolnoma rešiti niti danes. Novi študijski programi sicer zahtevajo opravljeno strokovno prakso kot pogoj za vpis v višji semester, to pa

je v večini primerov tudi vse. Anketa, ki jo je izvedel UO med združenji, je pokazala skoraj porazno sliko o strokovnosti praks v naših podjetjih in finančnem uspehu, pravzaprav nadomestilu za stroške. Poglejmo, kaj ta anketa kaže. Skoraj na vseh fakultetah imajo obvezno dvomesečno ali enomesečno strokovno prakso. Prakso v glavnem organizirajo fakultetne uprave; deloma pa si prakse organizirajo študentje sami pri dajalcu štipendije ali pa v podjetjih in krajih, kjer prebivajo. Skoraj vsi praktiki vodijo dnevnik, ki ga po končani praksi predložijo fakultetni upravi. Kljub temu, da bi morali biti ti dnevniški edini merilo za ocenjevanje

uspešnosti prakse, pa na mnogih fakultetah postanejo zgolj formalnost. Od takšne kontrole nič ne moremo pričakovati. Mislimo, da bi morali tudi na drugih fakultetah uvesti tak način kontrole in povezave fakultete s praktiki, kot ga imajo na ekonomski fakulteti. Njihove praktikanke obiskujejo med prakso član fakultetne uprave in se zanimajo za probleme, ki nastajajo v zvezi s prakso ter za njihov strokovni napredek. S tem tudi dosežemo takšno strokovnost praks, ki jo po pravici od njih zahtevamo. Prakse bi tako postale tista točka, kjer se stika teorija in praksa, kjer bi si bodoči strokovnjaki pridobili praktično znanje. Pri učinkoviti kontroli bi odpadli tudi takšni

ekstremni primeri, kot je ta, da so tehniki opravljali popolnoma administrativne posle. Kljub temu, da je takšnih primerov vedno manj, pa s strokovnostjo ne smemo in ne moremo biti zadovoljni. Podjetja in fakultetne uprave se morajo zavedati, da je od dobre strokovne prakse marsikaj odvisen poznejši odnos strokovnjaka do sodelavcev v podjetju. Če med študijem bi morali skrbeti za izpolnitev tistih vrzeli, ki jih teorija ne more izpolniti. Ni vseeno, če praktikanu v podjetju zapajajo in določijo delo, ki dviga njegovo strokovno znanje, ali pa ga zaposlo tam, kjer ne more zagrešiti kakšne večje nerodnosti.

Naše domače strokovne prakse v pogledu strokovnosti le deloma dosegajo svoj namen. Delno so temu krive tudi nizke nagrade. Če pomislimo, da včasih te nagrade ne dosegajo niti višine stroškov za hrano in stanovanje, si lahko zamisljamo študentov odnos do prakse, v kateri vidi potrebno plačilo, ker od takšne prakse nima koristi niti v strokovnem, še manj pa v finančnem pogledu. Nagrade se namreč gibljejo od 5000 do 8000 din, zato tudi ne morejo biti stimulans za prizadevanje delo praktikanov. Priznati moramo, da nagrade ne bi smele biti edina spodbuda, vendar pa tudi ne moremo zahtevati, da bi si študentje na lastne stroške privoščili strokovno prakso. Tudi tu bo potrebno najti primerno rešitev, če hočemo, da bodo prakse res strokovne.

Problem torej prehaja okvire fakultet in študentske organizacije, postaja problem družbenih organizacij, sindikatov in podjetij. Rešili ga bomo lahko le z uspešnim sodelovanjem vseh faktorjev. Prakse naj postanejo mesto, kjer naj bodoči strokovnjaki dobijo celoten pregled v poslovanje podjetja, obenem pa razširijo svoje strokovno znanje.

Nerealni načrti in zahteve

(Nadaljevanje s 1. strani)
po njem ostreji in si poiskati ugodnejše pogoje, so v marsičem neugodno vplivale na študentsko politiko podjetij.

Tudi zaradi vsega tega mislim, da bi morala voditi podjetja in ustanove drugačno študentsko politiko. Ni dovolj, da sklenejo pogodbo in nato redno pošiljajo študentom štipendije. Bolj bi se morala brigati za njihove študijske uspehe in jim na osnovi le-teh določati višino štipendij. S tem bi se doseglo, da bi postale štipendije pomembno vzgojno sredstvo, na kar se doslej ni posvečalo dovolj pozornosti.

Kako pa je s štipendijami za podiplomski študij?

Za podiplomski študij strokovnjakov iz prakse ne bo težav, saj bodo za njihove štipendije skrbela tista podjetja in ustanove, ki jih bodo pošiljala na strokovno izpopolnjevanje. Teže pa bo poskrbeti za štipendije tistim ljudem, ki se bodo posvetili znanstvenemu raziskovalnemu delu. Zanje bo treba ustanoviti poseben fond pri univerzi.

Eden izmed zelo perečih problemov študentov je tudi pomanjkanje stanovanj. Kako je z gradnjo novih objektov v študentskem naselju?

Kakor veste, je bil pri univerzi ustanovljen sklad za izgradnjo študentskih stanovanj v Ljubljani, ki pa žal še ni začel poslovati. Računamo, da bomo z predvidenimi sredstvi iz proračuna in z večjo mobilizacijo sredstev okrajnih ljudskih odborov uspeli zgraditi tiste objekte v naselju, ki so predvideni

v perspektivnem načrtu razvoja. Sklad za izgradnjo študentskih stanovanj je vzbudil med okraj, pa tudi med posameznimi podjetji, precejšnje zanimanje. Ljubljanski je že obljubil, da bo v sklad prispeval 30 milijonov, mariborski 10 milijonov, goriški pa milijon in pol. Upamo, da bomo še letos začeli v naselju graditi dve stolpnici.

V zadnjem času se precej govori o študentskih menzah. Kako gledate na težnje, da bi nova menza postala menza odprtega tipa, Osrednja študentska menza pa obrat družbene prehrane?

Ker je nova študentska menza projektirana na izgradnjo celotnega študentskega naselja, ima precejšnjo kapaciteto. Ker njena zmogljivost še ni izkoriščena, so rešili stroški razmeroma visoki. Ker posluje na osnovi gospodarskega računa, bi ti stroški nujno vplivali na ceno in kvaliteto hrane. S strani univerze je bil izvršen na upravo menze močan pritisk, da se menza ostanje na istem nivoju in da se kvaliteta izboljša. Da bi to dosegli, je potrebno, da menza sprejme v svojo oskrbo podobne skupine ljudi (n. pr. srednješolce) in da organizira odvoz hrane, recimo v podjetja. To je potrebno tudi zaradi tega, ker si ne moremo dovoliti, da bi menza, ki lahko daje 2000 obrokov, dejansko dajala le 600, če vemo, da v Ljubljani zelo primanjkuje obratov družbene prehrane.

Glede usode Osrednje študentske menze pa stvar še ni popolnoma jasna. Ker je ta menza v centru mesta, kjer zelo primanj-

kuje podobnih obratov, in ker ta menza posluje s polovično kapaciteto, se zanje zanimajo sindikati. Okrajni sindikalni svet je dal predlog, da bi se ta menza vključila v splošen obrat družbene prehrane. O tem predlogu se bodo morali prizadejati pogovoriti in najti takšno rešitev, ki bo vse prizadete zadovoljila.

Kuže podobnih obratov, in ker ta menza posluje s polovično kapaciteto, se zanje zanimajo sindikati. Okrajni sindikalni svet je dal predlog, da bi se ta menza vključila v splošen obrat družbene prehrane. O tem predlogu se bodo morali prizadejati pogovoriti in najti takšno rešitev, ki bo vse prizadete zadovoljila.

Za uspešno odvijanje reforme na naših fakultetah imajo precej zaslug tudi fakultetni sveti. Njihove dolžnosti in naloge so bile včasih dokaj težke, a so jih vendar z uspehom reševali. Kljub prizadevanju članov fakultetnih svetov so se pojavljale razne napake, ki jih bo treba še odstraniti.

Glavno težilo dela fakultetnih svetov so bili študijski načrti in programi. Reči moramo, da je bilo to delo dobro opravljeno, čeprav se bodo končni rezultati pokazali šele v jeseni. Takrat bomo videli, kaj so bile napake in kaj vse bomo morali še urediti, da bo študij na naši univerzi dosegel tisto podobo, ki jo zahteva naša družba.

Fakultetni svet, pa se niso ustajali samo pri študijskih načrtih, temveč so posvetili precej pozornosti vprašanju asistentov, učbenikov, materialnih vprašanj študija itd. Vprašanje asistentov so marsikje že uspešno rešili, vendar bi bilo potrebno, da bi to storili na vseh fakultetah in tako tudi s tem prispevali k izboljšanju kvalitete študija.

Sveti so se zavzemali za čim širšo dejavnost pri izdajanju

učbenikov in skript. Uspeji so le deloma. Temu važnemu vprašanju bodo morali posvetiti svojo pozornost, saj so učbeniki osnova, da se študij konča v predpisanim roku. Nikakor ne moremo sprejeti izgovorov profesorjev, da zaradi preobremenjenosti z izvenfakultetnimi dolžnostmi ne morejo napisati učbenikov. Če družba zahteva od mlade generacije, da pokaže čimveč discipline in vestnosti pri študiju, mora to veljati tudi za profesorje, ki naj zato pohitijo z izdajo učbenikov. Dolžnost profesorjev, ki še nimajo učbenikov in skript, naj bi bila, da v počitnicah pripravijo material in vsaj z novimi študijskimi letom izdajo potrebne učbenike.

Člani fakultetnih svetov so pri svojem delu pokazali mnogo razumevanja in vložili dosti tru-

da za uspešno rešitev raznih problemov. Večkrat pa so fakultetni sveti naleteli na težave, ki bi se jim v bodoče morali izogniti. Sveti so sestavljali iz zunanjih članov, ki jih določila ljudska skupščina, predstavniki fakultete in predstavniki ZŠJ. Zunanji člani so večinoma naši znani kulturni in javni delavci, ki so že na svojih delovnih mestih preobremenjeni z dolžnostmi. Delo teh članov, ki se sicer zanimajo za problematiko svojih svetov, ni takšno kot bi sicer lahko bilo. Posamezni problemi zahtevajo večkrat dolgo poznavanje »tanjia na fakulteti in precej časa za poglobljeno vprašanje. Ker zunanji člani nimajo na razpolago dovolj časa, njihovo delo nima pravega efekta. Prav tako se večkrat pokaže, da člani nimajo prave povezave s študenti. Predstavniki študentov sicer sicer vzpostavljajo stik, vendar mu marsikdaj ne uspe. Posebno pereč je ta problem na fakultetah, ki imajo več oddelkov in je zato predstavnik dobro poučen le o problemih svojega

oddelka, medtem ko so ostali nekoliko zapostavljeni. Ponekod so skušali ta problem rešiti s sestanki študentov, kamor so povabili tudi predstavnike fakultetnih svetov. Sestanki so lepo uspeli, zato bi bilo koristno, če bi to obliko seznanjanja uvedli tudi na ostalih fakultetah.

Delo fakultetnih svetov je bilo v preteklosti dobro. Njihovo delo pa s tem še ni končano, saj je vprašanje programov in vsebine posameznih predmetov še vedno odprto in prav temu problemu bodo morali posvetiti vso slob. Problem je precejšen in zahteva dobro poznavanje problematike študija. Uspešno ga bodo rešili le tam, kjer zunanji člani niso preobremenjeni z dolžnostmi na svojih delovnih mestih in se bodo zato lahko poglabili v problem na univerzi. Morda bi v bodoče ljudska skupščina v Sloveniji upoštevala tudi te motive pri izbiri novih članov fakultetnih svetov, saj bodo od pravilne izbire imeli koristi ne samo študentje ampak celotna družba.

Družbena vloga študentske mladine

Pripombe, da naša študentska mladina svoje vloge ne opravlja v tisti meri, ki jo narekuje lastni položaj in družba, so danes že splošne. Ti zaskrbljeni glasovi se slišajo od tistih, ki neposredno sodelujejo pri vzgoji študentske mladine in ostale družbe, ki je za te probleme posredno zainteresirana. V času, ko je univerzitetna reforma v polnem razmahu, so kritike in nasveti zelo številni in neredko tudi napadno usmerjeni.

Razumljivo je, da vprašanje družbene odgovornosti mladine privlači pozornost tako neposredno zainteresiranih krogov kot tudi družbe v celoti. Na zadnjih kongresih Ljudske mladine in Zveze študentov so bile izrečene resne pripombe o intelektualni mladini. Posebno važna je pripomba tovariša Tita na VI. kongresu LJM o tem, da obstoji določeno ločevanje intelektualne mladine od ostalih slojev mladine, potem o pojavih, da posamezniki ne izvršujejo družbenih obvez, o konjunkturalnih težnjah pri izbiri študija in poklicev. Na ta vprašanja je treba gledati kot na resna politična vprašanja, ki zahtevajo angažiranje študentske in drugih političnih organizacij kot tudi širšega kroga činitelejev.

Vprašanje družbene odgovornosti študentov, ki ga tu omenjamo samo marginalno, ne more biti ločeno. Danes mu daje okvir celotno vrenje na univerzah. Naša družba zahteva intelektualne in strokovnjake. V času, ko so družbene potrebe po strokovnih in intelektualnih poklicih prišle v nesklad s tempom vzgoje in izobrazbo kadrov in, ko je naš splošni sistem vzgoje zaostal za splošnim družbenim razvojem, je neizogibno, da se reformirani sistem vzgoje vskladi s tendencami družbenega razvoja. Današnji sistem še zdaleč

ni dovolj učinkovit. Nasprotja v njem so različna, največ pa jih povzročajo osnovni spopad med časom in poukom, t.j. zaostajanje pouka za časom. Pri tem pa povzroča težave tudi drugo področje: materialna baza, čeprav vedno širša, je še vedno v velikem nesorazmerju z zahtevami strukturne reforme študija, medtem ko premajhne kapacitete vse večjemu številu študentov ne nudijo potrebnih pogojev za študij.

Splošni zakon o univerzah (1954) je na naših najvišjih znanstvenih ustanovah uvedel družbeno upravljanje. Danes je proces družbeno-pravne stabilizacije novega stanja na univerzah v glavnih potezah že dokončan. Vendar pa je ta proces, kot predpostavka in rezultat, vezan na vsebinsko stran modernizacije pouka. Zaradi tega ne more biti preko noči dosežena situacija, ko bodo študentje hitreje in pravočasno končali študij. V pravočasni dovršitvi študija in sedanjem zares zaskrbljujočem položaju dolgega in nerednega študija se v osnovi preizkuša družbena odgovornost študentov. Vendar ne smemo prezreti res objektivnega okvira, ki ga narekuje fiziognomija pouka in dosedanj »stil« študija, ki ni zahteval ravno najbolj aktivnega odnosa študenta do študija.

Po osvoboditvi je na deset tisoče strokovnjakov zapustilo naše univerze. Ne smemo pozabiti, da so v veliki meri ravno oni nosilci našega ekonomskega in družbenega življenja. Zato, ko ocenjujemo današnje stanje univerzitetne vzgoje, je ne smemo razumeti, kot da je popolnoma neprimerna za uspešno vzgojo novih kadrov. Istočasno pa je popolnoma jasno, da nam ne obljublja zadovoljivih rezultatov. Družba je porabila ogromna sredstva za raz-

širitev materialne baze študija, da se šola tolikšno število študentov, ki je celo večje od neposrednih potreb. Vendar zaželjen rezultat — da študentje čimprej končajo študij — ni bil dosežen v zadovoljivi meri.

Dejstvo je, da imamo približno toliko študentov kot Anglija in več kot trikrat toliko, kot jih je bilo v stari Jugoslaviji. Dejstvo pa je tudi, da se procent diplomantov še daleč ni povečal v istem razmerju.

Vse to dokazuje, da obstoji med tem velik prepad, ki ga je treba odstraniti. Res je, da postaja študij vedno težji in je potrebno zanj vedno več časa, ker se množina znanja za posamezne stroke zaradi novih znanstvenih rezultatov vedno bolj veča. Vendar pa to ne more opraviti dolgega študija na naših univerzah. Ne moremo reči, da so anahronizmi, historizmi, zastarela pojmovanja, prenatrpanost programov danes že popolnoma izginili. Na neučinkovitost vzgoje visokoskolskih kadrov in nezadostno diplomiranje študentov vplivajo pravočasno število profesorjev, premajhni prostori itd. itd. Upoštevati je treba vso to zapleteno podlago, ko se tehtajo subjektivne slabosti študentov, ki so govori o družbeni (ne)aktivnosti generacije mlade inteligence, ki danes prebije na univerzah povprečno sedem let.

V iskanju razlogov za slabe študijske rezultate so nekateri pripravljeni utemeljevati le-te ravno v družbeni neodgovornosti študentov. Grejo še dalje in zaključujejo, da današnja študentska mladina nima pozitivnih lastnosti, da ji primanjkuje idealov, itd., skratka, da je nezainteresirana do svojega poklica, družbe in do same sebe.

Dolžna študija, zaostali izpiti, veliko število slabih ocen, precejšnje število študentov, ki menjajo fakultete ali prenehajo s študijem, in tistih, ki pravočasno ne diplomirajo, vse to ima svoje vzroke v odnosu študentov do svojih obvez.

Dejstvo, da je na jugoslovanskih univerzah danes okrog 20 tisoč absolventov, za katere ni mogoče predvideti, da bodo

kmalu diplomirali, dokazuje, da je na univerzah nedelavna absolventska klima. Izboljšanje je opaziti šele v zadnjih dveh letih.

Se en podatek. V študentskih domovih stanuje tudi okrog 20 tisoč študentov, ki imajo relativno urejene življenjske pogoje in boljše možnosti za kontinuirano učenje. Pa vendar se tudi stanovanjski teh domov pri študijskih uspehih in diplomah kaj posebno ne ločujejo od ostalih študentov.

Redki so posamezniki, ki se vpišejo brez želje, da bi študij tudi končali. Toda med željami in realnostjo se kmalu pojavijo razlike. V študijskih rezultatih ima še vedno veliko važnost dejstvo, da zaradi nepravilne izbire študija prihaja do zaračunavljive številnih posameznikov. Zaradi nepravilne izbire študija se že v času prvega leta okrog 15 odstotkov novincev prepíše na druge fakultete. Neredko se »selitev« nadaljuje in privede do definitivne opustitve študija. Razen neobveščenosti in nepoučenosti vplivajo na nepravilno izbiro tudi popačenja pojmovanja določenih sredin, slučajni vplivi, tradicionalna pojmovanja o »boljših« strokah, o »težjih« in »lažjih« fakultetah, pritisk staršev, možnosti dobivanja štipendije itd.

Tu naj samo omenimo dejstvo, da sistem vzgoje v srednjih šolah bodočim študentom ne uspe vcepiti navade za samostojno delo.

Po pravilu prihajajo na univerzo ljudje stari 18—19 let, zapuščajo pa jo s 26. letom. Vendar pa jih precej pričaka tudi 30. leto v vlogi »študenta«. To je posledica atmosfere univerzitetnih odnosov in samega sistema pouka. V načinu pouka je napredna faktografija — v metodah se (je) neredno zahtevala (ja) pasivnost. Da se učna snov lahko ponavlja in prevlada različne ovire na izpiti, naj se zahteva »guljenje«, ker pouk še vedno vsebuje zelo malo eksperimentalnih elementov in ne zahteva niti ne omogoča aktivnega sodelovanja študentov. V takih pogojih se pogosto pojavlja nemarnost, brezbržnost itd. Pozitivizem pouka, ozki horizonti, formalni kriteriji, ki jih postavlja pogosto izražena brezdejnost, v celoti ne vzpodbujajo niti ne zahteva zadostne aktivnosti.

To pa nikakor ne pomeni, da se moramo vsem negativnim lastnostim in vrstah študentske mladine izogniti. Te lastnosti se kažejo v pojmovanju lastnih obveznosti, v sumljivih konceptih o svojem znanju in svojem bodočem družbenem položaju. Vedno bolj se pojavlja mišljenje, da je učenje »privatna zadeva«. Vendar bi se morali, če bi smatrali, da se s takimi bolj ali manj izoliranimi in formaliziranimi merami lahko ustvari nova situacija. Splošna ureditelj razmer na univerzi po procesu reforme študija je edina ugodna osnova, da se ustvari ugodni »pogovori«, da bodo študentje pravočasno opogobili svoje dolžnosti.

V slabih študijskih rezultatih, ki so sicer resnični, najdemo nekateri glavne razloge za svojo sodbo o generacijah mlade inteligence, ki danes raste na naših univerzah in visokih šolah. Niso tudi osamljeni primeri, da se zaradi tega zanika obstoj določenih idealov pri današnji intelektualni mladini. Ti ljudje opozarjajo na tuje vplive, na pojave malomeščanstva, na prevelik interes za materialne dobrine itd. Gotovo je, da vse to obstoji. Jasno pa je tudi, da so ideali ogromne večine naše študentske mladine istovetni z ideali vse naše mladine. Prav tako so ideali mladine del ideala naše socialistične družbe. Če pa že govorimo o idealih, je treba obrniti posebno pozornost na konkretno družbeno situacijo določenega sloja, skupine, posameznika. In ali se iz ugotovitev, ki so samo del resnice, da je študentska mladina lena, nevaležna, usmerjena na materialne interese ter poleg drugih ugotovitev, da v njenih vrstah obstoji apolitičnost, kritikizem itd. lahko zaključijo, da v njenih vrstah ne obstoje ideali, izrazite težnje za družbeno akcijo in kritični smisel? Nobenih posebnih simptomov, niti izrazitih masovnih pojavov ni, ki bi oporekvali, da se to vprašanje sploh lahko postavlja.

Še vedno malo učbenikov in skript

Vprašanje pomanjkanja učbenikov in skript je na naši univerzi že od nekdaj aktualno, še zlasti pereče pa je to vprašanje sedaj, v času reforme univerzitetnega študija. Zakon o univerzi v Ljubljani in na njegovi podlagi izdelani statuti posameznih fakultet postavljajo pred študente zelo ostre zahteve tako glede trajanja študija kakor tudi glede pogojev za prehod v višji letnik. Ta poostreni študijski režim pa zahteva tudi mnogo drugih ukrepov, da ga bodo študenti zmogli — od socialno-ekonomskih do pedagoških. Eno od še vedno nerešenih vprašanj, ki pa lahko v znatni meri onemogoči uspešno izvajanje študijskega režima, je pomanjkanje učbenikov in skript. Pomanjkanje učbenikov in skript je skoraj na vseh fakultetah izredno pereče, saj morajo študentje študirati po najrazličnejših tujih učbenikih, ki pa jih je za vse študente premalo. Seveda pa tudi vsi študenti ne znajo tujih jezikov. Ponekod pa morajo študirati še po predvojnih učbenikih, ki so že v precejšnji meri zastareli in jih tudi primanjkuje. Tako ima n. pr. na pravni fakulteti 200 študentov 1. letnika dva izvoda učbenika za nek predmet. Podobno je tudi na ostalih fakultetah.

Da ima vse to neugodne posledice za študente, je jasno. Študenti si pomagajo z najrazličnejšimi izvirki, ki so jih na-

vsem pa ne poznajo strokovnih izrazov.

Napačno pa je mnenje, da študent, ki redno hodi na predavanja, ne potrebuje učbenika, ker na predavanju sliši vse, kar je potrebno. Profesorji pa večnoma v teku študijskega leta ne končajo s predavanjem vse snovi, temveč le njen del ali pa samo pomembnejša poglavja. Predavanja naj bodo le dopolnilo učbenika, pomagajo naj razumevanju in poglobitvi v snov, ki jo učbenik obsega. Študirati pa je treba tudi že prej, še preden je predelana vsa snov, kar je zlasti nujno pri težjih predmetih, omogoča pa tudi boljši pregled predmeta.

Da je stanje res kritično, nam kažejo tudi naslednji podatki: na ljubljanski univerzi je učbenikov približno za 20% predmetov, medtem ko za vse ostale predmete učbenikov ni in si študenti pomagajo na prejšnje omenjene načine. Poglejmo si še stanje na nekaterih fakultetah. Na agronomskem oddelku fakultete za AGV ni učbenikov za 23 predmetov, na gozdarskem jih ni za 25 predmetov, veterinarski oddelek pa nima nobenega! Na elektro-strojni fakulteti ni učbenikov za približno 40 predmetov. Podobno je tudi drugod.

Kje so vzroki za takšno stanje? Brez dvoma vprašanje materialnih sredstev za tiskanje učbenikov ni najbolje rešeno in večkrat zato učbeniki ne morejo iziti. Če pa izidejo, so predragi, ker izhajajo v majhnih

skript pa vplivajo še razni drugi vzroki. Nekateri profesorji mislijo, da je za študente koristno študirati po tujih ali pa po naši predvojni literaturi, da je študij različnih knjig nujen za univerzitetni študij, ker tako študent poglobljeno študira, se več bavi s predmetom in se privaja znanstvenemu delu. Takšno stališče je morda ustrezalo nekdanji univerzi! Danes potrebujemo dobre strokovnjake ne po petih, šestih ali celo sedmih letih temveč po štirih. Vsekakor mora biti tudi naš študij poglobljen, ker potrebujemo dobre strokovnjake, mora pa biti tudi racionalen. Zato je treba študentu v učbeniku ali v skriptah dati vse to, kar si je včasih in si mora našolost še danes nabrati z dolgotrajnim študijem najrazličnejšega materiala. Dobar učbenik pa mora dati še več, ker študenta ne obremenjuje z nepotrebnim gradivom. Poglobljen študij ne pomeni zbiranja študijskega materiala temveč študij s pomočjo kvalitetnega učbenika, ki ga izpopolnjuje profesorjeva predavanja.

Nepotrebna je bojazen, da bodo v primeru dobrih učbenikov in skript ostale predavalnice prazne, ker bodo študenti raje doma študirali. Udeležba na predavanjih je odvisna izključno od kvalitete predavanj. Kjer so predavanja kvalitetna in zanimiva, je vedno dovolj študentov ne glede na to, ali obstoja učbenik ali ne. Učbeniki bodo

tega znanja pomagati. Učbenik ali vsaj skripta je pomoč, ki bo študentom bistveno koristila.

Študentska organizacija pa pri vsem tem ne sme stati ob strani. Neprestano mora opozarjati na nujnost tiskanja učbenikov in skript. Pri tiskanju skript lahko študenti sami pomagajo kot to ponekod že delajo. Lahko si tudi zapisujejo profesorjeva predavanja, te zapiske naj profesor pregleda in odobri, nakar jih lahko tiskajo.

Vidimo, da je za izboljšanje položaja glede učbenikov in skript potreben trud in sodelovanje organov družbenega upravljanja, ki naj energično zahtevajo izdajanje učbenikov in skript. Le tako bomo tudi tu dosegli uspehe in s tem bistveno pripomogli do uspešne realizacije reforme univerzitetnega študija.

Mitja Stupan

Študij in sončni žarki v laseh

Inštitut za družbene vede

Na pobudo nekaterih predavateljev filozofske, ekonomske in pravne fakultete je Univerzitetni svet ustanovil kot samostojni znanstveni zavod Inštitut za družbene vede. Za direktorja je bil izvoljen prof. Boris Zihler. V glavnem bo imel Inštitut dve področji svojega delovanja: omogočanje podiplomskega študija študentom in znanstveno raziskovalno delo.

Predvidene so različne oblike sodelovanja in vključevanja študentov in diplomantov v delo Inštituta. Tistim, ki se zanimajo za vprašanja in probleme s področja družbenih ved, torej za družbo samo, za njene konkretne organizacijske oblike in za sorodne znanstvene discipline, ki proučujejo oblike družbene zavesti, bo omogočeno nadaljevanje proučevanja in poglobljanje v te probleme. Pri tem bodo igrali posebno vlogo osebni stiki s članji Inštituta, sodelovanje pri raznih znanstvenih akcijah, predvsem pa dostop v bogato knjižnico, ki bo formirana kot poseben oddelek Inštituta in zbirala material, orientiran predvsem v sociološko in pravno-politično smer. V knjižnici se bo zbiralo obilo knjižnega in revijskega gradiva, ki bo omogočalo sodelavcem Inštituta uspešno spremljanje sodobnih izsledkov družbenih

znanosti, študentje pa bodo pritegnjeni v sodelovanje na ta način, da bodo spremljali in proučevali to gradivo in imeli možnost publiciranja svojih do- gnanj v obliki prikazov določenega problema ali razvoja neke publikacije v našem, predvsem revijalnemu tisku.

V podiplomskem študiju, za katerega je predvidenih dvajset štipendij po dve leti, si bodo udeleženci pridobivali obširnejše in globalnejše poznavanje marksistične sociologije in splošnega nauka o družbi in zakonitostih njenega razvoja. Tak študij jih bo usposabljal za nastop na mestih asistentov oz. samostojnih predavateljev splošno sociološkega predmeta, ki se bo formiral na raznih fakultetah ljubljanske univerze. Obenem bo podiplomski študij na Inštitutu omogočil trdnjšo podlago za opravljanje novinarskega poklica, za ideološko delo v

različnih družbenih organizacijah, za vodje seminarjev in političnih šol.

Inštitut si bo torej prizadeval, da bi z vsestranskim informiranjem in bogatim knjižnim fondom pomagal študentom pri njihovem študiju; predvsem gre tu za seminarska in diplomatska dela; obenem pa bo pritegoval študente, ki bi se radi posvetili proučevanju družbenih pojavov v širšem smislu, za kar so spet potrebni določeni pogoji s strani študentov, kot na primer: znanje tujih jezikov, sposobnost za samostojno znanstveno delovanje in moralno politične kvalifikacije.

Drugo področje delovanja Inštituta, ki jasno izhaja iz prvega, pa je znanstveno raziskovalno delo na družboslovnih

teoretičnem smislu. Koristno pomagalo pri delu bodo marksističnemu splošnemu nauku o družbi sorodne znanstvene discipline, kot statistika, psihologija in metode empiričnega družboslovnega raziskovanja. Splošna metoda znanstvenega proučevanja bo dialektični materializem in dognanja historičnega materializma, ki ugotavljajo obstoj splošnih zakonitosti, ki vladajo v družbi kot posebni pojavi in obliki materije. Glede posebnih metod se bo Inštitut ukvarjal s proučevanjem sodobnih mešanih dognanj na tem področju in ugotavljal, katera dognanja lahko koristijo tudi marksistični sociologiji pri njenem zavestnem formiranju novih oblik družbenega sožitja in katere metode moramo odklo-

Tov. Cizmek-Bor predaja zastavo komandantu III. ŠDB

pravili letniki pred njimi, ki pa ne ustrezajo dovolj. Zato prihajajo na izpit pomanjkljivo pripravljeni. Pomanjkanje učbenikov ima lahko tudi drugačne učinke. Študentu povzroča velike težave zbiranje materiala, ki ga potrebuje za pripravljanje na izpit ter s tem po nepotrebnem izgublja čas, ki bi ga lahko uporabil za intenzivnejši študij. Tudi učbenikov ostalih jugoslovanskih fakultet se študenti ne morejo dovolj posluževati, bodisi zato, ker jih primanjkuje, bodisi zato, ker profesor večkrat ni zadovoljen z znanjem študenta, ki se je pripravi s pomočjo učbenika kakor druge jugoslovanske fakultete, čeprav učbenik formalno priznava. Toda tudi tu so težave, ker študenti ne obvladajo dovolj srbsko-hrvatskega jezika, pred-

nakladah. Toda to velja samo za učbenike ne pa tudi za skripta, saj so za izdajo skript potrebna znatno manjša denarna sredstva. Kljub temu pa niti skript ni!

Zato je nujno čimprej zagotoviti sredstva, da bi lahko intenzivno tiskali učbenike in skripta. Naš skupnost daje velika sredstva za univerzo. Zato pa je nerazumljivo, zakaj včasih primanjkuje denarja za tako pomembno nalogo kot je tiskanje učbenikov in skript. Od njihove kvalitete je v veliki meri odvisno znanje naših študentov, ki lahko z ustreznimi učbeniki in skriptami predmet hitreje in kvalitetneje. Zato si naj vsi odgovorni organi prizadevajo zagotoviti sredstva za tiskanje učbenikov in skript.

Na pomanjkanje učbenikov in

omogočil celo boljše kvaliteto predavanj, ker profesorju ne bo treba predavati vse snovi, temveč le težja poglavja in snov, ki presega okvire učbenika.

Čeprav primanjkuje učbenikov, pa vidimo, da večina univerzitetnih učiteljev piše razne razprave v domače in tuje znanstvene revije in časopise. Mnogi od njih pa niso izdali ne učbenika ne skript! Popolnoma jasno je, da je vsak profesor znanstvenik, ki raziskuje svoje področje in se znanja javnost z izsledki svojega dela. Vendar pa profesor ni samo znanstvenik, ki poleg svojega znanstvenega dela še predava, temveč je predvsem pedagog, ki vzgaja družbi nujno potrebne kadre. Kot pedagog mora biti zainteresiran za čimboljše znanje študentov in jim pri pridobivanju

SKLAD ZA IZGRADNJO ŠTUDENTSKE STANOVANJE JE POTRJEN

Nedavno je IS LRS obravnaval določbo Univerzitetnega sveta ljubljanske univerze o dopolnitvi statuta univerze v Ljubljani (ki govori) o ustanovitvi Sklada za izgradnjo študentskih stanovanj in predlagal Ljudski skupščini LRS, da jo potrdi.

Na nedavni seji odbora za prosveto in kulturo republiškega zbora LS LRS je bila odločba o dopolnitvi statuta univerze v Ljubljani tudi potrjena. S tem je dokončno ustanovljen Sklad za izgradnjo študentskih stanovanj, ki bo zbiral sredstva za nadaljnjo izgradnjo stanovanj. Med člani, ki govorijo o delu sklada, je najvažnejši 146. ČLEN: Dajalec dotacij si s pogodbo, ki jo sklenejo z upravnim odborom sklada in z organom, ki razpolaga s posteljami v študentskih domovih, lahko izgovore določeno število

postelj za študente z območja njihove politično teritorialne enote oziroma za svoje štipendiste. S pogodbo se tudi določi, za kakšno ceno (za posamezno posteljo) bo sklad zgradil študentska stanovanja. V pogodbi mora biti določba, da dajalec dotacije soglašajo, da veljajo za študente, ki jih bo predlagal, splošni pogoji za sprejem in bivanje študentov v študentskih stanovnjih.

Upamo, da bo z ustanovitvijo sklada za gradnjo študentskih stanovanj dokončno rešen stanovanjski problem študentov, saj je brez stalnega bivališča v Ljubljani okoli 4800 obolev. Kapaciteta študentskih domov je sedaj vse premajhna, saj je v njih prostora le za 1629 kolegov. Preko 3000 študentov mora iskati stanovanje pri privatnikih ali pa se vozijo v Ljubljano iz oddaljenih krajev.

Pomlad v predavalnicah. Redki še vzdržijo!

področjih, ki bo dajalo smernice in napotke za praktično politično dejavnost pri formiranju nove družbe. Pri tem bodo znanstveni delavci, usmerjeni na podlagi poznavanja splošnih zakonitosti razvoja in načina obstoja družbe kot produkcijske skupnosti, na induktivno empirično znanstveno delo in na področja, zanimiva v

niti kot buržoazno determinirane.

In ne nazadnje bo ena nalog Inštituta tudi izpopolnjevanje praznine, ki trenutno vlada na področju ideološko-politične esejistike ter na ta način pripomoget k bolj razgibanemu delovanju na podlagi ideološko-politične aktivnosti.

P-J

Na naših univerzah žive danes v glavnem generacije intelektualne mladine, ki so začele svoje šolanje po znani revolucije. Te generacije so torej rastle in se vzgajale v duhu socializma in ves njihov emocionalen stik s starim časom in bivšo družbo se reducira na preživetje stvarnost bolj ali manj surovega vojnega otroštva in prvih težav novega družbenega sistema. Čeprav ne smemo zanemariti vpliva starih pojmov in tistih, ki so nekoč tvorili okoličo takli mladini in socializma niso in ne bodo sprejeli, vpliva malomeščanske stihije, konservativne družinske vzgoje in socialnih pogojev, v katerih je ta mladina dorasčala, ni treba posebno poudarjati dejstva, da je naša nova družba sama po sebi vtisnila močan pečat njihovi rasti in formiranju.

Sicer pa je vse to znano, kot je znano to, da mladina, ki živi v pogojih socialistične ureditve, še ni socializma vzgojena. Iz tega je povsem razumljivo, da današnja študentska mladina črpa svoje ideale iz sodobnih, konkretnih družbenih pogojev. Pridobitve socializma sprejema kot »prirodni« okvir svojih težej. Lahko trdimo, da vsa njena neizbežna in očitna nezadovoljstva v največji meri izhajajo iz tega, ker ni zadovoljna z današnjim dnem, ker teži in želi ustvariti lepši jutrišnji dan.

Ker gre za intelektualno mladino, je razumljivo, da je že po svojem položaju na mestu najrazličnejših vplivov in protislovij. Na manjši del mladine delujejo še stari ideološki vplivi, seveda pa se v njenem razpoloženju zavesti in obnašanja odražajo tudi današnji svetovni dogodi.

Buržoazne politične dogme, fetišizem v življenju mladine tujih dežel in modne noprsti se odražajo tudi na naši mladini in še posebno študentski. Vse to pa ne ogroža njene osnovne želje in angažiranosti, da bo sodelavec in sodnik pri razvijanju socializma v naši deželi.

Splošna pozitivna težnja ogromne večine študentske mladine, da jutri prispeva osebni delež naši socialistični skupnosti, ne izvirata torej samo iz njenih pojmovanj in sprejemanja socializma ter socialistične

ideologije in iz sprejemanja pozitivnih pogledov na sodobno družbene dogodke, ne izhajajo samo iz nekega teoretičnega pristopa k naši družbi, temveč predvsem iz vseh njenih spoznanj, težej in nezadovoljstev, osebnih ciljev in prizadevanj vse družbe. Zato se prav absurdno obnašajo tisti, ki skušajo, ko se govori o taki mladini, meriti njen življenjski idealizem z merili kot so: patriotizem, zvestoba socializmu, revolucionarnost, pripravljenost na žrtvovanje itd. in to merilo podkrepjujejo z nekakimi »podatki« o delovni neodgovornosti, materialnih interesih, kritičizmu, frarstvu, pasivnosti itd.

Danes ima naša študentska, delavska in kmečka mladina velike možnosti, da se neposredno šola v oblikah družbenega upravljanja, da sodeluje v podjetjih, združenjih, komunah in opravlja odgovorno delo. Vendar pa danes univerzi in njenemu pouku nekaj manjka: ko vzgaja strokovnjake, ne vzgaja za zadostni meri tudi bodočega družbenega upravitelja. Današnje študentske generacije so v srednji šoli delovale v okvirih LM. Prva sodelovanja na delovnih akcijah, aktivnost v šolskih odborih, športnih in kulturnih klubih so vplivala na razvoj njihove zavesti o lastni družbeni vlogi in odgovornosti. Dejstvo je, da se s prihodom na univerzo te možnosti sodelovanja v »oblikah šolanja družbene odgovornosti« večkrat zožijo, pa če to priznamo ali ne. Pouk in vsa njegova nesoglasja zahtevajo, da se študent popolnoma posveti študiju, če hoče obvladati določeni kvantum znanja v ozkih strokovnih okvirjih. Aktivnost študentske organizacije, čeprav se tako raznovrstna, ne more nadomestiti vsega, kar pouk kot celota ne nudi. Področje sodelovanja študentske mladine v splošnem družbenem razvoju je omejeno že s tem, da teoretično proučuje in opazuje ta razvoj, a ga ne dopolnjuje s svojo neposredno prisotnostjo v oblikah praktičnega življenja. Oblike političnega in idejnega življenja, ki jih nudi organizacija Zveze študentov in oblike kulturnih, družbenih in športnih aktivnosti, so pogosto nezadostne.

V današnjih pogojih je na univerzah veliko študentov, ki v kakšnih neposrednih oblikah družbenega življenja sploh ne sodelujejo. V članstvu Zveze študentov je približno sedem desetih vseh študentov; precej številna so najrazličnejša društva in organizacije, pa strokovni in amaterski klubi, ki študente združujejo. Približno vsak deseti študent je član Zveze komunistov. Toda če vzamemo v obzir, da članstvo v Zvezi študentov pogosto ni odraz neke popolne povezanosti članov za vsakodnevno ali periodično aktivnost združenja, potem postane jasno, da pred številne študente razen zahtev strokovnega pouka nihče ne postavlja drugih zahtev, še več, ne nudi jim prilike, da bi prevzeli določene družbene odgovornosti. Mnogi sami pri sebi želijo, da bi našli področja, kjer bi afirmirali svoja družbena hotenja, pri mnogih se javlja določena zlovoljnost, ki se popolnoma prirodno izraža v kritičizmu in kasneje v indiferentnosti. Če temu dodamo še dejstvo, da mnoge oblike, preko katerih skušajo naše organizacije uveljaviti političen vpliv, niso prilagojene nivoju, s katerim se je treba obračati na intelektualce in tako nastajajo ideološki problemi, ki se skupaj navadno imenujejo apolitičnost. V naših današnjih pogojih zasluži naziv apolitičnosti samo tista oblika obnašanja, kjer se skriva določena negativna političnost, o tem pa tu ne govorimo. Gotovo obstoje maloštevilni primeri ali skupnine, ki so vzgojeni v malomeščanski mentaliteti, in hočejo z apolitičnim obnašanjem pokazati svojo »premoč«. Na manjši del vpliva strokovni »družinski« vpliv in se odločijo za cilj: postati »specialist« in »opraviiti svoje delo«. Izven okvirjev le-teh med študenti ni reakcionarnih opredelitev in zelo redko se pojavljajo politični ekscesi, ki zaslužio večjo pozornost. Precejšnje število pa je tistih, ki še niso zavrgli svojih religioznih pojmovanj. To so osrednji študentje, ki v svoji religioznosti kolebajo. V takem položaju pa so zato, ker družbena in šolska vzgoja ni mogla premagati družinskega vpliva.

Okrepitev vezi med družbo in študenti je gotovo nesumljiv izhod iz takih situacij. To pa ne pomeni, da v doseganem razdobju študentska mladina ni nudila resnih prispevkov številnim splošno družbenim dognanjem in da je ob pomembnih družbenih dogodkih stala ob strani. Pokrajinski klubi, sodelovanje v delovnih akcijah, javne debate o perečih ekonomskih in političnih vprašanjih, določena vloga študentskega tiska v javnem življenju so nekatere oblike študentske aktivnosti, ki ima splošno družben pomen. Vse to so plodovi večletnih prizadevanj ZSJ, da ustvari oblike izven univerzitetne družbene aktivnosti študentov, vendar se kljub temu lahko pride do spoznanja, da se ta aktivnost še zdaleč ne izraža v zadovoljlivem obsegu.

Letošnje delovne akcije bodo ponovno močneje povezale študente z našo ostalo mladino.

V okvir teh razmišljanj pa spada še en zaskrbljujoč pojav: danes so zelo redki medsebojni kontakti študentov in univerzitetnih učiteljev. Pa tudi naš študent bi prej odpotoval na ekskurzijo v inozemstvo kot pa na obisk k svojim tovarišem na sodni fakulteti naših drugih univerz. Slabo univerzitetno študentsko in proforsko sodelovanje povzroča neželjene posledice.

Kontakti študentov z družbeno skupnostjo so najboljša šola njihove odgovornosti. Treba pa si je prizadevati, da ti kontakti zajamejo čim širši krog študentov, da zajame tudi tiste, ki jih navadno imenujemo — apolitične.

Zveza študentov in Zveza komunistov vodita v glavnem vse oblike politično-idejnega in družbeno teoretičnega dela na univerzi. Iz leta v leto se opaža razširitev teh oblik. Danes so že zelo raznovrstne, vendar ne bi mogli reči, da so vedno izpolnjene z odgovarjajočo vsebino. Interes za pojave našega političnega in ekonomskega življenja med študenti obstoji. In ta interes je lahko opaziti v vsakodnevnih kontaktih. Če pa glede na ta interes pregledamo razne

podatke o obisku predavanj, diskusij itd. opazimo nesoglasje: povprečno število obiskovalcev ni zadovoljivo. Obseg sodelovanja širšega kroga študentov v takih oblikah diskusije kroga, da je aktivno sodelovanje redko. Zelo malo je javnih razprav. Kdor pride, pride zato, da posluša. Točno je, da je splošna izobrazba precejšnje delo študentov včasih je zaskrbljujoče siromašna. Najrazličnejše ankete in raziskave so to že večkrat potrdile. Povprečen študent ne bere niti dnevnega časopisa, mnogi vse leto ne preberejo niti ene knjige izven svojega strokovnega področja. Interes za različne kulturne prireditve ni posebno velik, posebno ne pri slušateljih eksaktnih fakultet. Filmske predstave, tekme in plesi — to je za mnoge program, ki jim izpolni prosti čas. Pa vendar prav ta študent o vsem nekaj »ve«. To znanje mu zagotavlja sredina, v kateri živi, čeprav se sam za to ne trudi preveč. Seveda je tu vprašanje kvalitete njegovega znanja. Nekaj pa je gotovo: ima izrazito kritičen smisel, ki se redno kaže v tem, da posluša in tehta tuje argumente, da jih primerja s svojimi razlogi, da se opredeljuje. Se daleč pa ni pripravljen in voljan, da se direktno izjavi, ali točnoje, da razen živnega zanimanja izrazi tudi voljo za aktivno sodelovanje. Prav za prav dela to v »ožjem krogu«, med ožjimi prijatelji. Tudi pri pouku, na seminarjih, v diskusijah in v drugih oblikah, kjer se zahteva aktivno sodelovanje, ostane zvest samemu sebi. Postavljanje vprašanj in odzivanja po odgovoru je najenostavnejši način, da potrdi lastno prisotnost. Tudi sodelovanje študentov pri najrazličnejših natečajih ni zadovoljivo. Podobno je z vsemi ostalimi manifestacijami družbenega življenja na univerzah, ki imajo za cilj: zadovoljiti interes poslušalca in razširiti zaklad njegovega znanja.

Očividno gre za tako nesoglasje, ki ni prav posebno zaskrbljujoče, ker je morda popolnoma »normalno«, vendar pa, če ga skrbneje analiziramo s stališča, kakšen vpliv ima na rezultate idejno politične vzgoje študentov, zaslužio vso pozornost.

Svetujemo vam, da greste v Anglijo na počitnice!

Evropska študentska konferenca

Sedmega, osmega in devetega aprila je bila v Parizu Evropska študentska konferenca, kateri so prisostvovali predstavniki študentov iz Francije, Poljske, Zapadne Nemčije, Sovjetske Zveze, Luksemburga, Italije, Bolgarije, Češkoslovaške, Holandije, Švice in Madžarske ter predstavniki Zveze študentov Jugoslavije.

Konferenci so prisostvovali tudi predstavniki Koordinacijskega sekretariata (COSEC), Mednarodne študentske konference, Mednarodne študentske zveze in UNESCO.

Zaradi nezadovoljivega mednarodnega sodelovanja, ki se v glavnem vrši le v okviru MSK in MSS, je bilo že pred

in se pogovorili o možnostih za razširitev mednarodnega sodelovanja v Evropi.

Po vrsti raznih srečanj, konferenc in podobnih prireditve po vsem svetu je ta zamisel dobivala vedno več pristašev. Pozneje sta to iniciativo in organizacijo konference prevzeli poljska in francoska nacionalna študentska zveza. Kljub temu, da je študentska neenotnost v Evropi največja, je predlog uspel.

ZSJ je aktivno podpirala sklicanje Evropske študentske konference, ker je smatrala, da tak sestanek odgovarja njenim principom mednarodne politike.

Kljub vsej neenotnosti je prišlo v zadnjih letih do vrste praktičnih bilateralnih kontaktov med študenti Vzhoda in Zahoda. Zato se je tudi predlog o sklicanju Evropske študentske konference na vseh mednarodnih srečanjih pojavljal vedno pogostejše.

Največji problem za sklicanje konference so predstavljala naslednja vprašanja: kdo bo povabilen na konferenco, kakšen bo njen karakter in katera vprašanja naj bi bila predmet razgovorov.

Pretežna večina nacionalnih unijs je bila enotna v tem, naj bodo povabljeni vse evropske študentske organizacije, ki so članice obeh mednarodnih organizacij, razen Španije, Portugalske in Madžarske, kjer takrat še ni bilo nacionalnih unijs. Ravno tako je bila problematična udeležba predstavnikov Vzhodne in Zahodne Nemčije.

Glede dnevnega reda je bilo jasno, da situacija ne dopušča, da bi se že na prvem takem sestanku reševala vprašanja univerzalnega sodelovanja in odstranitve neenotnosti evropskega študentskega sveta. Praktični, apolitični dnevi red bi omogočil na konferenci prisotnost največjega števila evropskih nacionalnih študentskih unijs. Zato sta poljska (ZSP) in francoska (UNEF) študentska zveza sestavili delovni predlog, ki je predvidel vrsto praktičnih vprašanj: turizem, izmenjava praktikantov in štipendistov, kulturnih in športnih skupin, ekvivalenca diplom itd. Mišljeno je bilo, da bi moral biti eden od rezultatov konference kolektar mednarodnih študentskih manifestacij v Evropi in ukrepi za izboljšanje vseh oblik študentskih izmenjav.

Po 48. kongresu UNEF v Grenoblu je bil neuradno sestanek delegatov, kjer je bil sprejet dokončni dnevni red: 1. Informacije o aktivnostih študentskih organizacij in predlogi za sodelovanje in 2. ekvivalenca diplom.

Medtem ko pri sprejemanju dnevnega reda ni bilo težav, so pa obširno razpravljali o značaju samega sestanka. Delegat nacionalne unije Zahodne Nemčije je zahteval, naj bo to sestanek predstavnikov študentskih organizacij in ne nacionalnih unijs. Te diskusije so v marsičem spominjale na to, kar se je dogajalo na začetku ženevskih razgovorov glede udeležbe predstavnikov Vzhodne in Zahodne Nemčije. Po dolgih diskusijah je bil vendarle dosežen kompromis, da je to »sestane predstavnikov evropskih študentskih organizacij« na katerem ne bodo sprejeti nikakoli sklepi, temveč bo izdan samo končni komunikat o delu in priporočilih srečanja. Vendar pa ta priporočila ne bodo udeležencev konference v ničemer obvezovala.

Ker je bila večina udeležencev mišljenja, da bi tisk lahko uporabljal konferenčne materiale na »različne« načine, se je srečanje vršilo »za zaprtimi vrati«.

Konference se niso mogli udeležiti predstavniki bolgar-

skih, romunskih in vzhodnonemških študentov, ker niso dobili francoskih viz.

Osnovna pripomba nacionalnih unijs, ki so zavrile udeležbo na konferenci, posebno skandinavskih dežel, je bila v tem, da te smatrajo za pozitivno edino današnje sodelovanje v okviru MSK in da sta COSEC in MSK že organizirala vrsto aktivnosti, ki zadoščujejo za sodelovanje evropskih študentov. Zato so vse regionalne oblike sodelovanja v Evropi nepotrebne in lahko vodijo do neke tretje mednarodne organizacije in do izolacije evropskih študentov. Čeprav ne odkrilo, tudi COSEC že od vsega začetka ni s simpatijami spremljal uresničevanja ideje o Evropski študentski konferenci.

Po referatu vsakega delegata je bila diskusija. Posebno veliko vprašanj je bilo stavljenih predstavnikom zahodnonemških študentov, študentskega sveta Komsomola in zastopnikom madžarskih študentov. Vendar pa je pri tem vedno in povsod vladal duh kompromisa.

Delegat ZSJ je govoril o osnovni aktivnosti naše organizacije in podpiral napore za čim širšo in vsestransko sodelovanje evropskih študentov. Delegati so se posebno zanimali za sistem družbenega upravljanja na univerzah in za letošnjo mednarodno srečanje v Jugoslaviji (Dubrovnik, Ljubljana itd.).

Na tem srečanju so nekatere nacionalne unije dobile posebne naloge. UNEF in ZSP sta se obvezali, da bosta na osnovi predlogov, ki so jih dali udeleženci, izdelali kolektar mednarodnih študentskih manifestacij in ga poslali vsem organizacijam.

ZSP bo pripravila Belo knjigo, kjer bo zbrana dokumentacija o socialnem in materialnem položaju evropskih študentov. UNEF bo nadaljevala z zbiranjem materiala za ekvivalenco diplom in bo s pomočjo drugih organizacij izdelala konkretne predloge. Švicarski študentje so se ponudili, da bi izdajali bilten, ki bi seznanjal evropske študente z domačo in mednarodno aktivnostjo posameznih študentskih organizacij. Proti temu predlogu je bilo precej pomislekov, vendar bodo o njem še razpravljali.

V zaključnem komunicatu, ki je bil sprejet po precej burni diskusiji, so udeleženci podprli razvoj sodelovanja med študentskimi organizacijami in ekonomskim sistemom.

Delegati so se načelno sporazumeli, da bo drugo leto ZSP, ob priliki svoje desetletnice, priredila spet podobno srečanje. Enotno mnenje vseh udeležencev je bilo, da je treba napore za povečanje sodelovanja v Evropi nadaljevati.

Diskusije na tem srečanju so še enkrat potrdile, da je vrsta vprašanj in študentskih problemov, začenši od naporov za ohranitev miru pa do najrazličnejših zamenjav in do reforme in demokratizacije visokošolskega študija, ki so skupni vsem študentskim organizacijam, in da obstoječe mednarodne študentske organizacije za to ne morejo nuditi dovolj širokih možnosti.

Pomembno in pozitivno je tudi to, da je prvič prišlo do skupnega sestanka med vzhodnimi in zahodnimi študenti in da je bila skupno izražena želja po širšem sodelovanju. Osnovno je, da se danes v študentskem gibanju postopoma krepijo sile, ki — osvobodene političnih pristranosti in ekskluzivnosti — podpirajo resnično mednarodno sodelovanje in ustvarjajo atmosfero kompromisov in koncesij v dobrem smislu.

FENOMEN JUŽNOAFRIŠKE UNIJE

Fenomen, za nas boljše rečeno problem, ki se že nekaj let javlja v različnih oblikah javnega življenja v Južnoafriški Uniji, je v zadnjem času predmet obširnega tolmčenja svoje vsebine in oblik. Pravzaprav ne gre za nič drugega kot za izvajanje določene rasne politike do barvastih predstavnikov, med katerimi niso najmanj prizadeti tudi študentje visokih šol. Poglejmo, kako razlaga ta fenomen, izraz političnega vodstva premiera dr. Hendriha Frenseha Verwoerda, profesor Pistorius, docent na univerzi v Pretoriji.

»Apartheid (angleško »apart« pomeni — ločen od drugih, sam) je vrsta nacizma, uvedenega v večrasi družbi, kjer pomeni nacija je določeno skupino ljudi, medtem ko so ostale družbene skupine razvrščene na padajoči vrednostni lestevici. To ocenjevanje posameznih skupin se izvaja na legalen način. Napori posameznikov se ne upoštevajo. Njihove pravice zavise od celotne skupine, ki ji posameznik pripada. Vse to se dogaja pod okriljem nacionalistične stranke, ki se sklicuje na svoj edini cilj: zaščiti dobrane in življenjske resnice krščanstva. Ta načela so v rokah nacionalsocialistične stranke najmočnejša propagandna sredstva za izključevanje osebnosti svobode, v čemer je šla še dalje kot nekdanji Hitlerjev nacionalni socializem.

Tako torej profesor Pistorius. Njegov primer ni osamljen. Uradno glasilo Government

Gazette vedno pogosteje poroča o knjigah, ki jih je po ukazu notranjega ministrstva prepovedano brati in razširjati. Tako je že v začetku letošnjega leta prišlo na indeks 179 knjižnih izdaj, med njimi tudi zanimiva holandska brošura o situaciji na visokih šolah v Južnoafriški Uniji.

Ze na mednarodni študentski konferenci leta 1954 so predstavniki nacionalne študentske južnoafriške zveze predlagali, naj se organizira posebna, stalna komisija v okviru MSS. Njena naloga naj bi bila seznanjati študente po svetu s položajem njihovih kolegov v deželah, kjer državna oblast v znanstveni meri omejuje akademsko svobodo in avtonomijo visokih šol. Tako je poleti 1956 posebna komisija, ki jo so sestavljali po

en holandski, irski in švedski študent, prepotovala Južnoafriško Unijo, se pogovarjala z več kot štiristotimi profesorji, vidnim politikom in študentskimi predstavniki. Se jeseni istega leta je ta komisija predložila rezultate svojega dela v oceno šestih mednarodnih študentskih konferenc, ki je enoglasno sprejela njihove zaključke. Drugače pa je bilo — kot smo že omenili — to poročilo sprejeto v vodilnih političnih krogih Južnoafriške Unije. Zlasti se je čutil prizadeta ministar za kulturo Serfontein. Ta brošura je namreč precej zapletla njegove račune o uveljavitvi novega univerzitetnega zakona, ki temelji na rasi ločitvi. Komisija je izrazila svoje mnenje, da delujejo visoke šole pač v interesu večine, da pa je vlada, ki jo je izvolila manjšina in tudi predstavlja to manjšino, ocrnila osnovne pravice akademске avtonomije. Zato v tej brošuri ostro zavrača vsak podoben »argument« vladne politike, kot da na primer obstoje med različnimi rasami že od nekdaj globoko zakoreninjene razlike v sposobnostih in talentu. To so bili glavni razlogi, da je bila ta drobna knjiga postavljena na črno listo rasnih fanatikov, ki jih vodi ministrski predsednik dr. Verwoerd.

Ta skoraj šestdesetletni Holanec, ki je lansko leto nasledil umrlega Strijdoma, se je že zgodaj »odlikoval« po svojih ras-

ni okrepiti pozicije belcev. Ze leta 1955 je dr. Verwoerd kot minister za domačinska vprašanja jasno formuliral zakon o vzgoji Bantu črnece: služiti morajo samo svojemu ljudstvu in zato zanje ni mesta med evropsko priseljeno družbo.

V Južnoafriški Uniji je stopetnajstkrat več barvastih študentov kot belih, toda zanje sta dostopni le dve »bele« univerzi: v Capetownu in Witwatersrandu. Na prvi je imatrikuliranih 24, na drugi pa 64 afriških študentov. To sta edini univerzi, kjer načela rasiistične ločitve še niso prišla do izraza v večji meri in jih prav noben trezno misleč študent tudi ne pogrša. Zato pa je drugod, na primer v collegu Fort Hare, prepovedan vpis vsem belim predstavnikom, kar pa ni več osamljen slučaj. 23. januarja, ko so se namreč ponovno odprla vrata južnoafriškega parlamenta, je bil med prvimi točkam dnevnega reda omenjen sprejem novega univerzitetnega zakona. Po zadnjih vesteh nacionalne organizacije južnoafriških študentov bo študij za domačine na visokih šolah še pred koncem leta popolnoma reorganiziran. Fort Hare bodo od sedaj naprej obiskovali študentje, predstavniki trinitiljskega Xosa govorečega ljudstva. V Ngoyi bo zgrajeno nova univerzitetna poslopje za študente plemen Zulu (3.000.000), za ostale pa bo na

Univerzitetna kriza v Italiji

Da dolgo razpravljanje o pomanjkljivostih italijanskih univerz še ni rodilo praktičnih rezultatov, je treba iskati vzroke v čisto polemični obrambi in zanikanju tradicionalnih univerzitetnih vrednot. Vendar pa je danes pozornost že usmerjena vedno bolj na konkretne, vsakodnevne izkušnje univerzitetnega življenja.

Razpravljanje o univerzitetni krizi začnemo v Italiji z nezadovoljstvom mladih, diplomantov, ko ti razpravljajo o pravih končani univerzitetni karieri. Občutek nezadovoljstva je lasten vsem diplomantom, ne glede na stroko študija in koristi, ki jih imajo lahko od svojega bodočega poklica. Moralistično razpravljanje o dobrem in slabem se tu izkaže za brezuspešno. Te vrste sodbe nimajo ničesar skupnega z nasprotjem med pripravi na poklice na univerzi in dejanskimi zahtevami poklica. Diplomanti se pritožujejo, da je mnogokrat težko najti zvezo med opravljenjem nekega poklica in prejšnjo univerzitetno pripravo. Če pride do tega podobnega, potem je to treba razlagati z značajem in intelektualno posameznika in njegovo osebnostjo, ki se je izkazala čvrsta in dosledna v šoli in življenju.

S tem pa ni mišljeno, da bi morala univerza zagotoviti dosleden prehod od uspehov na univerzi do uspehov v življenju, čeprav je zaželjeno, da se ti dve strani dopolnjujeta, ker prav v tej neskladnosti leži veliko socialno zlo, zlo pretarzanosti intelektualcev.

Za mnoge študente je doba na univerzi »doba zapravljanja časa«. Ti se ne zmenijo dosti za to, da pridejo za temi brezskrbnimi leti na univerzi leta dvomljivih uspehov in razočaranj v poklicu ali pa celo leta, ko življenje teče mimo.

Za prilagoditev študija poklicni aktivnosti, kar velja posebno za študente praktičnih znanosti, je potrebna oprema, osebna in finančna pomoč. V tem pa uspejo le redki. Ne glede na to pa se pogosto slišijo pritožbe, da tudi te fakultete nudijo slušateljem premalo praktičnega znanja v nekaterih predmetih in preveč v drugih.

Slab obisk predavanj, ki je posebno velik v Južni Italiji, se lahko le deloma opraviči s samimi materialnimi težavami, kot so na primer drago življenje in univerzitetnih centrov, delna ali polna zaposlenost med časom študija. Izboljšanje prometa, večje število štipendij in postelj v študentskih domovih ter splošen dvig standarda srednjega sloja, iz ka-

terega prihaja največ študentov, je edino realno zdravilo za to.

Da konstantno ne obiskujejo predavanj, je pa tudi znak za to, da študentje niso zainteresirani, da bi imeli položaj »čistega« študenta, čigar življenje je polno dela in odgovorov.

Ce bi hoteli označiti današnjo povprečnega študenta, potem bi morali na prvem mestu omeniti težnjo študentov, da varujejo svojo energijo in da opravljajo svoje izpite čim hitreje in z najmanjšim trudom. Bero samo tiste knjige, ki so najnujnejše, učijo se samo tisto, kar bo prišlo prav na izpitu, kritične izbire informacij iz znanja je le malo. Vsak bi rad končal univerzo po čim krajši poti.

Mladi študentje kažejo tudi značilnosti modernih ljudi, ki niso sposobni najti zadovoljstva v svoji neposredni vsakodnevni aktivnosti. Zadovoljni so le takrat, kadar ima njihova dejavnost zvezo z bodočnostjo. Želja, da bi poznal rezultat svojega dela, preden se ga je lotil, ni toliko znak prezačunljivosti kot želja modernega človeka, da bi ohranil svoje življenje v kolobocij današnjega dne in dosegel razvoj svoje osebnosti v praktičnem delu. Ločeno delo iz dneva v dan, ki ni jasno in koristno povezano z oddaljenim ciljem v bodočnosti, predstavlja zanj nevarnost osamljenosti in izolacije.

V današnjih socialno ekonomskih pogojih moderne družbe se mladi ljudje kaj kmalu »izgubijo« v nezadovolj-

vim problemom reševanja lastne eksistence. Kmalu morajo zapustiti starše in si pridobiti ekonomsko neodvisnost, boriti se morajo za zaposlitev, ustvariti si morajo lastno družino. Taki pogoji so le težko združljivi z dolgi in neplačanimi leti študija.

Tisti študentje — svoj čas jih je bilo veliko — ki jih je gnala želja po znanju po vseh evropskih univerzah, kjer so profesorje in svoje kolege presenečali s svojo razgledanostjo, so danes redki kot Don Kihoti. In univerze, ki bi hotele imeti take študente, bi življenje povzelo kot je povzelo Don Kihota, ki je sanjal o davno minulih dneh.

Tradicionalne univerze so nastale v družbi z ostro razredno diferenciacijo in močno patriarhalno strukturo. V tej družbi je bila vzgoja neke vrste privilegij ekonomsko in politično močnejših. Za redke ostale, ki so uspeli priti na univerzo, je to pomenilo le razvoj njihovih lastnih osebnosti. Univerze so bile svetišča v pravem pomenu te besede in kdor je stopil vanje, je moral pustiti skrb in dolžnosti vsakdanjega življenja že ob vhodnih vratih. Dames pa so ta vrata razbile potrebe moderne družbe.

Nezadovoljstvo študentov zaradi nezadovoljivega pouka na univerzah, je po izjavi nekaterih profesorja edini znak izboljšanja sedanega krivičnega stanja na italijanskih univerzah.

Ce se čas študija izkaže včasih za predolga, je vendar čas za resničen študij vedno prekratek. Profesorji in dobri študentje izjavljajo, da ima univerzitetna vzgoja pravo vrednost šele takrat, ko ima študent dovolj časa za aktivno osebno delo. Znanje študentov, ki te prilagoditve nimajo, je fragmentarno, začasno in nezadovoljivo. Ti ljudje v svoje življenje in v življenje naroda vnesejo nevarne elemente nezanesljive kulture.

Kriza današnje univerze je v tem, da ni prilagojena spreminjenim pogojem moderne družbe. Reforme programov in spremembe v strukturi univerz ne bodo zadostovale, če ne bodo te preveze živih idej, ki danes vladajo v družbi. Brez harmonije teh idej, odnos med univerzami in družbo kot taklo ne bodo doseženi ali pa bo mehanično izumetničeno in v osnovi neuspešno. Univerze bodo resnično opravljale svoje dolžnosti šele takrat, ko bodo odgovorile na potrebe družbe in modernega človeka.

Telegrami

KOLUMBIJA. Cevpr gre večina kolumbijskih maturantov na univerzo, jih le malo konča študij. Po zadnjih podatkih jih je od 2.000 vpisanih na arhitekturi in pravi končalo študij le 500. Na odlokih, kjer je študij krajši, pa jih konča 29 odstotkov.

DANSKA. Na danskih univerzah profesorji in študentje živahno razpravljajo o študijski reformi. Osnova diskusij je vprašanje, ali ne bi bilo treba zaostri kritereje na začetku študija na univerzi. Pokazalo se je, da ima nenadna svoboda negativne posledice na mlade študente. Ker smatrajo, da mora biti prehod iz gimnazije na univerzo bolj kontinuiran, so predlagali, da bi se režim študija v gimnaziji spustil, prvo leto na univerzi pa zaostri.

ITALIJA. Pretekli mesec so imeli Gollardi svoj deseti kongres. Udeleženci so ponovno potrdili principe, za katere se borijo njihove gibanje: 1. legalno priznanje študentskih svetov na italijanskih univerzah in njihova finančna samostojnost, 2. obramba državnih univerz pred hierikalizacijo in 3. omogočiti vsakemu mladem vpisu na univerzo, ne glede na njegove finančne možnosti.

JAPONSKA. Japonska študentska organizacija je prišla zbirati najpomembnejše študentske pesmi z vsega sveta. V »Mednarodni knjigi študentskih pesmi« bodo tudi melodije objavljenih pesmi in njihovi prevodi v angleščini, francščini in španščini.

NIZOZEMSKA. Študente nekaterih nizozemskih univerz so stavkali v znamenje protesta proti odloku, ki dovoljuje prost vpis na univerze učiteljem osnovnih šol.

JUŽNA AFRIKA. Zakon o rasni segregaciji, o katerem so razpravljali že več let in so mu študentje nasprotovali z vsemi silami, je parlament 10. aprila letno potrdil. Predavanja za bele in črne študente se sedaj vršijo ločeno.

VENEZUELA. Profesor karakaške univerze Rosemblat je objavil porazne podatke o neznanju venezuelskih študentov. Od 450 prosilcev za vpis na medicinsko fakulteto so jih morali zavrniti 380 zaradi osnovnih napak v pisavi, geografiji in zgodovini. Kot vzrok navaja profesor izredno nizko nivo pouka v osnovnih šolah, kjer manjka nekaj tisoč učiteljev.

sističnih idejah. Kot dekan sociološke fakultete neke južnoafriške univerze je leta 1936 ostro nasprotoval priseljevanju židovskih beguncev iz Nemčije. Med vojno je bil zvest moralni podpornik Hitlerjevega nacionalizma, katerega cilje je zagovarjal kot glavni urednik časopisa Transvaler. Kljub temu, da je kot kandidat nacionalistične stranke 1948. leta propadel, ga to ni motilo; dve leti pozneje je že prejel listično ministra za domačinska vprašanja. Kot tak je predstavljal gonilno silo vedno bolj uveljavljajoče se rasne politike.

In vendar, tako zatrjuje dr. Verwoerd sam, je njegova politika najprej »krščanska«. Znan je njegov izrek: Naši sovražniki nas lahko zaničujejo, toda spoznal bodo, da izvirna naše vodstvo iz šile, ki je močnejša kot vsa ljudstva.

Nj težko spoznati, kaj se skriva za temi besedami. Gospoda dr. Verwoerd in njegove je v resnici postalo močno strah: evropska manjšina, ki predstavlja dvajset odstotkov vsega južnoafriškega prebivalstva, se dobro zaveda naraščajočega vpliva afriškega nacionalnega prebujanja. Vsi vladni ukrepi imajo pred seboj edini cilj: zadržati ta val in na drugi stra-

razpolago pleterburska visoka šola. Na teh inštitutih se bo torej izobraževala mlada južnoafriška inteligenca, »da bo lahko služila svojemu ljudstvu«, za katerega ni mesta med evropsko priseljeno družbo.

10.000 angleških študentov je protestiralo proti Apartheidu v Južni Africi

Je postal študentski svet manjši?

Na letališču v Limi smo pristali neke tople februarске peruanске noči. Nekaj več kot 30 ur potovanja je zadostovalo, da smo končali dolgo pot in zamenjali letno dobo. To je napotilo mojega prijatelja, študenta iz Evrope, da se je obrnil k meni z besedami: »Ta svet je vendarle majhen«. Mislil je na možnosti fizičnega obvladavanja in na sodobna prometna sredstva, ki povezujejo najbolj oddaljene dele sveta.

In sedaj, ko poskušam naštetj nekoliko vtisov s konference MSK v La Cantati, se vprašujem: ali je ta res prispevala k temu, da bo študentski svet postal manjši?

Ce govorim o možnostih, ki so bile dane s tem, da so se zbrali predstavniki, nekoliko desna različnih študentskih organizacij in prebrili skupaj petnajst dni v pogojih, ki jih neizbežno silijo v medsebojne kontakte, potem moram dati pozitivne odgovore. Dobiti je bilo mogoče raznovrstne informacije o študentskem življenju v raznih delih sveta, preveriti svoje znanje o drugih organizacijah in njihovih sedanjih težnjah, realneje občutiti probleme in težave drugih. Lahko smo preverili pravilnost in življenjskosti svojih koncepcij, se zblizali z nam podobnimi in izmenjali argumente s tistimi, ki imajo nasprotno pogled in prakso. Lahko smo sklenili tudi nekatere dogovore o skupnih akcijah in sodelovanju na bilateralni in regionalni osnovi in dobili nove prijatelje in znanca. Nekateri so se znebili napačnih nazorov, drugi so bili prisiljeni na koncepcije, tretji so se v skupni akciji povezali in zedinili. Tako je bilo samo dejstvo, da se je zbralo tako veliko število voditeljev najraznovrstnejših študentskih organizacij, nudilo obilo možnosti za prispevek k razvijanju mednarodnega študentskega sodelovanja.

Do kakšnih zaključkov pa pridemo, če pogledamo samo nekaj elementov, ki se nam poznajo iz prejšnjih let? Ali je bilo študentski svet manjši? Ali je bilo študentski svet manjši? Ali je bilo študentski svet manjši?

Nekateri protagonisti COSEC, ki radi idealizirajo in absolutizirajo rezultate in vloge MSK v mednarodnem študentskem gibanju so pohiteli z ugotovitvami, da je VIII. Mednarodna študentska konferenca dosegla največji zbor predstavnikov nacionalnih študentskih organizacij, da je MSK okvir, ki najbolj elastično odraža potrebe in ideje študentov iz vseh delov sveta, da je to najuspešnejša baza za mednarodno študentsko sodelovanje itd. Na prvi pogled in s samim formalističnim ocenjevanjem konference, kjer ni govora (toda zakaj ni v čigavem interesu?) o tendencah in razmerju sil v okviru konference, je lahko priti do podobnih zaključkov.

Res smo pričeli vedno bolj organizirane in močnejše vloge študentov v nacionalnem merilu kot tudi porastu njihovih potreb in želja po mednarodnem sodelovanju. Veliko vprašanje pa je: ali so današnje oblike mednarodnega študentskega združevanja aдекватne sodobni vlogi, značaju in tendencam nacionalnih študentskih gibanj? To je posebna in zelo pomembna tema. V nobenem primeru, če gre za MSK, za povečano število njenih udeležencev, to se ne pomeni, da je MSK avtomatično najboljši in najadekvatnejši izraz študentskih potreb in želja ter da to zadovoljuje življenjske interese vseh reprezentativnih nacionalnih študentskih organizacij. Nacionalne organizacije prisostvujejo MSK in sodelujejo preko nje iz različnih pobud.

Mnogi prihajajo zaradi možnosti, da vsaj povedo svoje mišljenje, da se po svojih močeh borijo za progresivne sklepe konference, ne da bi pri tem gojili kakršnekoli iluzije. Mnogi sodelujejo pri delu MSK zato, ker jim materialni in drugi pogoji ne dovoljujejo drugačnih oblik mednarodnih srečanj in sodelovanja, ki bi jim bolj odgovarjale. Mnogi so istočasno člani drugih mednarodnih organizacij in posebno mednarodne študentske zveze, kar tudi dokazuje, da jih okviri MSK ne zadovoljujejo. Veliko število nacionalnih organizacij sploh ne sodeluje pri MSK. Jasno je, da slabost ni v različnih pobudah, temveč v tem, da se te zlorabljajo, se zaradi prestiža konference prikrivajo in s tem sejejo nove zmote.

Ce bi pa vsemu temu dodali še detajlnejšo analizo kriterijev in sredstev, ki se uporabljajo pri izbiranju študentov za konferenco, bi dobili še jasnejšo sliko o značaju reprezentativnosti konference. V zvezi s tem bi omenili samo dva značilna primera. Dobre se spominjam, da je samo zaradi formalne in v bistvu pristranske razlage perujska delegacija dobila status delegacije. Da bi bila ironija in povod za premišljevanje še večja, je bila gostitelj konference organizacija, o reprezentativnosti se je sklepalo s tajnim glasovanjem! Napor nekaterih ljudi se je sploščal ne glede na principe MSK in dejansko stanje med študenti Perua.

Kaj naj šele napišemo ob dejstvu, da se je s spretnim izogibanjem principov omogočilo prisostvovanje na konferenci tudi takim osebam, ki predstavljajo skupnico študentov — beguncev iz centralne in vzhodne Evrope in sedaj živijo v Argentini? Ali to pomeni, da bogate nacionalne unije oziroma tiste, ki so povezane z bogatimi ustanovami,

Vukašin Stambolić

lahko pripeljejo na mednarodno konferenco kogar hočejo in jo tako spremenijo v svojo last? Kako je mogoče pojasniti vztrajne napore nekaterih študentskih voditeljev iz ZDA in Anglije, da konferenca ne bi razpravljala o predstavniku te begunske organizacije? Zakaj se je delegacija Zveze študentov nudila možnost, da se predstavniki FEDECE odrečejo temu, da predstavljajo študente — begunce iz jugoslovanskih republik Hrvatske in Slovenije in ostanejo na konferenci samo kot predstavniki beguncev iz drugih socialističnih dežel? Ali se je morda pričakovalo, da bo delegacija ZSJ zaradi ponovne kampanje in klevet, ki se v zadnjem času razširja na njen račun, opustila principe internacionalizma in doslednosti? Komu so potrebne metode pogajanja? Ali se vedno tako neuspešno končujejo? Ali za tistih 24 delegacij, ki so se vržale in štrli, ki so glasovale proti predlogu jugoslovanske resolucije o ostri obsojbi prisotnosti predstavnikov FEDECE na MSK, lahko reče, da so bile principiellne, nepristranske, da so se iskreno prizadevale za sodelovanje, ko se vendar ve, da so istočasno glasovale za resolucije, ki vsebujejo priporočila za sodelovanje s študentskimi organizacijami v tistih deželah, od koder izhajajo omenjeni begunci? Ali je bilo, da so predstavniki FEDECE na VIII. MSK lahko uporabljali tehnična sredstva COSEC? Ali je slučaj, da je v preliminarnem tekstu resolucije VIII. MSK izostala ravno tista del resolucije, kjer se obsoja prisotnost predstavnikov FEDECE? Ali ni to istočasno eklatanten primer politične pristranosti nosilcev politike MSK?

Kdor hoče upoštevati te in slične elemente, ne more sprejeti mišljenja, da je povečano število udeležencev MSK rezultat absolutnega zaupanja študentov v njene principe.

Vsemu temu je treba dodati dejstvo, posebno karakteristično za VIII. MSK, da je bila večina sklepov sprejeta z veliko delitvijo glasov. Nekatere resolucije so bile sprejete po dolgi glasovanji, prekinitvah in zbiranju glasov. Tudi glasovalni stroj je prišel do izraza. Dogajale so se številne zlorabe procedure. Predalec bi me pripeljal naštevaje statističnih podatkov, ki bi pokazali, da za ogromnim številom resolucij stoji nekaj več kot polovica udeležencev konference. Zato bom omenil samo tisti karakteristični slučaj, ko je bilo med diskusijo in glasovanjem o osnovah sodelovanja več kot 20 delegacij prisiljenih, da konferenco začasno zapuste.

Ni bilo potrebno dosti, da se je konferenca tudi v vprašanju resolucije o miru in prepovedi jedrskega orožja, ki jo je predložila delegacija ZSJ, tako simptomatično razdelila. Samo koncesije in kompromisi in vedno manj močna in vse bolj kompromitirana večina so še nadaljevali vek formalne enotnosti MSK. Zato se sedaj vprašujemo, čemu služijo poziski, da se vseh teh 145 resolucij predstavi kot nedeljeno voljo vseh prisotnih delegacij, kot stališče doslej najreprezentativnejšega študentskega zbora? Ni to morda želja, da se nespornost, težave, slabosti in nezadovoljstva konference prikrivajo, vrednost resolucij pa zaradi pomankanja drugih argumentov brani s številom prisotnih?

Poskusom, da se za vsako ceno pod okrilje MSK spravi čim večje število študentskih organizacij, odgovarja težnja, da se čim večji del mednarodne študentske aktivnosti spravi pod vpliv MSK in se jim doda etiketa COSEC. Zaradi tega je, ne glede na drugo, tudi prišlo do 145 resolucij na konferenci v Peruju.

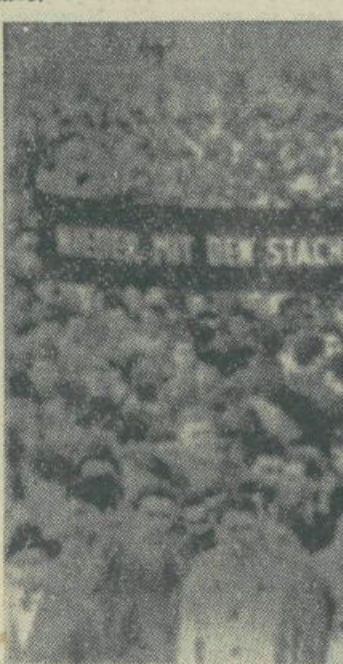
V tem kratkem pregledu ni mogoče dati dokumentirane analize tega gozda resolucij, zato sem prisiljen, da se zadovoljim z nekaterimi splošnimi ugotovitvami. Predvsem so spremenjene in do določen mere pozitivno

dopolnjene nekatere splošne odločbe konference, v katerih se proklamira potreba po širšem, nepristranskem sodelovanju in utrjuje širši krog vprašanj, ki so lahko skupna osnova za sodelovanje vseh študentov. Ravno tako je izražena želja po odstranjevanju razdeljenosti in mednarodnem študentskem gibanju. Obnovljeno je tudi veliko število resolucij, ki podpirajo posamezne praktične aktivnosti, posebno tiste, ki imajo univerzitetni značaj in pridobivajo vedno večje simpatije zato, ker so realne in izredno koristne. Privikrat so sprejete, resda kompromisne, vendar koristne resolucije o takih življenjskih vprašanjih, kot so borba za ohranitev miru in borba proti uporabi nuklearne energije proti interesom človeštva. Ti in podobni sklepi predstavljajo določen napredek z ozirom na prejšnje konference, ne glede na to, da so bolj plod vztrajne borbe in povečanja vpliva tako imenovane manjšine na konferenci kot pa pripravljenosti in razpoloženja večine, ki je bila pripravljena na koncesije.

Toda pravo vrednost in značaj teh in podobnih sklepov konference zmanjšujejo tiste resolucije, ki usodo programa aktivnosti do prihodnje konference in praktično izkoriščanje njenih principov in deklaracij puščajo v rokah COSEC, ki je po svoji obliki samo administrativna agencija in v rokah nadzorne komisije, ki ima mnogo širše funkcije kot pa le navadno kontrolo nad koordinacijskim sekretariatom. Take resolucije, dosedanje izkušnje, sedanjí sestav COSEC in posebno sestav nadzorne komisije, katere člani so resda geografsko dobro razdeljeni, pa vendar spretno izbrani kot izključni predstavniki neznatne večine na konferenci — ne dajejo garancij, da se bo realizacija potrjenih projektov izvajala nepristransko.

Razen tega veliko število resolucij, ki so prežete z duhom pristranosti, formalne in lažne apolitičnosti, prežete z interesi organizacij iz nekaterih imperialističnih in kolonialnih dežel, ki se bore za prestiž in dejansko stoji na pozicijah blokovske politike, resno ogrožajo pozitivno tendenco in progresivne sklepe konference. Objektiven ocenjevalec bi lahko brez težav našel celo vrsto nedoslednosti, nelogičnosti in protislovij, če bi pogledal vseh 145 resolucij. Kaj kmalu bi se prepričal, da osnovne, splošne resolucije govore eno, številne praktične pa povsem drugo. Na drugi listi sekaških sklepov bi morale n. pr. biti resolucije, ki prepovedujejo sodelovanje z MSS, priporočajo pa povezovanje z raznimi študentskimi, mednarodnimi, državnimi, ekonomskimi, političnimi in pogosto blokovskimi organizacijami; resolucija o delegaciji v Vzhodno Evropo, resolucije, ki nadaljujejo nedemokratsko delo RIC (raziskovalne komisije), potem resolucije, ki samo »priporočajo« materialno pomoč III. Kongresu študentov Latinske Amerike, v isti sapi pa »odločajo, da bo COSEC nabavil stipendije« za seminarje v ZDA, Kanadi itd., itd.

Ali ni jasno, da iniciatorji takih resolucij še bolj potencialno nezaupanje in neenakost v mednarodnem študentskem gibanju, da škodujejo interesom ogromnega števila študentov na svetu? Kaj po vsem tem potem ostane od ugotovitve, da MSK ni niti na eni niti na drugi strani v borbi za svetovno pomoč?

Večina avstrijske mladine je proti temu, da bi se VII. mladinski festival vršil na Dunaju

V problemih reprezentativnosti, razdeljenosti in njihovih zlorabi, v pojavih vsakovrstnih zlorab konference s ciljem, da se za vsako ceno sprejmejo sklepi, ki bodo služili izključno interesom neznatne večine na konferenci; v dogmatskih, pristranskih teorijah o študentskih takih in o konser-

vativni praksi, ki jo ta teorija spremlja, v pojavu, da MSK in COSEC vedno bolj prevzemata tiste napeke, ki so mednarodno študentsko sodelovanje v preteklosti drago stale — v tem je samo del vzrokov, ne pa tudi popolna razlaga za tako jasno izraženo spremembo moči na VIII. MSK v korist tistih nacionalnih študentskih organizacij, ki so nezadovoljne z delom MSK in politiko COSEC. Te organizacije so občutile, da lahko vodijo bolj energično borbo za široko anti-blokovski, progresivni razvoj mednarodnega študentskega gibanja. To dejstvo je lahko nov pouk za iskanje najboljših načinov in poti v bodočem mednarodnem študentskem sodelovanju, nova spodbuda tistim, ki niso zastrupljeni s predsodki in z neenotnostjo.

Pozabljena leta

Članek pod gornjim naslovom je bil objavljen v enem izmed številnih nemških študentskih časopisov. Zaradi nekaterih zanimivih misli o nemški študentski mladini ga posredujemo tudi našim bralcem.

Spominjam se novega leta 1946, prvega novega leta po šestih letih vojne. Večina Nemcev je preživela ta praznik v maledužju in nejasnosti. Vojna je pobrala preveč ljudi, ki ne bodo nikoli več videli svojega rodnega kraja, in zato so mize z darili pod novoletnimi jelkami ostale prazne. Kljub temu pa je bil ta praznik upanja in spoznanja: upanja, da mora tudi premagani narod še dalje živeti, in spoznanja, da so končno le končane grozote doslej najstrašnejše vojne, to, da se ni bilo treba več bati in da alarmne sirene niso motile novoletnega petja, je ves svet sprejel kot za najlepše novoletno darilo.

In katera stvar me je to novo leto najbolj razveselila? Zivopisana novoletna čestitka, ki sem jo dobil iz dežele, s katero smo bili toliko let v vojni. Praznični morate velik del svojega življenja v skoraj popolni izolaciji, da lahko razumete moje občutke, ko sem videl žig PAR AVION in prebral voščila v jeziku, ki je bil dolga leta le predmet pouka in učenja, ne pa sredstvo sporazumevanja med živimi ljudmi.

Po tej novoletni noči v letu 1946 sem bil zares pripravljen verjeti, da bodo ljudje, sedaj ko je konec vojne, pripravljeni graditi nov svet, nove odnose med vsemi narodi, vsemi deželami in vsemi rasami. Takrat sem bil prepričan, da je pomnila druga svetovna vojna tako očitno lekcijo za ves svet, da prihodnost ne more biti drugače kot mir, sodelovanje in graditev novega. In prepričan sem, da je takrat čutila tako tudi mladina vsega sveta. Pred nami je bila velika priložnost, da zgradimo nov, boljši svet, in bili smo prepričani, da vzamemo nase vsaj del te velike naloge. Povsod, kjer se je v Nemčiji srečavala mladina, v šolah, na univerzah, religioznih sestankih, športnih prireditvah je bilo čutili, da je mladina pripravljena odigrati svojo vlogo pri tej graditvi. Takih, ki so bili zaradi popolnega poraza paralizirani in ki jim je bil hitlerjevski režim edini ideal njihovega življenja, je bilo zelo malo.

Organiziranje teh seminarjev in srečanj predstavljala rezultat večje afirmacije in krepitev ugleda Zveze študentov Jugoslavije v mednarodnem

Jugoslovanska delegata na konferenci MSK v Peruju (v zadnji vrsti prva dva od desne proti levi)

boljšanje in vsak napor, da se izognemo povojnemu obupu, smo imeli za osebno zalogo.

Od takrat pa do danes je minilo že 13 let. Nemčija, čeprav razdeljena, se je dvignila kot v tudežu. Naši obedi se ne morejo primerjati s tistimi pred 13 leti. Otroci se bašejo s čokolado in sladkarijami in na novoletnih jelkah visi več pomaranč in banan kot kdaj koli prej. Pisma iz tujine ne vzbujajo več nobenih posebnih občutkov. Današnji Nemci si kažejo slike s svojih potovanj po Franciji, Italiji, Jugoslaviji, Španiji in delajo načrte za še daljša potovanja v bodočnosti, za nakup avtomobila, televizijskega aparata itd.

Seveda tega ne delajo vsi Nemci, toda to je dober primer, kakšne spremembe so izvršile v našem življenju. In vse to je dalo tudi osnovo novemu položaju študentov, med katerimi marsikdo ne more pozabiti velikih upanj in idej, ki so navduševale pred trinaštilletimi leti. Danes se zde te ideje in ti ideali bolj oddaljeni kot kdajkoli prej. Vse ideje o prijateljstvu med ljudmi, o miru in svobodi na vsem svetu, se niso samo spremenile v nekaj nedosegljivega, pač pa so postale predmet razpravljanja na mednarodnih konferencah, kar je še slabše.

Letos osem srečanj in seminarjev

V zelo plodni in živi mednarodni aktivnosti Zveze študentov Jugoslavije bo letos posebno mesto pripadlo mednarodnim seminarjem in srečanjem, ki bodo na raznih krajih naše domovine. V centralnem odboru ZSJ so že izdelali načrti in programi za osem takih manifestacij, na katerih bo, sodeč po dosedanjem zanimanju, ki vlada v inozemstvu, sodelovalo veliko število predstavnikov in članov nacionalnih študentskih unij iz raznih krajev sveta.

Organiziranje teh seminarjev in srečanj predstavljala rezultat večje afirmacije in krepitev ugleda Zveze študentov Jugoslavije v mednarodnem

Večina avstrijske mladine je proti temu, da bi se VII. mladinski festival vršil na Dunaju

študentskem svetu, ugleda, pridobljenega pri izvajanju dolgotrajne dosledne politike in konstruktivnega sodelovanja ZSJ z vsemi študentskimi organizacijami na svetu, na poljudni popolne enakopravnosti v vzajemnega spoštovanja brez ozira na ideološke nazore, politično pripadnost in

Nemški študentje, ki so po vojni sodelovali pri ustanavljanju študentske samouprave na univerzah in kolegijih, bi lahko pripovedovali o ogromnem navdušenju, ki je takrat premagovalo vse ovire in težave. Lahko bi pripovedovali o ljubeznivih namerah, da bi vsakega človeka jemali z njegove najboljše strani, o srečnih občutkih, ko so izdali prvi študentski časopis, o zborovanjih v razdejanih sobah, kjer je skozi strop pronicala voda in še o marsičem.

Njihova pripovedovanja so danes podobna pravljicam. »Moderen« študent se danes brani odgovornosti, razen če ni osebno prizadet. Mnogi se niso niti enkrat udeležili sestanka svoje organizacije. Študentski časopisi si morajo pomagati s tem, da objavljajo senzacionalne novice in reportaže namesto resnih in problematičnih člankov iz študentskega življenja. In študentske zveze so srečne, če lahko na volitvah zberejo 40 odstotkov svojega članstva.

Za tako obžalovanja vredno stanje je več vzrokov. Med študenti vlada močna tendenca, da izrabijo univerze kot kraj, kjer si lahko pridobijo dobro plačan poklic. Njihov glavni cilj je, da se dobro pripravijo na »nemški tudež« in v njihovi težnji po denarju vse drugo izgubi svoj pomen.

Druga velika skupina študentov si mora med počitnicami pa tudi med šolskim le-

tom služiti denar za študij. Njihovi študijski uspehi zato v največ primerih odgovarjajo njihovemu materialnemu položaju. Sicer pa morajo skrajbo vse svoje sile usmeriti v boj za golo eksistenco. Tretja skupina pa je prepričana, da je vse v najboljšem redu. »Denar imam, imam motor (avto), hodim v kino, deklet mi ne manjka, jem, kolikor se mi zljubi, in ko bom končal zadnji izpit, bom imel imeniten položaj. Zakaj toliko govore o denarju? Tega potrebujem nekaj več le, če potujem v London, Pariz, Madrid.« Te vrste študenti so tipičen primer nemškega »čudeža«. Ugodni materialni pogoji so jih spremenili v slepce.

Ostanejo še nepopravljivi idealisti, ki garajo v organizacijah, študentskih časopisih in drugod. Ker nimajo naslednikov, vlečejo svoje delo iz leta v leto in zanemarijo svojo osnovno dolžnost — študij. Toda tudi ti bodo nekoč opravili zadnji izpit in zapustili univerzo. Kdo jih bo nasledil? Kdo se bo tedaj spominjal atmosfere leta 1945 in zmede prvih povojnih let?

Današnji študentje so ljudje jutrišnjega dne. V sedanjosti in bodočnosti pa so potrebni ljudje, ki bodo pripravljivi sprejemati odgovornosti in dolžnosti, ki bodo pripravljivi žrtvovati najboljše, kar imajo, za vse ljudi, za vse narode, za vse rase. In vzgoja takih ljudi je ena izmed najvažnejših nalog univerz.

tih 1956, 1957, 1958 so se razvijale žive in zanimive diskusije o sodobnih problemih univerze. Sodobni razvoj znanosti in tehnike postavlja nove in nove naloge pred te znanstvene ustanove. Za rešitev teh nalog pa je neobhodno potrebno široko sodelovanje v nacionalnem in mednarodnem merilu. Zato so tudi teme letošnjega seminarja določene tako, da bodo k temu cilju prispevale.

Pri nas v Ljubljani bo od 7. do 14. avgusta že peto mednarodno srečanje, na katerem bodo udeleženci razpravljali o aktivni koeksistenci držav z različnimi sistemi o položaju inteligence v sodobni družbi, študentskih problemih itd.

Mednarodni seminar za študente ekonomije bo posebej vprašanju planiranja v gospodarstvu. Seminar bo v Zagrebu od 24. do 31. avgusta. V Beogradu in Zagrebu bo tudi mednarodna študentska klinična konferenca, na kateri bo sodelovalo znatno število domačih in tujih študentov medicine.

V mednarodnih študentskih taboriščih v Dubrovniku in Zadru bo organiziran od 20. julija do 10. avgusta seminar za jugoslovanske jezike in književnost. Skupine tujih študentov bodo imele priložnost, da se v Dubrovniku in Zadru od 5. do 25. julija in od 20. avgusta do 10. septembra spoznajo z geografijo, zgodovino, kulturo, umetnostjo in ekonomijo Jugoslavije.

Pričakuje se tudi, da bo letos od 1. do 31. julija pri graditvi ceste Paračin — Niš sodelovalo večje število skupin iz inozemstva, ki bodo pozneje odšle v študentska letovišča na morju in v planinah. V sedmih naših največjih mestih bodo organizirani sprejemni centri za inozemske študente.

Izgubljena generacija

Danes je povsod po svetu mnogo govorjenja o zmaterijaliziranosti in degeneraciji mladih generacij. Mladi ljudje, tako pravijo, skrbijo samo za to, kako bi prišli do denarja in se izognili odgovornostim. Na eni strani res vlada med mladino po vsem svetu nemir zaradi umiranja starega sveta in porajanja novega, ki pa ni vedno uspešno. Po drugi strani pa je več kot naravna želja po mirnem življenju, varnosti in zadovoljstvu, želja da bi človek zakopal glavo v pesek kot noj in se izognil vsem problemom, nad katerimi, kot izgleda, nima nobene kontrole.

Skrajni rezultat tega vrenja med mladino je »uničena generacija«, kot v Ameriki radi nazivajo tedaj boyse, huličane in vso ostalo mladino te vrste.

Ob prebršanju vedno novih »podvigov« predstavnikov te generacije mi v spominu vedno bolj oživljajo razgovori in diskusije o tej mladini, ki smo jih lani imeli na mednarodnem študentskem seminarju v Stockholmu. Iz zapisov in spominov tega seminarja je nastal naslednji članek.

Diskusije o uničeni generaciji me zelo spominjajo na priprave na letošnji jazz festival, ki poskušajo opisati, kakšen je slon. To pa zaradi tega, ker po eni strani nimajo asne predstave, po drugi strani pa zato, ker je pojem uničene generacije zelo zapleten. To je generacija, ki ji dajejo značaj jazz festivali, mamila oseh vrat, povratek v katoličnem, modni komunizem, zgodnji zakon, promiskuiteta, ulične tolpe, moderna poezija in proza ter splošna konfuzija. Vse to je za razpravljanje hvalen in obenem nevaren predmet. Hvaljen zato, ker naj reče kdo o njem karkoli, bo v njegovih besedah nekaj resnice, in nevaren zato, ker naj odo ugotovitve na videz še tako pravilne, so navadno ponostavljene.

Da bo moje delo lažje, se bom skušal omejiti le na tisto, v čemer so si bili vsi moji prijatelji sporazumni.

Uničena generacija se je sama izločila iz organizirane družbe. Vendar pa njen izstop iz družbe ni revolucionaren nastop, ki naj pripelje do ustvaritve nove in boljše družbe. To je enostavno le uporen prelom z vsem obstoječim. To je poskus, da bi našli svojo osebno realnost in pomembnost zunaj družbenih okvirjev, ki jih smatrajo za nerealne in brezpomembne. Tak mlad človek uničuje obstoječo družbeno ureditev s skoraj vsako svojo besedo. Sam sebe smatra za dinamič. V resnici je vse njegovo govorjenje le velik: NE! Najbolj vznemirljiva stvar pri tej mladi generaciji je njen odpor, da bi kakorkoli poskušali spremeniti svet, — zanje je ves svet le prevara, politika pa dolčas.

bomo tako in tako razleteli na kose.

Solski otroci po vsem svetu se morajo pred namišljenimi bombnimi napadi skrivati pod mize in se stiskati k zidovom. Zato, če upoštevamo še druge pogoje, ni nič čudnega, da izgubijo občutek družbene odgovornosti, ko postanejo starejši. Otroci so preveč pametni. Samo starejši — in seveda državni uradniki — verujejo v civilno obrambo. Otroci pa o teh stvareh vedo mnogo več.

Drugi faktor je ta, da se današnja mladina vključuje v družbo, ki preživlja globoke in neprestane spremembe. Naš vek je vek tehnologije in človeštvo se temu še ni privadilo.

Stare kulture, trdni družinski odnosi itd., vse to se je zrahljalo ali pa popolnoma izginilo.

Izven najožjega prijateljskega kroga ni več pravega smisla za skupnost in prijateljstvo. Odnosi med temi ljudmi so le neprestana vrsta spreminjajočih se, neosebnih kontaktov. Stvari so prevelike ali pa preveč oddaljene. Politika je nekaj, s čemer se ukvarjajo v Washingtonu in Moskvi.

Ti mladi ljudje se smatrajo za tolpo, v kateri gre vsak svojo pot, brez ozira na drugega ali druge. Ne poznajo drug drugega in njihovi obrazi so le premikajoče se maslo in abstraktna sence. Mladina se čuti odtujena od sodobne družbe. Stopajo tanjši, ne da bi bili sposobni spojitve s z njo. V isti anketi o mladinski kriminalu je nekdo zapisal: »Živimo na svetu, vendar nimamo nobene besede pri tem, kaj naj se zgodi ali kaj se ne sme zgoditi.«

ostala do leta 1945, ko se je nenadoma spet spremenila v diktaturo. Po drugi strani pa sta bili Nemčija in Japonska leta 1945 »moralno tako pokvarjeni«, da so zavezništvo v svačani zaobljubi spremenili. Nemčijo v deželo kmetov, v japonsko ustavo pa so ustavili pasus, ki je prepovedal, da bi Japonska še kdaj imela kakšno orožje. Leta 1950 pa je ameriška vlada objavila veselo novico, da so Nemci in Japonci doživeli čudovito duhovno preobrazbo. Niso postali samo demokratični, temveč tudi tako miroljubni, da jih je bilo treba prisiliti k ponovni oborožitvi (čeprav proti ogorčenim protestom večine nemške in japonske javnosti!).

Vse to zelo jasno ilustrira osnovno izhodišče. V 19. stoletju so ljudje zamenjali vero v Boga z vero v podedovano dobroto in človeški razum. Ta vera je dobila svoj smrtni udarec v drugi svetovni vojni in bila pokopana pod trupli milijonov Židov, ki jih je uničil Hitler. Najprej so ljudje izgubili vero v Boga, sedaj pa še v samega vase. V pomanjkanju trdnih moralnih vrednot plavajo sedaj v mlačni vodi »relativnih vrednot«. In mladina je zopet pametnejša od odraslih. Preveč dobro ve, da so vse »relativne vrednosti«, ki ne samo dovoljujejo in tolerirajo, temveč celo zahtevajo graditev hidrogenskih bomb, samo razumna utemeljitev za norost.

»Ubežniki« obupno iščejo nek pomen v življenju. Družba jim ne daje prilike, zato morajo na svoj način polskati resnične vrednote. Bodočnost nima nobenega smisla, če se svet pripravlja k samomoru.

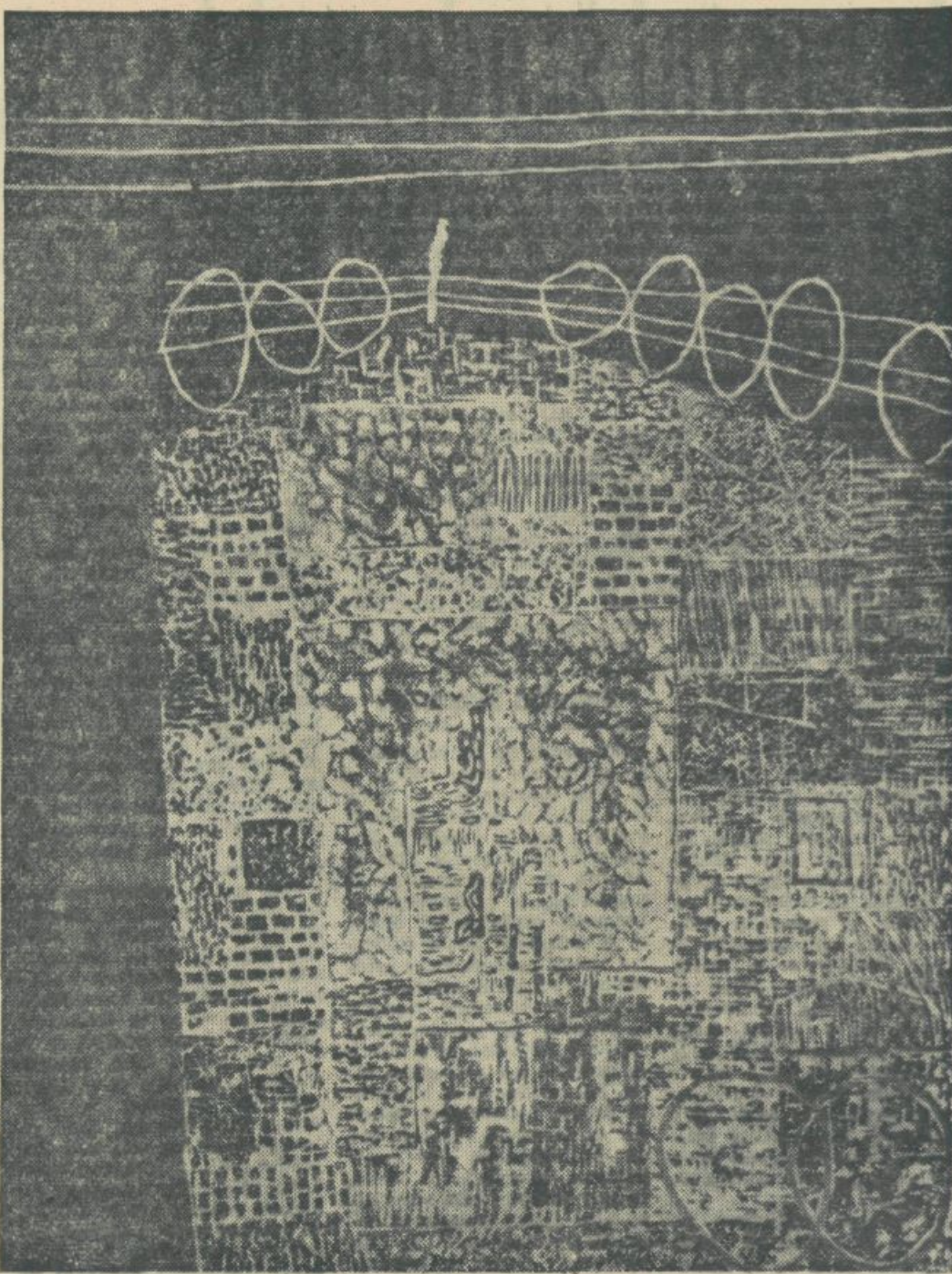
in ubežniki občutijo realnost samo z akcijami v sedanjosti — v urati osebnih in direktnih izkušnjah. Alkohol, mašina in nepovezane in navidezno neodgovorne akcije uničene generacije dobijo v tej luči nov pomen. Vse te akcije so del naporov pri iskanju zavestnih osebnih akcij v svetu, kjer zavestno osebne akcije postajajo vedno težje.

Večina ljudi je presenečena in ogorčena nad neodgovornostjo in lahkomišelnostjo uničene generacije. »Življenje je že tako dovolj zapleteno, ni pa treba sedaj spreminjati v poem.« In odgovor »uničeni« na to: »Če ne moremo človeškega življenja spremeniti v poem, potem je brez pomena, brez vrednosti.«

In kaj misli uničena generacija samo v sebi? Kam pelje njena pot?

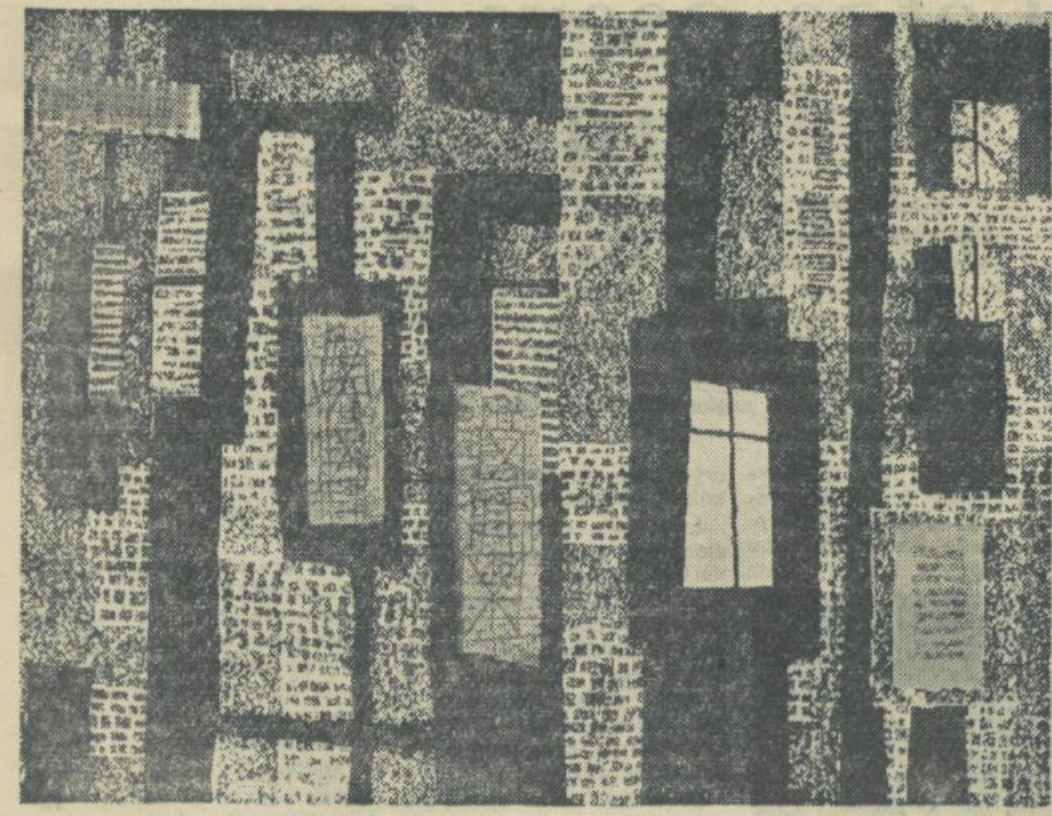
Če najprej odgovorimo na zadnje vprašanje, potem se ne moremo znebiti močnega občutka, da nobena občutljiva oseba ne more ostati duševno zdrava, če ne verjame v ničesar drugega kot samo vase in svoje lastno takojšnje doživljanje in občutje. Tisti člani uničene generacije, ki zaradi zavračanja obstoječega družbenega sistema »grizejo svoj lastni rep«, končno morajo postati religiozni ali pa ponoreti. Brez občutka za vrednote take ali drugačne vrste postane življenje nemogoče.

Vendar pa nekateri člani uničene generacije zastopajo drugačne in bolj zdrave nazore. Marsikdo, ki prične kot upornik, si polagoma začne storiti še kaj več in večkrat konča kot revolucionar, ki hoče — spremeniti družbo. DRAGO COP

Lojze Spacal: Žid noči

Svet plakatov in reklam

Lojze Spacal: Židovi leta 1945

Morda bi lahko navedli tri vzroke, ki so privedli do tega »odpadanja« mladih od družbe.

Najprej je atomska bomba z vsemi njenimi posledicami. Mladi ljudje (pa tudi starši) so v precejšnjem številu doživljali atmosfero, ki ni obljubljala dobre bodočnosti, če jo je sploh obljubljala. Tu dostikrat ni šlo le za »osebno prihodnost«, temveč za prihodnost vsega človeškega rodu. Zadnje dejanje bo skoraj končano, zavesa bo vsak čas padla in igra niti ni bila posebno dobra in sedaj postajajo mladi gledalci na svojih sedežih nemirni. Ko so pred nedavnim teenagerji v neki anketi odgovarjali na vprašanje, kaj je po njihovem mnenju vzrok naraščajočemu številu prestopkov mladostnikov, jih je skoraj polovica odgovorila, da je zato vzrok »svetovna situacija«. To čustvo je morda najbolje izrazilo neko dekle, ki je napisala: »Naučezadnje dobro vemo, da nimamo ničesar izgubiti. Prej ali slej se

Tretji faktor pa je ta, da so mladi sredi vseh teh ogromnih družbenih sprememb izgubili smisel za moralne vrednote. Stalen refren je, da nimajo vodilne ideje. Politika je zanje nekaj ogabnega. V Združenih državah in Sovjetski zvezi je na oblasti skupina ljudi, ki je očitno nepoštena in vsi, celo brihtni študenti, to vedo. »Svobodni svet« F. Dullesa se ponaša s Francom, Cankarjškomo, Sing Man Rijem, Trujillo in podobnimi, »komunističen blok« pa je prepojen s krvjo deset tisočev madžarskih delavcev. To pa še ni vse. Mladi ljudje, ki le malo poznajo zgodovino, imajo vedno močnejši občutek, da si sedanje vlade ne dovolijo niti dostojnega intervala med dvema masnima lažema. Na primer: Vsi Amerikanci so do l. 1942 vedeli in bili prepričani, da vlada v Rusiji brutalna diktatura. Omenjenega leta pa sta Roosevelt in H. Luce odkrila, da je bila Rusija ves ta čas demokracija in taka je

o tem tako imenovanem svetu plakatov lahko izredno obsežno, vendar se bomo v našem sestavu omejili le na nekaj pogledov na ta svet.

Plakati in reklame nam odkrivajo nove tehnološke, fizične in druge plasti procesov in predmetov, toda ne v smislu neke spoznavne teorije in njenega reprezentiranja, ampak v smislu nove metode sveta iz funkcij in procesov, katerih vseskozi spreminjajočo se podstat imenujemo blago.

V svetu plakatov in oglasov imamo opravka s prikazovanjem in ponudbo blaga, ki sta uresničeni v nekem estetskem efektu, ki je v naši meri umetniški kot tehnološki. Lahko rečemo, da je ves problem v dovršenosti vabljenja. In za intenzivnost tega je v našem predvsem koeksistenca blaga in umetnosti. Rafiniranost vabljenja je prav v tem, da blago asociira umetnost, umetnost pa blago — toda ne enostavno blago, ki ga pač lahko

kupimo, ampak blago kot predmet pregrehe, sreče, trpljenja in obupa, označeno s potrebo, s hrepenenjem, luk-suzom, slučajnostjo...

V dekorirani prezentaciji privlačna moč nekega prikazane objekta nikakor ni vprašanje njegove lepote ali realnosti, ampak predvsem vprašanje intenzivnosti, efekta. Zato bi lahko govorili celo o posebnih, novih kategorijah izraza, lastnih te temu svetu plakatov, ponudb, reklam.

Toda zavedati se moramo, da, plakat na primer nikakor ni stvaritev ustvarjalca, avtorja, ampak stvaritev predmetov, ki so postali blago, stvaritev same sebe prezentirajoče se biti, če lahko dopustimo ta paradoks. Avtor v njem ne sme izraziti svoje osebnosti in enkratnosti.

Plakat morajo videti ljudje, ki se niti najmanj ne trudijo, da bi ga videli. Zato si svet plakatov s svojimi intenzivnimi izraznimi sredstvi ustvarja neko izredno svetlost, nasilno upadljivost. Toda stvari niso včasih nevidne le v temi, ampak tudi na jarki svetlobi. Zato je treba ponujane predmete povečevati, jim dati višjo intenzivnost, da bi jih ljudje spoznali za blago — torej za nekaj, kar spada k sodobnemu svetu. Olepševanje je tu prvo sredstvo, provokacija pa zadnje.

Ker je v svetu plakatov osnovano vse na prezentiranju ne pa na reprezentiranju, domišljija ni utesnjena v spone udobne spoznavne konvencionalnosti. Zato lahko tudi z najrazličnejšimi, iz sveta abstrakcij porajajočimi se konfiguracijami načelno rešimo vsako nalogo, samo da ni v nevarnosti intenzivnosti razodajajočega se objekta ali procesa.

Lep primer za to nam je bila letošnja razstava plajskih plakatov, kjer smo lahko videli najrazličnejše možnosti — od enostavnega prikazovanja pa do povsem abstraktnih, a vendar močno intenzivnih plakatov.

Za likovna sredstva, uporabljena v svetu plakatov, je važno le to, da ostajajo še vedno na področju ponujanja in vabljenja — pa naj prikazujejo idilo ob prenosnem radijskem sprejemniku ali pa z barvno kompozicijo, ki je ne moremo in tudi nečemo razvozlati, opozarja na elitni ples. Ostati morajo površinsko dekorativna in efektivna, brez globljih plasti, ki bi le ovirale trenutni in popolni uspeh reklame.

Ni slučaj, da si moderni plakati jemljejo likovna izrazna sredstva prav iz novejših umetniških smeri — likovna sredstva teh smeri — namreč sama po sebi, ko jim je odvzet čar in imperativ umetnosti, močno površinska in samo dekorativna, tako da jih ni težko

vključiti v svet intenzivnega ponujanja.

V svetu plakatov in ponujanja imajo poleg likovnih sredstev veliko vlogo tudi besedna izrazna sredstva. Govorimo lahko o posebnih prozi, o prezentirajoči epiki, ki opozarja, vabi, ponuja... To je proza, ki je do skrajnosti intenzivna, ki jemlje predmete takorekoč iz izločb in nam jih postavlja na svetlobo, čisto pred oči. Besede, ideje, kompozicija, epika in poezija — vse je v tej službi, vse skuša privleči človeka, ki se niti malo ne zanima.

Ista pravila kot za likovna izrazna sredstva veljajo tudi za jezikovna, uporabljena v svetu plakatov. Tudi ta ne smejo biti nekaj povsem novega, globoko osebnega — ker bi s tem ne bila več razumljiva vsakemu človeku že v prvem trenutku. Iz morda že močno izrabljenih besed, podob in misli je treba sestaviti nove zveze, transparentsko, toda stabilno montažo, ki bo prezentirala blago.

Tej prozi je gotovo zelo blizu vsaka umetniška proza (ali pa tudi verz), ki skuša biti intenzivna v največji meri, ki je — plakata. Primerov zanjo lahko najdemo dovolj tako pri starejših ustvarjalcih kot tudi na primer pri ekspresionizmu in mnogih novejših smereh.

Ena izmed bistvenih značilnosti te plakatne proze je poseben tehnološki stil. Njegove značilnosti so vedno bolj terminološki govorni način in vedno bolj tehnične podobe, premori, periode. Metafore in misli, ki si jih ta jezik dovoljuje, ne slede toku predstav, asociacij ali spominov, kot v umetniški prozi, ampak se ravna po poslednji konstruirane montaže. Tako so skupaj z domišljijo podrejene smotno vključeni in intenzivirani sintaksi.

Jezik plakatov tvori s svojo posebno obliko, ritmiklo in retoriko, izraznostjo in opisovanjem neko novo področje jezika. To področje pa je še malo raziskano. Gotovo pa mu lahko najdemo nešteto izvorov in pojavnih oblik: od prijav patentov in izumov do znanstveno-fantastične literature. Svoja sredstva jemlje v veliki meri iz umetniške proze, toda prej jim vzame osebnostno noto, jih intenzivira — napravi plakatna.

Svet plakatov pri svoji publici, intenzivno izrablja tudi področje čustev. Ob prikazovanju šminke in krema ali pa čevljev, puloverjev, likerja ustvarja neko lirčno občutje, ki mu podležemo in v našem pozabimo na premislek in vstopimo ter plačamo. Za vse učinkovite in omamljive reklame je značilna precejšnja stopnja lirizma in poetičnosti. Toda ta lirčnost in poetič-

nost nista novi, nista globoko občuteni in tudi ne komplicirano izraženi. Zgrajeni sta predvsem na elementih, ki so ob neštetih stvaritvah umetnosti postali že do dobra izoblikovane, vsem ljudem-publiku lastne in dostopne vrednote, ideali.

Za ilustracijo nam lahko služi tale oglas:

»Za pristnost čebelnega medu jamči MEDEX, Ljubljana, Miklošičeva 30. Čebelni med, zaužit v kakršnikoli obliki, je najboljše krepilo, saj vsebuje zdravilno moč narave.« Če nič drugega, nas razgiba vsaj tisti končni element oglasa, ki se direktno dotakne našega čustvenega sveta in sproži vrsto lirčnih asociacij, idealov in celo mistifikacij, katerim gotovo prej podležemo kot pa kakšnemu znanstveno-zdravniškemu dokazovanju o zdravilnosti medu.

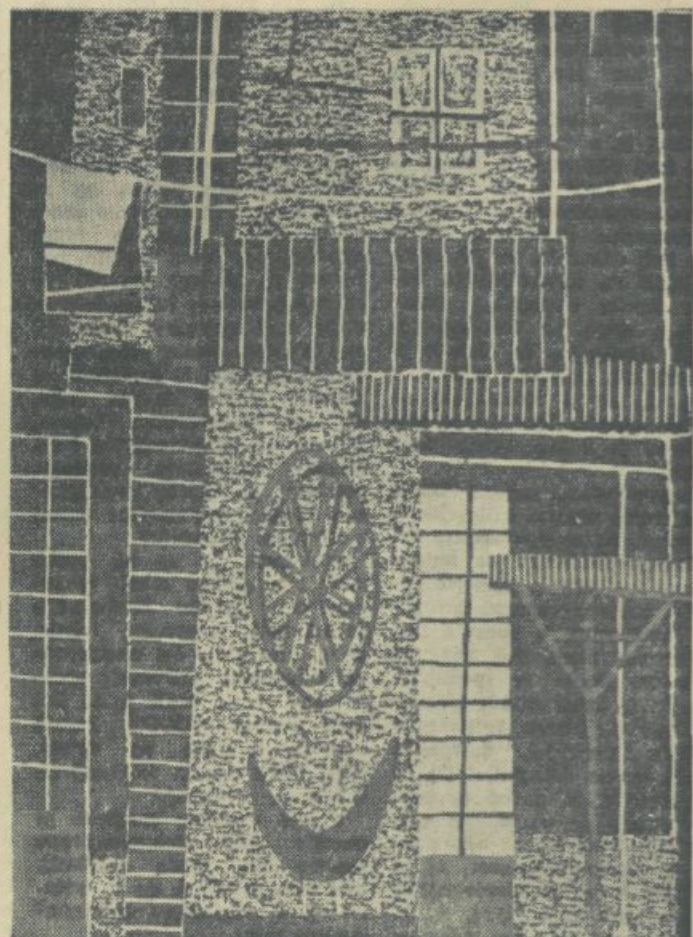
Svet plakatov poudarja dogodke, pojave, njihova bistva ga ne zanimajo. Pomeni nekaj najbolj zunanega — v tem je njegova živost. Na trenutke da veliko, celo preveč — v tem je njegova privlačnost, pa tudi minljivost. Ostaja na površini — to mu daje možnost trenutnega intenzivnega efekta.

Lahko rečemo, da pomeni svet plakatov v skrajnem smislu artistični upor proti umetnosti iz globine, neko smotno vitalnost površine, ki je, ko se je enkrat osvobodila, ne moremo več ujeti.

K značilnostim modernega sveta spada, da teži z vsemi svojimi bistvenimi odločitvami in upanji, s svojim življenjskim stilom navzven, na površino. Moderni svet je skrčil vzroke za zamlčevanje in prikrivanje; je dvoumen, toda svoje dvoumnosti ne taj. Moderni svet zbira svoje važne objekte in spoznanja na površini. Tu prehaja v svet plakatov in se z njim povezuje. Sporočila, manifesti, kongresi in resolucije tvorijo mrežo, v kateri postajajo opazni izreki, spremembe, napredek in nazadovanje ter so prezentirani z vsemi značilnostmi vabljenja.

Če rečemo, da imamo v sodobnem svetu opravka tudi še z nekim posebnim svetom — svetom plakatov, to torej še ni dovolj. Reči moramo, da je sodobni svet prežet s pojavi in akcijami sveta plakatov, saj njihov površinski izrazni način močno vpliva tudi na najboljše miselnosti način modernega človeka. Tu torej prehajamo s področja deskriptivnega raziskovanja izraznih sredstev in učinkov (tudi ekonomskih) plakatnega sveta na področje filozofskega in družbeno političnega raziskovanja o pomenu in vlogi sveta plakatov v sodobnem svetu. In gotovo je to področje še obširnejše, kakor pa lahko sedaj slutimo.

Dušan Voglar

Lojze Spacal: Kraška dvorišče

MOZAIK IZ PREDVOJNIH LET

NA NOVI POTI

Številne demonstracije v letih 1931-33 so bile najvidnejši in najizrazitejši pojav v študentskem življenju tega obdobja. Imele so močan vpliv na tedanje slovensko politično življenje in mnogo prinesle k oblikovanju javnega mnenja tistega časa. Bile so celo začetek ponovnega aktivnega poseganja Partije v javno življenje. Borba proti diktaturi, proti policijskemu terorju, borba za politično svobodo, nacionalno enakopravnost in nov družbeni red je bila vsebina tega pomembnega študentskega boja.

Razen tega zunanje izrazitega nastopanja naprednih študentov se je razvijalo novo, močno razgibanost življenje tudi v študentskih klubih. Levičarsko orientirani študentje so bili v tem obdobju najhujše diktature brez svojih organizacij. Vključeni so bili v nekatera druga društva. S svojimi aktivnim delom so odločno posegli v njihovo življenje, pridobivali študente zase in tako spreminjali fiziognomijo teh organizacij. Le tako je razumljivo, da je bila zaradi komunizma razpuščena krščansko-socialistična Borba in je bilo 5. marca 1934 zaradi komunističnega delovanja razpuščeno najstarejše slovensko akademsko društvo Triglav.

Velja si ogledati življenje in idejno usmerjenost Triglava v letu pred razpustom. Pred nami je brošura Triglav z opisom dela. Leto 1933. V brošuri je kratko naznačena vloga univerze in znanosti v sodobnem življenju in pomen akademskih društev. Orisane so posamezne akademske organizacije na ljubljanski univerzi, nakazano njihovo delo in njihova usmeritev. Kratki zgodovini Triglava in študentskega življenja v povojnih letih sledi oznaka dela tega društva, ki vključuje »glasnike nove miselnosti, ki pomeni odklon od dosedanjega psevdonapredništva z vsemi njegovimi tipičnimi slovenskimi priznaki.«

»Leto 1931 lahko imenujemo kot dokončno prelomnico na tej poti,« je zapisano v brošuri. »Mladina z novimi pogledi na naše domače in svetovne probleme je v društvu popolnoma prevladala. Začelo se je sistematično delo. Prirejali so predavanja, ki so obravnavala naše nacionalne, gospodarske in zlasti socialne probleme. Rezultat tega dela in vzgoje članov je bil, da se je Triglav odrekel lažnemu integralnemu jugoslovanstvu, ki ga naša konjunkturna politična javnost od časa do časa proglasa za edino zveljavno, in prešel v slovenski in s tem edino pozitivni jugoslovanski tabor.«

Prav tako je naše članstvo ostro obsodilo popolno apatičnost naše javnosti do aktualnih socialnih problemov našega časa, zlasti ker vidi, da je rešitev slovenskega narodnega vprašanja v najtesnejši zvezi s socialno-gospodarsko preobrazbo. V temeljnih predavanjih, debatnih večerih in razgovorih se je članstvo dobro poučilo o vsej krivici današnjega družbenega reda. Močna socialna orientacija članstva, ki prehaja v razredno-marksiistični svetovni nazor, je bila praktična posledica tega smotrnega dela. Iz društva je nedelavnost, pasivnost in nezanimanje za aktualno problematiko današnje dobe dalna izginila.

Članstvo se sistematično izobražuje, zavzema svoje stališče do vedno znova porajajočih se problemov, kritično motri vse pojave sodobnega življenja in se resno pripravlja na pot v življenje, kjer bo slej ali prej skušalo svoje nazore in poglede praktično uresničiti.

Delo Tr glavanov je bilo usmerjeno na predavanja in debatable krožke. Zlasti živa sta bila krožka za politično ekonomijo in krožek za proučevanje gospodarskega in kulturno-zgodovinskega razvoja Slovencev. Po Marxovem Kapitalu so obravnavali osnove politične ekonomije. Vadili so se v govorništvu in se seznanjali z modernimi spoznavnimi teorijami. Prirejali so društvene izlete in tako spoznavali resnično življenje.

»Naš čas nam daje z vsakim dnem nove naloge. Dogodki doma in v svetu ustvarjajo probleme, ki zahtevajo rešitev. Mladina, ki najbolj želi zmago in neurejenost današnjega sveta, mora razmišljati o njih, ker prav njena naloga bo, z znanjem in odločnostjo dati svetlu nov obraz. Mi Triglavci, ki hočemo dati Triglavu življenjski smisel, moramo s to progresivno mladino.«

Progresivna usmerjenost na obenem starojugoslovanskem režimu ni bila všeč. Ko so Triglavci stopili na edino resno, rodno, res ljudsko pot, je bil Triglav prepovedan. Triglavci pa so ostali. Napredna misel in napredno delovanje sta bila preganjana in zatirana, zatreti pa se nista dala. Zrasel je Mladi Triglav.

AKADEMSKA AKCIJA

Celo desetletje in še več ni bilo po ustanovitvi ljubljanske univerze posebnih prostornih sprememb. Študentski seminarji in inštituti je bila prava rakova rana univerzitetne pouka. Niti politične stranke niti univerzitetne oblasti niso dosegale izboljšanja. Nasprotno, ljubljanska univerza je bila leto za leto v nevarnosti, da ji okrenejo zdaj to zdaj zopet drugo fakulteto. Nič kolikokrat so morali študentje braniti ogroženo univerzo s protesti in stavkami.

Leto 1933, v času diktature, so študentje prešli v opozicijo, ki je dobila izraz v spontan, odločen in strmenen nastop slovenskih študentov v akciji za univerzitetno knjižnico. Za slovensko univerzo so zahtevali iste pravice kot sta jih imeli obe univerzi v Zagrebu. Vprašanje enakopravnosti slovenske univerze so načelniki delovnega sveta univerze in akademski svet slovenskega naroda, političnega na stopnjo plemenitosti. Dve leti so vodili borbo za knjižnico neorganizirani in levo orientirani študentje. Organizirano delo je v kratkem doseglo viden političen uspeh. Leto 1934 je vlada sklenila, da v Ljubljani zgradi univerzitetno knjižnico. Pomen odločnice in neomahljive borbe je bil s tem doela jasen.

Akcija za univerzitetno knjižnico se je nato razvila v akademsko akcijo za izpopolnitev univerze. Vodstvo je za daljše obdobje prešlo v

roko klerikalnih študentov, ki je kljub ministrijskim listnicam njihovih duhovnih očetov doseglo zelo skromne rezultate. Akademski akcija je postala neprimeren teren za merjenje političnih sil na univerzi.

OD BREZBARVNOSTI DO MARKSIZMA

V septembrskih dneh leta 1933 je prišel izhajati informativno strokovni list Akademski glas. Ker so študentje z razpustom Zveze slušateljev izgubili svojo skupnost, reprezentančno organizacijo, so skušali zamašiti vrzel s skupnim neodvisnim akademskim glasnikom, ki naj bi bilo v okviru školskega zakona in akademski časti neodvisno in nepolitično glasilo, ki se bo vzdrževalo samo sebe v njem naj bi se borile misli in nazori, medsebojno naj bi se spoznavala razna mnenja in se krepila delovna enotnost vseh študentov, enotnost, ki ni svetovno nazore narave.

Duhovna enotnost je zahtevala ob realnosti. Slovenska plutokracija je izrabljala slab socialni položaj študentov in strankarske koristi. Akademski glas je zapisal: »Smo proti zasluževanju akademskih mlađine s koščkom kruha, kajti tako se vzgaja propadla in hlapčevska inteligencija.«

Ker so bili proti izrabljanju študentov, so bili nujno proti redu, ki je temeljil na takem načinu družbenih odnosov. Ta odpor je bil v začetku izhajanja lista še skromen. Rdeči signali so pisali o indiferentnosti in strokovničarstvu študentskega lista.

V drugem letu izhajanja je dobil Akademski glas »blodečega tovarisa« — Straža v viharju. Za njo stoji maloštevilni, a izredno zagrižen in napaden katoliški tabor, ki je od vsega začetka napadal Akademski glas. Akademski glas je odgovoril: »Boriti se hočete proti materializmu? Borite se! Borite se z vso silo mladega človeka... Boj bo težak in spoznanje bridko; morali se boste boriti predvsem proti samemu sebi, proti lastnemu gledanju, zmaterializiranemu v najslabšem pomenu besede.«

V odporu proti klerikalni napadalosti in pasivnem zadržanju precejšnjega dela študentov se je sčasoma začela v Akademskem glasu uveljavljati vse bolj odločna levičarska smer. Vse bolj so se, v začetku sicer še prikriti, javljali pravi kolidarizaciji z delavskim razredom. »Naše mesto je ob strani tistih, ki stradajo dela, kruha in pravice... na strani tistih, ki to pravico zahtevajo in se zanje bore. Študentski interesi so danes samo del splošnih interesov vsega delovnega ljudstva.«

Iz brezbarvnega lista je Akademski glas dejansko postal marksistično orientiran list, kakor je to denunciralo školsko tlišče Straža, rekoč, da je list obolet s na kroničnem materializmu z močno inklinacijo na levo. Vsebinska tega »kroničnega materializma«, le leve usmeritve, tega »propagandnega sredstva gotove skupine z določenim, svetovnim, politično-socialnim nazorom, ki je bil trn v peti slovenskim klerofašizmom, je bila znanstvena interpretacija slovenskih socialnih in nacionalnih problemov in na tej osnovi vodena slovenska politika. »Študentska mladina, ki se je v tem času zbirala v Mladem Triglavu, v Njivi in od leta 1935 tudi okrog Akademskega glasu, je vse bolj uvidela, da je slovensko nacionalno vprašanje v bistvu kompleks socialno-gospodarskih problemov. Ta mladina se je iz socialne nujnosti, iz nacionalnega čustvenega zanosa približala marksizmu, kar ji je narekovala prav njena povezanost s slovenstvom. V tem je tudi razlika med njo in slovensko socialno demokracijo. Gibanje te slovenske marksistične usmerjevalne akademski mladine ima predvsem značaj kulturnega boja. Ta mladina je za idejno borbo proti vsemu zlaganemu, zahteva objektivno kritiko vse naše klavne socialne sredine, kliče po novi, boljši, svobodni družbi, ki naj na minimum zmanjša možnost izpačenja človeka.« (Akademski glas, III, 1935, št. 22-23).

Politično idejno malččenje je na Slovenskem grozilo v tistem obdobju in še leto po tem s stražarske strani. Akademski glas je zapisal: »Tisti do kolen v blatu slovenske tragedije Luke Jerana in Mahniča. V levici imate križ, v desnici kranski krepelo. Straža je dokument sramote, odraz parjenja in bratstva kranski zaostlosti in evropskega fašizma dvajsetega stoletja.« Ivan Rob je dostavljali svoje travestije, cenzorji pa so Glasu izrezovali stolpce.

V drugi izdaji druge številke četrtega letnika, 2. marca 1936 je bila objavljena prepoved širjenja tretje številke Akademskega glasu s sledenjo utemeljitvijo: »... iz našega se trditve, s katerimi se povzročajo očitno nerazpoložbe zoper državne naprave, zakone, uredbe in naredbe oblastev in zoper politični in socialni red v državi...«

Po tem Akademski glas ni več izšel. Izhajala pa je Straža, v obsegu povečana in celo — vsak teden.

KLUB PREKMURSKIH AKADEMIKOV

Med predvojnimi pokrajinskimi oziroma lokalnimi klubi je nedvomno najzanimivejši Klub prekmurskih akademikov. Zaradi tedanjega specifičnega okolja, iz katerega so prekmurški študentje izšli, je bilo zlasti zanimivo njegovo porajanje. Splošna gospodarska kriza, politična situacija v državi, specifični prekmurški problemi, gibanje tedanje študentske mladine, vse to je našlo odsev v razkrajjanju tedanjega katoliškega akademskega društva Zavednost, iz katerega se je pod vplivom nekaterih posameznikov razvijala skupina, ki si je v skladu z napredno usmerjenimi slovenskimi študenti hotela zaščititi svoja pota. Izstopi in izključitve iz starega društva so povzročili diferenciacijo, ki je postajala vse bolj splošni proces v tedanjih študentskih vrstah.

Razen popolnoma klerikalne Zavednosti je od leta 1934 obstajal napredni Klub prekmurskih akademikov.

Klub je poudarjal potrebo po združitvi vse prekmurske akademski mladine pri konkretnem delu, ki ga zahtevajo prekmurske prilike. Predvsem je poudarjal tesnejše zblizevanje s slovensko skupnostjo na drugi strani Mure in opozarjal na pereče socialne probleme prekmurskega ljudstva.

Pri tem je izvršil nekaj izredno važnih dejanj, ki so splošno slovenskega pomena. Mednje spada predvsem akcija za popolno gimnazijo v Murski Soboti. S plebiscitom 15.000 družinskih poglavarjev, 20.000 letaki in številnimi shodi je razgaljal prekmursko prebivalstvo, da je to za narodno zavest in ljudski napredek izredno važno ustanovo odločno zahtevalo. Klub je znal pridobiti tudi predstavnike vsega slovenskega javnega življenja, da so odločno podpirali prekmursko zahtevo. Klub je odločno stal na stališču slovenske individualnosti in je v času, ko bi ga to moglo spraviti ob obstanek, pri nasprotju tudi s konservativno smerjo protestiral proti razpizlim likvidatorskim pojavom. Enako stališče je zavzel nasproti velebrskim poskusom.

SMO SESTAVNI DEL DELOVNEGA LJUDSTVA

Akademski agrarni klub Njiva je nastal leta 1933, bil dalj časa v tesnem odnosu s Slovensko kmečko stranko, se nato v več pogledih z njo razhajal in doživljal notranje zastoje in prenosove. Po regeneraciji političnega življenja v tridesetih letih se je počasi zopet uterjeval in obnovil svoje delo. Pod vplivom nekaterih marksistično usmerjenih članov je dobival vse bolj levičarsko fiziognomijo.

V klubu Njiva so se zbirali študentje, predvsem kmečki sinovi, pri študiju kulturnih, gospodarskih in socialnih razmer slovenske vasi, da bi se tako pripravljali za delo med ljudstvom. V svoj program so postavili nalogo, zbirati statistično gradivo o razmerah in potrebah kmečkega stanu in se boriti za kmečko, delavsko, demokratično in sodobno ter antifašistično miselnost med študenti in med narodom. Imeli so poseben agrarni krožek, kjer so proučevali pereče kmečke probleme, agrarno reformo, dolgove itd. V tako imenovanem slovenskem krožku so obravnavali narodno preteklost; delovala pa sta še ženski in znanstveni krožek.

Čutimo, da smo sestavni del delovnega ljudstva in da so nam dani pogoji za obstanek samo v vrsti tega ljudstva. V tej dobi — mladi rod, ki se z muko prebija skozi sole, mora zavestiti, da njegov obstoj zavisi od življenjskih pogojev kmečko-delavskega ljudstva. Kot kmečki sinovi se zavemo dolžnosti, ki jih imamo do svojega naroda. Tako je bilo njihovo mnenje izraženo v prvi (in tudi edini) številki revije Nova Obzorja (leta 1935). Stražarji niso mogli molčati. Zapisali so: »Za novo revijo in akademskim klubom Njiva se skrivajo

da se do 10. januarja 1936 ne ugotdi našim zahtevam bomo primorani v soglasju s tovariši z beograjske in zagrebške univerze začeti energično borbo za dosego svojih vitalnih interesov.«

Stavka tehnikov je trajala tri dni in je zajela prav vse študente. Studentski list je zapisal: »Taka enotnost menda na ljubljanski univerzi še ni bilo.«

23. novembra zvečer je bil javljen zaključek stavke s sestankom vseh tehnikov v avli univerze. Vabljeni so bili tudi slušatelji drugih fakultet. Sestanka se je udeležilo približno 400 študentov in stavka je bila podaljšana za 1 dan. Iz solidarnosti so stavkale s tehnički tudi vse ostale fakultete. Delo na univerzi je počivalo. Po končani stavki v Ljubljani so stavkali tudi v Beogradu in dan kasneje v Zagrebu.

»Pripravičani nas vseh je, da vrhovna prosvetna uprava preko volje vseh študentov ne bo mogla iti in bo morala novo uredbo o tehniških fakultetah takoj ukiniti. Svoji tovarišem tehnikom čestitamo na taki enotnosti in jim želimo popoln uspeh. Predlog za stajk je rodil občutek resnice, ki nas spremlja od uvedbe šolnin preko razpusta reprezentančne organizacije do nove uredbe o tehniških fakultetah. Mar ne sodi Univerzitetno sodišče brez nas in preko nas; mar niso sestavili ključa za plačevanje šolnin brez nas in preko nas; mar se ne uvajajo zakoni in uredbe in celo pravila našim društvom brez našega sodelovanja...« (Akademski glas)

Ker so prosvetne oblasti odločile brez študentov in preko njih, je bila stavka edini možni izraz protesta proti samovoljnemu reševanju študijskih problemov.

POLICIJA, PAZI NA GRADIŠČE 14!

Dekleta, ki so si s samoiniciativno akcijo osnovala na Gradišču svoj Dom, so hotela privedi v vrste slovenskih visokošolk »več življenja in razgibanosti in jih po možnosti enotno povezati vsaj takrat, kadar gre za nam skupne interese«. V tem svojem stremljenju so študentke prirejale članske sestanke, včasih s predavanji. Na sestankih so se zbirale in pretresale pereče probleme. »Moje poročilo pa ne bi bilo popolno,« je dejala predsednica društva že na drugem običnem zboru leta 1935, »če se ne bi, sicer nerada, zaradi razmer dotaknila še enega problema, o katerem smo sicer rahlo slutile, da se bo pojavil, vendar pa se nismo mogle kdaj nadejati, da na tak način. V mislih imam nelepo kampanjo proti našemu domu, ki je s čudovito vztrajnostjo ter z nečednimi intrigami in denunciacijami dosegla, da je danes naš Dom v jannosti proglašen za nekakšno žensko ekspozituro marksizma in komunizma v Ljubljani. Do te trditve se je namreč indirektno povzpela Straža v pi-

Studentke društva Dom visokošolk na delovnem taboru v Kaplji na Kozjaku leta 1938.

člani razpuščenega krščansko-socialističnega kluba Borba in naprednega Triglava. »Z označbo »prekoračenega delokroga« je banska uprava oktobra 1937 razpustila tudi A. a. k. Njivo.

TEHNIKI STAVKALO

Na zahtevo novincev je bil 21. novembra 1935 sklican sestanek vseh tehnikov ljubljanske univerze. Ze maja je bila objavljena nova uredba za tehniške fakultete, ki je zelo otežila položaj socialno slabo stituralnih študentov. Na to študentje sprva niso reagirali. Sele grožnje o temeljiti spremembi študijskega režima jih je prisilila k odporu. Na omenjenem sestanku so tehnički uredbo soglasno odklonili in sklenili začeti borbo proti njej. V resoluciji so poudarili, da skupno z beograjskimi in zagrebškimi tovariši iz gmočnih in moralnih ozorov protestirajo proti utesnjevanju in omejevanju univerzitetnega študija. »Odklanjamo obzno brezplačne prakse, ki jih predvideva nova uredba. Zahtevamo ukinitve uredbe.«

V podkrepitve svojih zahtev so vsi tehnički stopili v tridnevno stavko od 21. do 23. novembra. Svoji zahtevam so pristavili: »V primeru,

harju. Ko ugrabimo za namenom tega pisanja, se res ne moremo znebiti vtisa, da je vse to napisano samo za to, da ni treba direktne vloge na policijo; »Oblast, pazi na Gradišče šte 14! Ne dajaj podpore tem ljudem, ker je ne zaslužijo!«

»Ali smo mar kaj zakrivila zaradi tega, če si ob sprejemu tovariši v Dom ne damo predložitve legitimacij različnih društev, organizacij in kongregacij, ampak le davčne in siromasne izkaze?«

Društvo »Dom visokošolk« je bilo v resnici eno najaktivnejših naprednih društev in zatočišče ilegalnega partijskega dela na univerzi.

LOČITEV JE IZVEDENA

Rektor ljubljanske univerze je 17. marca 1936 podpisal kratek razglas: »Jutri, v sredo, 18. t. m. odpadejo vsa predavanja in vaje. Dostop v univerzitetna poslopja samo z legitimacijami.« Ministrstvo prosvete je poslalo telegram: »Čast mi je sporočiti, da so zaradi uredbe tehničnih fakultet proglasili slušatelji tehnične fakultete naše univerze stavko za nedoločen čas. Do nemirov ali kakršnih koli drugih incidentov dosejaj ni prišlo. Rektor.« Temu brzojavnemu sporočilu je čez štiri dni sledilo drugo: »V zvezi z vprašanjem uredbe tehnične fakultete in šolnin je stopil del študentov v stavko. Ker je prišlo med stavkajočo grupo in grupo, ki je proti stavki, do težjih spopadov, sem do nadaljnjega ukinil vse delo na univerzi. Rektor.«

Do spopada, ki ga omenja rektorjeva brožavka, je prišlo 21. marca ob vходу in na stopnišču pravne fakultete v Vegovi ulici. Ze ob lezenski stavki tehnikov, predvsem pa po njej, se je med delom klerikalnih študentov javljal odpor proti skupnemu nastopanju študentov. Pod vplivom zagrižene stražarske skupine je sedaj prišlo do upiranja in protistavkavnega gibanja. Vzroki so bili kristalno čisti: v beograjski viadi so spet sedeli klerikalci. Nasprotno vaje vladnim uredbam je posredno pomenilo napadati doktorja Korošca. Tega klerikalna mladina, čeprav prizadeta, ni smela. Zato se je opredelila proti stavki in so kot stavkajoči skupinsko korakali na predavanja. Stavkajoči študentje so jih prestrašili in fizično obračunavanje je bilo neizbežno. Stražarji so si svoje buške in okrvavljene nosove prali v posebni izdaji Straže, se proglašali za »junake in borece, ki bi z lahkoto premagali kominternu, če bi...« »Danes je šlo za prave barikade in stražarji so stali brezdvomno na njih! Rane in udarce je komint-

terna namnila in prvi vrsti stražarjem, drugim pa je pripravila celo špalir! Zakaj ta razlika?«

Na dan spopada je izšel rektorjev razglas: »Do nadaljnjega odpadejo na vseh fakultetah vsa predavanja in vaje. Vsa univerzitetna poslopja so do nadaljnjega zaklenjena.« Zveza strokovnih klubov tehnične fakultete, Društvo slušateljev filozofske fakultete, Društvo medicincev, JNAJ Jadrana, JNAJ Edinstvo, Klub neodvisnih akademikov Mladi Triglav in A. a. k. Njiva pa so napisali rektorju pismo, kjer ugotavljajo, da se je klub prepovedi demokratičnega glasovanja na zborovanju vseh študentov 28. marca večina odločila za stavko. Ob tem zahtevajo:

1. da se odpravijo šolnine in znižajo vspešne takse, lasti izobrazbe mora biti brezplačna. »V dokaz, kako katastrofalne posledice je imela uvedba šolnin, navajamo samo neverjetni padec števila slušateljev, ki se je znižalo v nekaj letih od 1930 na 1935. Če bi število slušateljev raslo tako, kot je raslo pred uvedbo šolnin, bi jih danes imeli približno 3000.«

2. Uredba o tehničnih fakultetah naj se spremeni.

3. Odpravi naj se posebna taksa za juridično fakulteto in s tem ekonomski numerus clausus.

4. Zvišajo naj se dotacije univerzi.

5. »Ker se zatira akademski tisk, omejuje akademsko zborovanja in združevanje, ki so pogoj za uspešno delo in napredek, vztrajamo na svoji stari zahtevi po univerzitetni avtonomiji.«

6. Uredijo naj se razmere okrog centralnega Zdravstvenega fonda. »To so naše zahteve. Pri njih vztrajamo, ker je za nas volja večine akademikov najvišji zakon in želimo, da se omogoči svoboden študij vsakemu akademiku ter se preneha z zapostavljanjem naše univerze.«

V naslednjih dneh so razne brožavke med ministrstvom prosvete in rektoratom in med rektorji posameznih univerz. Odrdbam o ponovnem začetku predavanj so sledile preložitve zaradi »nevarnosti nadaljnjih spopadov med skupino stavkajočih in skupino, ki je proti stavki.« Seta 1. aprila je bil izdan razglas Univerzitetnega senata, da bodo z 2. aprilom 1936 na vseh fakultetah spet predavanja in vaje z dodatkom, da »bodo stavkajoči po disciplinski uredbi klicani na odgovor.«

Enotnost študentov je bila dosegla po začetku klerikalcev, razen enkratne, kratkotrajne izjave v času pred drugo svetovno vojno, razbila. Med naprednimi študenti in načelnimi konservativci ni moglo biti več nikakega sodelovanja, še manj kompromisa.

NI MEJE MED POLITIČNIM IN STROKOVNIM DELOM

Prva številka akademskega glasila za univerzo in javna vprašanja — »1551« je izšla 25. septembra 1936, zadnja pa ob koncu šolskega leta 1937-38. S tem je bila nadaljevana tradicija Akademskega glasila.

»List bo v podporo borbi za konkretne študentske težnje. Povsod je viden razkorak slovenske družbe. Danes vodijo življenje neodgovorni ljudje, vse, kar je vrednega, pa molči. Ker pa hočemo biti v službi ljudstva in kulture, bo list obravnaval poleg univerzitetnih delom tudi javna vprašanja,« je pisala prva številka.

Iz študentskega življenja je list v prvem letu izhajanja zabeležil razpust Mladega Triglava, potek borbe proti šolninam, intenzivnost študija o zadolženosti slovenske vasi v klubu Njivi, velika aktivnost društva Dom visokošolk, borba pri volitvah v odbore Akademski akcije, delo v Slovenskem klubu in drugo.

»Slovenec« je imenoval list »1551« glasilu marksističnih študentov. »Če nas Slovenec napada, je to le nov dokaz, da smo na pravi poti,« pravijo študentje okrog lista.

»Za kvaliteto in kritičnost Odklanjamo vsako dogmatičnost in vse ideologije, ki zanikajo vrednost spoznanja. Pot svobodnemu iskanju! Hočemo duhovno svobodo, katere predpogoj je socialna in politična enakost. Za suverenost slovenskega naroda!« (II, 1)

List je iz finančnih oziror izostal, cenzorji pa so mu praznili stolpce.

»Borimo se za spoznanje družbenega značaja dela, za družbo, ki bo urejena tako, da bo za svojo nalogo prevzela skrb, da se more vsakdo izobražiti za delo, ki ga veseli in mu pozneje da možnost udejstvovanja v delovnem procesu; to je geslo milijonov in tudi naše geslo.«

»Tudi mi ljubimo lepoto, sinja morja in široko nebo, zvezde in plimovanje, toda dokler bodo družbo pretresale tragedije, ki niso potrebne, ker so povzročene nepravilnim sistemom, ne bomo prenehali napadati brezmiselnosti teh tragedij!« (II, 1)

»Naša trenutna usoda je usoda človeka, ki vespovsod čuti, da je odveč, človeka, katerega delo in sposobnosti ne morejo nikomur koristiti.«

»Mi smo za realizem gledanja in dela.«

»Nekateri študentje so le za ozko strokovnost — to so grupe tistih, ki so blizu vladajočim. Za nas je strokovnost več, je to, da obogateni s širšim in globljim pogledom lajšamo življenjski nazor družbe, naroda, sredi katerega živimo, in da dvignemo življenje od nižjih, prvotnejših oblik na višje, popolnejše stopnje. Naša dolžnost in pravica je, da skušamo svojo zamisel tudi uveljaviti. Tako delo pa je danes nujno politično. Ni meje med političnim in strokovnim delom. Dolžnost univerze ni samo vzgajati ljudi k čim večji strokovni dejavnosti, ampak tudi izgraditi ljudi, ki bodo ustvarili možnost, da bo delo inteligenta koristilo širokim slojem ljudstva.« (II, 6)

List »1551«, ki je bil v zatohlih prostorih slovenskega javnega življenja glasilu mlade generacije, ki ni od svojih očetov prejela nobene dediščine, ne da bi jo prej dvakrat preletela,« je bil zadnji v vrsti naprednih glasil predvojnih slovenskih študentov. Edina številka obnovljenega Akademskega glasu konec leta 1939. ni uspela obnoviti prekinjene kontinuitete. Napredna beseda je morala zaradi nasprotovanj v javnost zamreči

KOLEDAR

naprednega študentskega gibanja na ljubljanski univerzi za mesec maj

maja ali junija 1937 je bila prva konferenca študentske partijske organizacije

5. maja 1937 je izšla prva številka ciklostiranega, ilegalnega lista »Slovenski študent.«

25. maja 1932 se je začela tridnevna stavka proti odluku Saveza jugoslovanskih tehničarv v Beogradu, da morajo vse visokošolske organizacije dopisovati s to zvezo le v srbohrvaščini.

Govoreči zid

LE SE POL MESECA NAS LOČI OD OTVORITVE LETOSNJEGA MEDNARODNEGA GRAFIČNEGA BIENALA V LJUBLJANI. ZDI SE, DA BO TOKRAT TA OSREDNJI DOGODEK RAZGIBANE LIKOVNE SEZONE PRESEGL VSE DOSEDANJE; TAKO LAHKO SODIMO PO NEDAVNI MONUMENTALNI RAZSTAVI NORDIJA EDVARDA MUNCHA, PO LISTIH BRITANSKE BARVNE LITOGRAFIJE, PRIKLJUČIL PA SE JE ŠE TRŽAŠKI ROJAK LOJZE SPACAL S SVOJIMI NAJNOVEJSIMI DELI.

Spacalovo ime srečujemo skoraj vsako drugo leto v razstavnih prostorih Moderne galerije ali Jakopičevega paviljona. Vsakokrat je vnesel nekaj novega, svežega. Nепrestano smo lahko sledili temu edinstvenemu tolmaču revne kraške pokrajine, pronicanju v njeno bistvo približevanju ali odmaknjenju, kot mu je narekovala njegova svojstvena umetniška vizija.

Tokrat pa se nam Spacal predstavlja po dveh pomembnih uspehih: lani je na bešeškem bienalu prejel prvo mednarodno nagrado za risbo in grafiko, letos pa prvo nagrado za lesorez na III. grafičnem bienalu. Olje, grafika, modelirana in slikana grafična matrica, kjer je umetnik prišel segel po umetni masi, ki naj zadosti penehnemu iskanju novih izraznih možnosti, so tehnike, kjer Spacal prikazuje svoje občutene in prefinjene likovne vizije. Vsa ta dela so iz zadnjih treh let in predstavljajo kontinuirano povezavo z že polpreteklo dobo.

Tako ostaja umetnik v oljih iz 1957 leta, kot na primer Lubečnice v izločbi, Motu iz Poreča, Zidovi v Istri, zvest svojemu nežnemu koloritu, stilizirani predmetnosti tesno druga poleg druge stoječih kraških hiš, komponirane v čisti linearnosti in ploskovitem stišu. Umetnik nemirno išče in se izgublja v živahnih barvnih vizijah Mesta ponoči, Luna parka v Parizu, za trenutek se ustavi nekeje na jugu (Makedonska pokrajina) in že se vrača na rodna, toliko izpovedujoča kraška tla. Na pogled pusto, umazanostivo zidovje skuša razgaliti, ga odvezati pradednega molka in kamen mu spregovori v svoji nerazumljivi govorici, ki jo tolmači z lastnim likovnim izrazom.

Tu je Spacal napravil korak naprej v svojem razvoju. Še nam je v spominu njegov magični realizem tenkih ostrih horizontal in vertikal, ki vplekajo medse široke ploskve kraških domov in njihove pre-

bivalce. Tedaj je umetnik nihal detaili za detailom, in nam na enem listu predstavil vsebinsko bogato okolje. Zdi pa umetnik prisilil gledalca, da preko oblike, ki mu jo narekuje vsebina, dojema celotno umetniškovo vizijo, ki je na listu ostala izražena le v nekih detailih. Ta novi likovni izraz narekuje Spacalu še nekaj več: bolj kot kdajkoli dostoj se je moral približati sami materiji, kamnu, ki mu postaja neutrudičljivi pripovednik. Morda gre vse to res na škodo umetnikovega pojmovanja o človeku, katerega figura se mu sedaj vedno bolj izmika, vendar nam Spacal dopušča, da na vsakem njegovem grafičnem listu občutimo daljnjo vizijo kraškega kamenarja, kovača.

Zidovi leta 1945 so pretresljiva izpoved mračne preteklosti in silne vere v svetlo bodočnost, ki jo občutiš ob pogledu na komaj zamreženo svetlo okno med črno-sivimi ploskvami. Kraška tla mu pomnijo neresljivo uganko, čuti se priokovanega nanje (Začarani mesto), ponoči mu misli blodiijo po skrivnostno se odražajočem zidovju (Zid ponoči). Nekje med tesnimi ulicami je izvenel Bachov koral; morda v nizki in temačni kraški cerkvi. V umetniku se vzbudi spomin na Ohridsko jezero, na list se ršeje nemirne senice — freske iz Klementove cerkve. Mozaična četverkotna ploskev mu izvablja daljnji odmev bizantinske cerkve; znova doživlja razgibanost dalmatinskega trga v rdeče-črni barvi hrvaških Primorcev.

Ze omenjene slikane in modelirane grafične matrice izkrišča Spacal za učinkovitejšo podajanje plastičnosti in močnejšega kolorita, ki ga zahteva za razliko od nežnejšega na grafičnih listih.

Profinj in intimen po vsebini, barvni lestvici in tehničnem izražanju nam je Spacal razkril nov likovni pogled v sicer že prej znano in umetniško orientirano okolje.

A. Bassin

Ivan Napotnik: Fantek s kranjsko mareljo

Zbogom, častitljivost

Kramljanje z režiserjem drame Francetom Jamnikom

KRITIKA JE UGODNO OČENILA VAŠO ZADNJO REŽIJO — OSBORNOVO DRAMO OZRI SE V GNEVU, ZANIMA ME, KAKŠEN JE VAŠ REŽIJSKI KONCEPT NASPLOH, POSEBEJ PA SE PRI TEJ UPRIZORITVI?

Režijski koncept ne more biti nekaj stalnega, pač pa se spreminja z dramsko vrstjo — od uprizoritve do uprizoritve... Osebo sem že od nekdaj trmasto narave, svojeglav, zato sem za vse temperamentalno, duševno razburljivo stvar. V gledališču najbolj sovražim prah in častitljivost. Gledališče ne sme biti politično — bolje je, da je nesramno, predzno. Teater naj bi ne bil dragocena starina, ki je zmerom nad dobrim okusom. Mnogo bolje je, če je temperamentna, ostrá, živahna zmet za razgibanje možganskih misli in za povečanje krvnega pritiska. Anemična dostojnost pomeni smrt za gledališče — za nasprotno pa morata imeti dovolj poguma oba: gledališče pa tudi njegovi obiskovalci...

SE STARO NOVINARSO VPRAŠANJE: KOLIKO REŽIJ JE ZA VAMI

IN KATERA JE NAJBOLJ USPELA?

Kar živim, sem režiral okoli 30 dram. Z velikim navdušenjem sem delal Osborna, stično najbolj urejena pa se mi zdi Mollierova Sola za moše in Isiljena ženitev.

IN NACRTI?

Za jesensko sezono pripravljam v Drami francosko komedijo, ki je v pregrešni nesramnosti komedijske tekme Osbornu. Za letošnji Ljubljanski festival v Križankah in redni repertoar v Drami pripravljam Ruplovo slovensko presaditev Dunda Maroja Božra Andraža. Predelava bo vložena v okvir renesančnega karnevala v maskah — ob svitu bakel, lampičkov, umetnega ognja... Občinstvo bo med predstavo nosilo maske. Tri različna prizorišča bodo razmeščena med gledalci, ki jim bodo med predstavo postregli z najrazličnejšimi krepljivimi in razburljivimi pijačami...

BOJIM SE, DA NE BO PREDSTAVA IZ ZVENELA V CIRKUS?

To je odvisno od okusa in čuta ljudi, od njihovega obnašanja. Gre mi le za to, da bi premagal zapeti občutek gledalcev, kadar so v teatru.

KAJ BI REŽIRAL, CE...

Želo dobro slovensko dramo ali komedijo, ki bi prizadela in zelo živo ter aktualno obravnavala resnično sodobne probleme

našega vsakdanjega življenja. Tako imenovane sodobne slovenske drame so bile doslej vse preveč meglene, konfuzne in po nepotrebnem pretirano plabe.

PRECEJ CASA STE DELALI TUDI PRI FILMU. KAJ BI LAHKO POUČILI O PROBLEMI JUGOSLOVANSKEGA FILMA?

Omeniti bi dve glavni stvari: eno je izvedba, drugo pa program. S programom oziroma scenariji je isto kot v dramatik: resnično sodobnih tem ni! Od dosedanjih filmov sta me zadovoljila v soboto zvečer in H-8. Zadnji jugoslovanski film Vlak brez voznega reda mi ni všeč, ker ni nekakšen umetniški koncentrat, pač pa raztegnjena pripoved, ki je ušla režiserju nekoliko iz rok. Kljub temu pa je Bulajič nedvomno eden talentiranih režiserjev. Prav ta film prica, da opiramo naš primitivizem vse preveč na folklor, ne pa na kritični odnos.

S filmskimi igralci je na Slovenskem nekoliko težje kot v drugih republikah, ker imamo manjšo izbiro. Mislim pa, da je vsak dober gledališki igralec lahko tudi dober filmski igralec... Sicer pa, da vam povem: prihodnje leto nameravam pri Triglav-filmu režirati celovečerni domači film s sodobno temo. Scenarij zanj je napisal znan slovenski pisatelj, star okoli 45 let (imena zaenkrat ne povem), filmska zgodba pa se godi v starem delu Ljubljane, na zamazanih dvoriščih, pod napuščmi itd.

Mimogrede še to, da je Jamnik tudi eden izmed pionirjev domače televizije. Sodeloval je pri prvih poskusnih TV oddajah v Beogradu in Ljubljani. Pravi, da bo TV lahko čez nekaj časa — ko bo dovolj sprejemnikov! — imela velik kulturnovogajni vpliv.

KOT ASISTENT REŽIJE STE DELALI NEKAJ CASA V OPERI. ZATO STE PRAV GOTOVO SEZNANJENI TUDI Z NJENO PROBLEMATIKO?

Glasbo sem študiral 12 let, vendar se mi ni operi nikoli prav priljubila, ker je pevec preveč suženjsko vezan na glasbeni del... Lasje se mi želijo, kadar poslušam nemogoča besedila, stara po 80 let (čprav niso v izvedbi opere primarna). Lahko bi se jih kdo usmili in jih izboljšal, priredil! Zabeleženo bi bilo, da bi poleg nekaterih oper iz železnega repertoarja uprizorili čim več novitet, sodobnih oper...

Ko sem ga povprašal, kako je z njegovimi »konjičkji«, je precej časa razmišljal. Potem je povedal, da jih ima pet. O širih je molčal, za petega pa je povedal: »Rad imam potovanja: A. v fantazijo in B. po svetu...«

Ko sva se poslovila, je ljubezljivo pogladil svoje častitljivo pokrivalo in rekel: »Veste, rad nosim baretko, čeprav je že iz mode. Prav zato pa jo imam toliko raje...« Zardelo se mi je, da je to v rahlem nasprotju z njegovim razmišljanjem o prahu in častitljivosti v teatru, pa sem raje molčal.

nr

Razmišljanja sredi sezone

O NEKATERIH STVAREH NI PRIJETNO PISATI. Vendar se včasih človek ne more premagati, da ne bi spregovoril, zlasti če gre za ustanovo, katere delovanje in uspehi so nam vsem pri srcu. Pri tem mislim na ljubljansko opero, ki se ponasa z lepo tradicijo enega najboljših opernih gledališč v državi in ki je zabeležila tudi nekatere mednarodne uspehe. Na kulturno ustanovo, kakršno vidi obiskovalec njenih predstav.

Kdor skrbneje zasleduje delo te naše ustanove, mora priznati, da kljub omejenim uspehom s stvarjo nekaj ni v redu. Seveda nihče ne zahteva in tudi ne more zahtevati, da bi bile izvedbe vrhunske, čeprav bi za tem morali težiti. Na kakšni abonentski predstavi pa se zgodi, da poje glavno tenorsko vlogo zborist, ki svoje vloge ne more zapeti in podati tako kot rutiniran solist. Toda končno to ni bistveno, čeprav lahko nazorno ilustrira današnje stanje v operi. Tako po-

staja operna predstava, namesto da bi bila dogodek, le obveznost abonementom in navdušenim oboževalkam nekaterih naših pevecov.

Dobrih predstav pa je bilo v zadnjem času bolj malo, ker nas naši najboljši solisti neprestano zapuščajo. Ljubljanska opera je znana kot zbirnica talentov, ki potem, ko tu naštevajo določen repertoar in se jim ponudi ugodna prihodnost, odidejo.

O repertoarni politiki ima seveda lahko vsakdo svoje poglede, toda prepričan sem, da dosedanja ni ravno primerna. Opernemu vodstvu je seveda priznati zasluge. Ena največjih je ponovna uprizoritev Kogojevih Črnih mask. Tu se je pokazalo, kaj naš operni ansambel zmora in kaj lahko od njega pričakujemo. Pa vrnimo se na repertoar. Moti me na primer ponovna »premier« La Bohème. Lansko leto je bila stoletnica Puccinijeva rojstva in treba jo je bilo proslaviti. Seveda je bila najbolj pri roki La Bohème in »premier« je bila hitro tu. Zdi se mi, da bi bil večji kulturni dogodek, če bi za to priložnost našli Turandot, ki v Ljubljani še ni znana.

Čudno luč meče tudi dejstvo,

da se niti ena Mozartova opera ne more daj časa odbrati na odru. Tako pridemo do absurda, da publiki serviramo vedno le standardna Verdijeva in Puccinijeva dela, poleg pa še kakšno »privlačno« italijansko opero. Dela pa, ki po tehtnosti prav nič ne zaostajajo, sploh ne pridejo na oder, ali pa z repertoarja prav kmalu izginejo, kot je bil primer z Mozartom, ali pa z Ariadno na Naksosu Richarda Straussa, opero, ki je povsod po svetu žela velike uspehe. Vsičuje se mnenje, da manjka človek, ki bi znal in hotel ljudem pokazati tudi še kaj drugega, istočasno pa znal te stvari umetniško izdelati in pripraviti. Prepričan sem, da uspeh ne bi izostal.

Mislim, da je dovolj ljudi, ki bi tudi dosežke novejših operne glasbe znali ceniti in operne vrednotiti. Brez uprizorjanja letih pa operno gledališče stagnira, izgublja stik z življenjem in s stvarnostjo ter se spreminja bolj v gledališki muzej, ne pa v živo, utripajočo ustanovo, ki spremlja današnji svet in mu v svojem delovanju daje tisto mesto, ki mu pripada, ne da bi pri tem prenehala prikazovati tudi dela iz železnega repertoarja. Le tako smiselno dopolnilo bi bilo pravilno za umetnike in za publiko, ki jo je treba tudi vzgajati.

Umetnikom je treba nuditi priložnost, da se spoznajo z modernimi partiturnimi in dosežki našega časa, ki je resda bolj naklonjen tehniki, pa je kljub temu zapustil tudi v umetnosti nekatera dela, ki bodo preživele čas. Le tako bo opera vrnila svoje poslanstvo tudi v našem času. P. K.

Marjan Kunej:

Nedokončani smehljaj

Ti ostajaš v meni z nedokončanim smehljajem. Preveč barv umira na poteh, ki molče med nama. V zoglenelih očeh vonjajo telesa ženskih kakor ti.

Ko umro vse pisane poti do tebe, čakam na smehljaj.

Vonj tvojega telesa bo moj dobri, stari prijatelj.

Ivan Napotnik: Mati

Akademski pevski zbor Tone Tomšič

SEAN O'FAOLAIN:

GREŠNIKI

Kanonik se je komaj ozrl na svoja čaka-joča spokornika in vstopil v spovednik. Od tam se je utrjeno ozri na vrste spokornikov na obeh straneh spovednice očeta Deeleya. Mirno kot kipi so sedeli ob zidu ali se sklanjali naprej, da bi na svojih molitvenikih ujele luč, ki jo je dajala edina električna žarnica pritrjena pod visoko stekleno streho. Za vsakega med njimi bo Deeley porabil deset minut, kar pomeni, da bo zadnjega odpu-estil šele okrog polnoči. »Spet bodo težave s cerkvenikom,« je vzdihnil kononik, zastri zavese in dvignil roko proti zapahu na rešetki.

Ustavil je roko. Da bi pregal nenadno upornost, je zmoli kratko molitev. Večkrat je govoril, da je molitev obramba pred jezo. Spomnil se je, da je na drugi strani rešetke mala aluzkinja, ki jo je preteklo soboto pognal iz spovednice, ker je pet let ni bilo pri spovedi, a ji tega očitno ni bilo prav nič žal. Dvignil je roko in jo zopet spustil. Bil je v škripih. V zakristiji mu je njena delodajalka pravkar povedala, da pogreša par svojih najboljših čevljev. Zaradi siglikum pa se mora pretvarjati, da tega ne ve. Zakaj, za božjo voljo, je vzdihnil, mu ljudje pripovedujejo take stvari? Ali želi vedeti za grehe svojih spokornikov? Je spoved namenjena njemu ali Bogu? Ali je — — —? Osramočen zaradi svoje jeze je spustil roko in ponovil molitev. Potem je potegnil zapah, prislonil dlan k tlesu, da bi bolje slišal, in zagledal njene roke, kako so se sklepale in razklepale, kot da je bil njen pogum majhen ptiček med njenimi dlanmi, ki poskuša zbežati.

»Moji ubogi otroci,« je dejal zelo nežno, vestno se pretvarjajoč, da o njej ne ve ničesar.

sar. »Povej mi, kdaj si bila zadnjič pri spovedi?«

»Dolgo je že tega, oče,« je zasepetala. »Kako dolgo?« Da bi jo opogumil, je dodal: »Več kot eno leto?«

»Da, oče,«

»Koliko torej? Povej mi, moj ubogi otrok, povej mi! Dve leti?«

»Več, oče,«

»Tri leta?«

»Več, oče,«

»No, no, moraš mi povedati, saj veš,«

Ne da bi hotel, je bil njegov glas nekoliko razdražen. Dražilo ga je, ker mu je dejala oče namesto kanonik. Opazila je spremembo njegovega glasu in pohitela:

»Tako je, oče,«

»Kaj je tako?« je vprašal kanonik nekoliko preglasno.

»Več kot tri leta, oče,« se je izgovarjala. Spraveval se je ali naj ji to še naprej dovoli ali ne, toda vest mu tega ni dovoljevala.

»Moji ubogi otrok, koliko več kot tri leta?«

»Več, oče, mislim — — — več, kanonik, oče,«

»No, koliko več? Saj veš, da ne morem povedati jaz namesto tebe,«

»Malo več, oče,«

»Toda koliko več?« je planil kanonik.

»Dva meseca,« se je zlagalo dekle in njene bele roke so se zasvetile v temi.

Kanonik si je skoraj zajezel, da bi lahko prekršil spovedno molččnost in ji povedal,

da natanko ve, kdo je ona in koliko časa ni bila pri spovedi, toda vse kar si je upal reči, je bilo:

»Zdi se mi, da si se pravkar zlagala,«

»O bog, oče, sveta resnica je,«

»Toda,« kanonik je udaril po blazini, »prav nobena koristi ne bo, če mi ne poveš resnice. Za božjo voljo, moj ubogi otrok,« se je poskušal obvladati, »morda je pet let?«

»Da, pet let,« je priznalo dekle s tako šibkim glasom, da ga je komaj slišal.

Zadovoljno je vzdihnil. Poravnal si je lasa na čelu. Potem se je naglil še bliže, da bi slišal njene grehe. Naglil se je toliko naprej da je uho pritisnil na mrežo.

»Glej,« jo je opomnil, »otrok moj, to je dolga doba. Toda, hvala Bogu, končno si se le vrnila. Spomniti se moraš vseh svojih grehov. Naj ti pomagam! Moj ubogi otrok, začni s prvo božjo zapovedjo,«

Toda, ko je zaslišal njeno trepetajoče dihanje, je spoznal, da je napravil napako. — Pred seboj bo zagledala dolgo vrsto zapovedi, ki jih je prelomila, in zato bo zamolčala mnoge grehe, da bi muko prej končala.

»Misliš, sem,« je nadaljeval kanonik, razdražen nad svojo lastno neumnostjo, »to je en način, kako lahko opraviš spoved. Ali želiš, na ta način?«

»Da, oče,«

»Dobro,«

»Prva božja zapoved — — — v zadregi se je ustavila in spoznal je, da dekle niti ne ve, kaj so božje zapovedi.

»Ali si kdaj zamudila nedeljsko mašo?,« ji je pomagal, čeprav so mu pričela kolena nepotrpežljivo plesati.

»Oh, nikoli, nikoli v vsem svojem življenju,«

»Ali si kdaj preklinjala? Po nemarnem uporabljala božje ime?«

»Ne, ne, ne,« se je zgrozilo dekle že ob sami misli.

»Nisi kdaj ubogala svojih staršev, si jih žalila ali jim ugovarjala?«

»Jaz nimam staršev, oče. Gospa Higg — moja gospa, me je vzela iz sirotišnice,«

Ah! Dobro — — — torej — — — laž? Jezaj! Si lagala ali zapadla v jezo?«

»Mislim, da sem, oče. Mislim, da sem se od časa do časa malo zlagala,«

»Kolikokrat v teh petih letih? Povprečno? Mislim, ali je to tvoja slabost? Navada?«

»Bog nam pomagaj, oče. Ne lažem pogosto. Lažem samo takrat, ko se bojim,«

»No, rekli bomo, da lažeš priložnostno. In sedaj šesta zapoved, Ali si se kdaj v besedi ali v dejanju pregrešila proti sveti čistosti? Proti drugemu spolu, na primer. Ali si se kakorkoli slabo obnašala s moškim?«

»Oh,« je vzdihnilo dekle s pojemačnim glasom.

»Kraja?« je zamrmral kanonik v pričakovanju, da bo povedala, da je ukradla čevlje gospe Higgins.

»V vsem svojem življenju nisem ukradla toliko kot je za nohtom črnege, oče. Razen ko sem bila še majhna in sem nekoč na nuskem vrtu ukradla jabolko. Takrat so me ujeli in zlasali. In zadnji košček so mi porabli iz ust,«

»Nikoli nisi ukradla nobenega kosa obleke?« je zagrozil kanonik in nenadoma spoznal, da so ostale samo še tri zapovedi, kjer je le malo upanja na uspeh.

»Nikoli, oče,«

»Precej časa je bilo vse tiho,«

»Oče,« je zaježala, »gospa Higgins vam o meni pripoveduje laži. Sovražim jo. Sovražim. Vedno me zalezuje in žbada ter nalaga težko delo. Pred petimi leti me je vzela od nun in od takrat nimam minute počitka. Zmerja me z grdimi besedami. Pravi, da ne morem biti ne dobra ne koristna, ker sem prišla iz sirotišnice. Zbada me od zore do mraka. Ta stara koza,«

»Otrok moj, otrok moj,«

»Res je, vzela sem čevlje. Nisem pa jih ukradla. Jaz nisem imela čevljev, ona pa jih je vrgla med odpadke. Saj sem ji mislila dati nazaj,«

»Otrok moj, če jih vzameš je tako, kot da jih ukradeš,«

»Le zakaj bi jih ona rabila? Toda ona je tako podla. Njena lastna hčerka je pred dvema letoma zbežala od nje in se poročila z nekim Angležem, ki je na pol frimazon. Ubogo dekle mi je pred dvema tednoma povedala, kako z možem stradal, in da nimata denarja za družino. In mislite, da ji njena mati da en sam penny?«

Dekle je kar naprej ihtelo. Kanonik je zastokal in se zravnil, da bi poravnal hrbet. Šušal je veter, ki je piskal na podstrežju, in videl dolgo vrsto na obeh straneh izpovednice očeta Deeleya, v cerkvenem mraku so še vedno izgledali kot kipi. Ob pogledu nanje je zopet zastokal, kot bi hotel reči: »Kaj jim to koristi? Vsi varajo sami sebe. Vsak misli, da so razen njega vsi grešniki. Ali pa pravijo, da so grešniki, in to čutijo je takrat, ko so v cerkvi. Ko pa zapustijo cerkev, so spet polni zavesti, ponosa in brez usmiljenja,« Naglil se je nazaj.

»Otrok moj, otrok moj! Pet let si se izogibala Bogu. Če bi umrla s smrtnim grehom na svoji duši in šla v pekel za vse večnost, cerkveni in božji zakon je, da moraš, moraš iti k spovedi vsaj enkrat na leto. Zakaj te ni bilo? Pogled, kako popačen razum imaš. Ko storiš greh, se tega niti ne zavedaš. Imaš še kakšen greh, ki mi ga nisi povedala zato, ker se ga sramuješ?«

»Ne, oče,«

»Ali te ni tvoja dobra gospa v teh petih letih vsaj enkrat na mesec poslala k spovedi?«

»Poslila me vsak teden. Toda bilo je vedno v soboto zvečer. In neko soboto zvečer nisem šla, ker sem si hotela kupiti bluzo preden, zaprejo trgovino. To je bilo pred šestimi meseci, potem pa sem se bala iti. Pa tudi vedela nisem, kaj moram povedati,«

Kanonik je nemotno premikal roke in porogljivo vprašal:

»Ali nisi sploh nikoli grešila?«

»Mislim, da sem lagala, oče. In potem ti- sto jabolko iz nunskega vrta,«

Duhovnik se je jezno obrnil k njej, odlično, da iz nje izvije resnico. Slišal je gospe

ZAMUJENA PRILOŽNOST

11. maja se je z večerom Akademsko folklorne skupine France Marolt, Zenskega vokalnega kvarteta Kluba koroških študentov in Koroškega akademkega okteta začel letošnji III. študentski kulturni festival. Otvoril ga je predsednik Univerzitetnega odbora tov. Janez Cemažar, ki je v krajšem govoru pozdravil sodelujoče in vse, ki jih zanima študentska kulturna dejavnost ter zaželel festivalu kar največ uspeha.

Vsaokletni osrednji študentski kulturni festival naj bi pomenil pregled dela in uspehov, ki so jih dosegli posamezne študentske kulturne skupine ter priložnost, da seznanijo kar največ študentov s kvaliteto študentske kulturne dejavnosti.

Festival leta 1957 in lanskoletni pa sta bila precej daleč od tega osnovnega namena, saj je večina študentov ostala neprizadeta in nista premostila prepada, ki še vedno loči kvaliteto študentske kulturne življenja od splošne študentske kulturne vzgoje.

Zato so vsi ti problemi študentske kulturne dejavnosti in sadovi dela kulturne komisije pri Univerzitetnem odboru, ki je priredil letošnjega festivala, ob tej priliki spet izstopili in opozorili na vse napake, ki jih že dalj časa opažamo v študentski kulturni vzgoji.

Za letošnji kulturni festival, ki je posvečen 40. obletnici Komunistične partije Jugoslavije in SKOJ, je priredilju uspešno zbrati vse najkvalitetnejše študentske kulturne skupine: Akademski pevski zbor Tone Tomšič, Primorski akademski pevski zbor Vinko Vodopivec,

Akademsko folklorno skupino France Marolt, Akademsko igralsko umetnost, Akademsko glasbo s Klubom mladih kompozitorjev, Zenski vokalni kvartet Kluba koroških študentov ter Koroški akademski oktet.

Posebno pozornost vzbujata vokalni skupini Kluba koroških študentov, ki sta v nekaj mesecih svojega obstoja dosegli že precejšnjo kvaliteto stopnje in doživeli tudi na festivalnem nastopu zelo tople sprejeme. Verjetno bo na festivalu sodelovala tudi Akademija za glasbo iz Zagreba, vendar odgovor o njenem gostovanju še ni dokončen.

Za sodelovanje na festivalu so se prijavili tudi gojenci Viskole za telesno vzgojo, nato pa so svojo prijavo umaknili z motivacijo, da niso dovolj sposobni za sodelovanje na tako kvalitetni prireditvi. Zanimljivo pa je, da imajo nastupni program s katerim nameravajo gostovati po nekaterih slovenskih industrijskih središčih. Naj bo vzrok tak ali drugačen, njihov odnos do prireditelja vsekakor ni ravno korekten in ga je treba obsojiti.

Zaradi organizacijske neizkušenosti prireditelju festivala prireditve ni uspelo dovolj popularizirati in ustvariti iz nje osrednjo študentsko kulturno manifestacijo. Tu mislim predvsem na skoraj porazen obisk študentskega občinstva ter na to, da je imela prireditelj sila medel odraz v širši slovenski kulturni javnosti, čeprav bi morala biti po svoji kvaliteti pomemben dogodek v slovenskem kulturnem življenju.

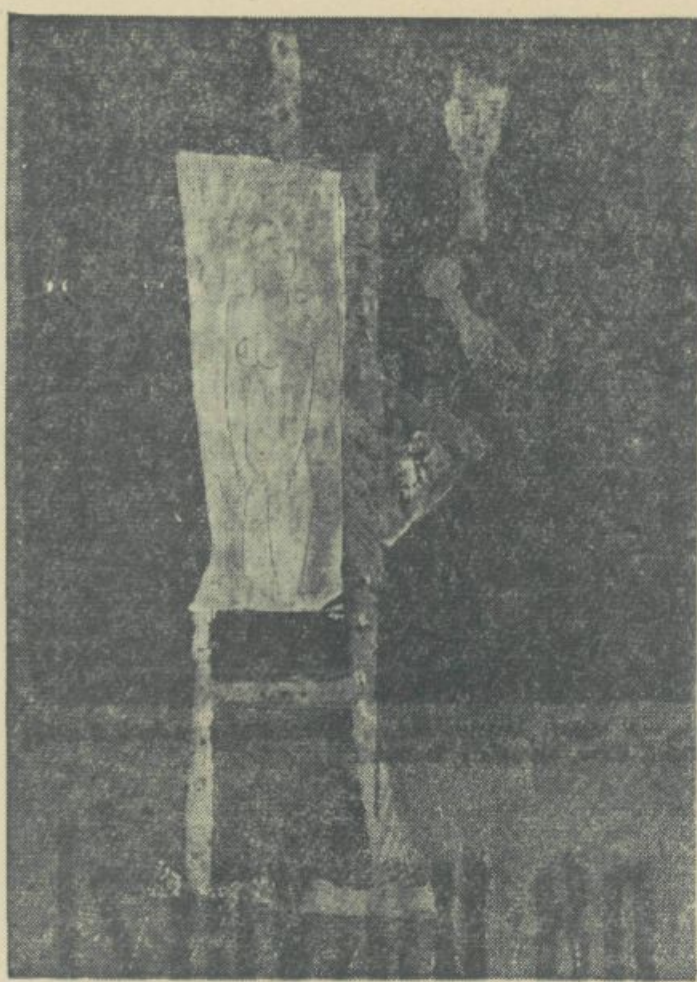
Da bi bil letošnji festival res prireditelj, ki bi zajela in opozorila naše vso študentsko javnost, bi morala za njegovo popularizacijo še posebno poskrbeti združenja na posameznih fakultetah oziroma tovariši, ki so v odborih združenj odgovorni za kulturno delo študentov. Tako pa je velika večina študentov ostala ob festivalu popolnoma neprizadeta in jih tudi tako kvalitetne kulturne prireditve, ki jih lahko nudijo študentske kulturne skupine, ki so želele tudi v tujini polno priznanje in velike uspehe, niso pritegale.

Umetniška vrednost posameznih nastopov, neposredno in pristno izvajanih programov ter velika kvaliteta in umetniški izraznost pa so izvenli nekam v prazno, mimo širše študentske javnosti, ki s prizadevanji posameznih kulturnih skupin ne

cuti dovolj in ne pozna njenih kvaliteten dosežkov. Vsekakor je bilo lahko vsakemu obiskovalcu prvih dveh večerov žal, da tudi ostali študentje, ki prireditve niso obiskali, niso mogli spoznati velike umetniške vrednosti in postritvovalega dela, ki so jih z uspehom svojih skupin prispevali njihovi kolegi.

Tako lahko po prvih dveh večerih te prireditve ugotovljamo, da je tudi letošnji festival izvenel kot zamujena priložnost, ki bi lahko vsem študentom poredovala vrednost dela študentskih kulturnih skupin in postala pomemben dogodek v slovenskem kulturnem življenju.

Festival se bo nadaljeval 26. maja z nastopom Akademije za igralsko umetnost, ki bo izvajala kratko predstavo Bertholta Brechta Galilei Galilei ter 1. junija z večerom Akademije za glasbo.

Zvest Apollonio: Interieur

Pesem, ki zmaguje

Na drugem večeru letošnjega študentskega kulturnega festivala sta v dvorani Slovenske filharmonije nastopila Primorski akademski pevski zbor Vinko Vodopivec in Akademski pevski zbor Tone Tomšič, skupini, ki imata za seboj že velike mednarodne uspehe in sodita v vrh svetovnega amaterskega zborovskega petja. Visoka priznanja, ki sta jih zboru požela doma in v tujini, so bila porok, da bo tudi njihov nastop na festivalu bogato in prijetno doživetje.

Zgodilo pa se je še več; pesem, ki je splavala v precej hladno začetno vzdušje napol prazne dvorane, je zmagala in v svoji sugestivni izraznosti navdušila občinstvo, ki se je z dolgotrajnim ploskanjem zahvaljevalo za res prijeten in umetniško bogat večer.

Najprej je nastopil Primorski akademski pevski zbor Vinko Vodopivec pod vodstvom mladega dirigenta Marka Munih, ki je znal strniti veliko glasovno bogastvo zboru v preprosto in izrazno celoto. Njegov program je združil narodne motive ter revolucionarne in delavske pesmi v enotno melodijo človekove upornosti, njegovega boja za svobodo in njegove velike vere v življenje.

Ravno ta raznovrstnost programa, ki je sicer sam po sebi predstavljala zakroženo celoto, je nudila moškemu zboru možnost, da je lahko pokazal vse svoje velike izrazne sposobnosti. Mračna elegičnost Simoničevega Kriza, borbenost, trdota in revolucionarna zanesenost Devičeve Mitraljeze, pretrseljivost in močnega upor Srebotnjakove Sedemdeset, ti so, melodioznost in ožnost Tomčeve Teče mi vodica in Simoničevega Venke, makedonskih motivov ter hudomušna in igriva lahkotnost Simoničevega Debelega kuma, vse te zborovske skladbe so predstavljale široko prazno skalo, ki jo je zbor s lahko obvladal.

Zlasti doživeto in umetniško preprosto je zboru uspelo podati pesem Sedemdeset tisoč mladega čiladatelja Srebotnjaka, kjer so znali zajeti vso življenjsko polnost in pristnost tega osnovnega namena, saj je večina študentov ostala neprizadeta in nista premostila prepada, ki še vedno loči kvaliteto študentske kulturne življenja od splošne študentske kulturne vzgoje.

nje možnosti za izredno oblikovanje in poglobljeno. Kljub njegov veliki interpretacijski tehniki se zdi, da vse izrazne možnosti, ki jih zbor premore, še niso izkoriščene. Uspeh zboru je še toliko večji, če upoštevamo, da je precej pomoljen in da je bil še pred nedavnim pred resnim vprašanjem svojega obstoja.

V drugem delu večera je nastopil Akademski pevski zbor Tone Tomšič pod vodstvom Janeza Boleta. Tudi njihov program je imel glavni poudarek na revolucionarnih in borbenih pesmih, ob koncu pa so dodali še nekaj tujih zborovskih skladb, ki so poživile izvajani spored. Tako je program obeh zborov predstavljal močeno, zmagovalno pesem, ki je vedno stala zakoreninjena v življenju, vzpodbujala k upor in borbi za človekovo svobodo ter spremljala vsa naša prizadevanja in žrtve za ustvarjanje boljšega življenja. S tem so dali izvajalci celotnemu večeru močno in umetniško preprosto obelikle našega jubilejnega leta, ko se spominjamo najtežjih in najsvetlejših dni v naših naporih za nove odnose med ljudmi.

Akademski pevski zbor je dosegel pod nekajletnim vodstvom dirigenta Boleta zelo izpolnjeno in skoraj do skrajnih možnosti izdelano zborovsko izrazno tehniko. Velika svoboda, lahkotnost in tenak posluš za čisto harmonizacijo, s katero so podajali svoj program, so ponovno dokaz o veliki umetniški moči tega zbora. Zbor zna skoraj vsake pesmi izraziti vso njeno polnost in moč ter ji dati svojo lastno, preprosto in izrazno izraznost.

Oba priznana akademski zbora sta tako že enkrat pokazala svojo vrednost in kvaliteto študentske kulturne dejavnosti. To sta dosegla v dolgih letih pokroviteljskega dela, s veliko ljubiteljsko do zborovskega petja, ki ga danes tako dovršeno interpretirata.

Bogastvo narodne zapuščine

VSI, KI SO SE ODLOČILI, DA KLJUB PRECEJ VISOKIM CENAM OBIŠČEJO PRVO PRIREDITEV LETOSNJEGA ŠTUDENSKEGA FESTIVALA, NA KATEREM SO NASTOPILI AKADEMSKA FOLKLORNA SKUPINA FRANCE MAROLT, ZENSKI VOKALNI KVARTET KLUBA KOROŠKIH ŠTUDENTOV IN KOROŠKI AKADEMSKI OKTET, SO BILI PRIJETNO PRESENEČENI. ZE UVODNA SLIKA VSEH SODELUJOČIH JE SIMBOLICNO NAKAZALA VZDUŠJE, KI JE VES VEČER DAJALO IZVAJANEMU PROGRAMU VSEBINSKO IN RITMIČNO NOTO.

Nasmejani fantje in dekleta v živopisnih narodnih nošah so nam poredovali delež dragocene zapuščine naše narodne ritmične simbolike, ki je tako bogata, da jo še danes, v dobi številnih iskanj sodobnega ritma, ki naj bi bil nekakšna harmonija med človekom in tempom tehnike, s presenečenjem odkrivamo.

Izvajalci so znali v to zapuščino vnesti vse svoj polet in ljubezen, dati izvajanemu programu posebno živahnost in svežino ter hitro osvojiti občinstvo. V bogastvu narodnega ritma in živopisnih narodnih nošah so nas popeljali skozi najrazličnejše kraje naše domovine ter pokazali razkošje slovenskega, hrvaškega, srbskega in makedonskega folklornega izročila. Vsek izmed plesov je posredoval del tistih življenjskih pogojev in duševnih vzgibov, ki so jih oblikovali. Tako je bilo to živo srečanje z ljudmi in kraji, z njihovim načinom izražanja živ-

ljenjskih pojavov v kvalitetni umetniški interpretaciji. Z dokaj skromnimi in zelo preprostimi sredstvi so izvajalci potenciali sveže življenjske sile, gibčnosti telesa in duha, domišljije in ustvarjalnosti. Vseeno je, kje začnemo, pri Stari polki, Gorenjski svatbeni, Bunjevačkem kolu, Pomoravskem ali Makedonskem narodnem plesu. V vseh je toliko lepote, življenja in skladnosti, ritma in hudomušne duhovitosti, da si v kratki sceni s malo domišljije lahko predstavljamo celotni narodni obred. Zato ni čudno, če nas prav ta preprostost in življenjska neposrednost tako pritegne in navduši, ker zaupamo, da je to del življenja samega in ne le hladno dovršena umetniška interpretacija.

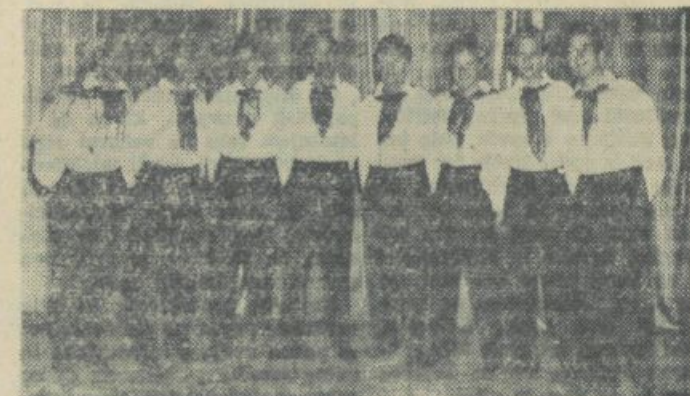
Za vse tiste, ki že dalj časa spremljajo umetniški razvoj Akademsko folklorne skupine, ni bilo to samo prijetno doživetje, temveč tudi ponoven dokaz, da je ta skupina zelo kvaliteten in umetniško izde-

lan posredovalec našega folklornega izročila. Ta uspeh je še toliko večji, če pomislimo, koliko postritvovalenosti in trdega dela morajo člani skupine žrtvovati poleg svojega rednega študija za svoje umetniško izpolnjevanje, da jim je uspelo doseči tako visoko stopnjo izvajanja plesne umetnosti.

Nekoliko nas pa lahko moti, da je bil program sestavljen iz del, ki smo jih že prej imeli priložnost videti. Sliši se pa, da pripravljajo nov program za nastop na letošnjem ljubljanskem festivalu.

Ko govorimo o uspehih folklorne skupine, ne moremo mimo njihovega instrumentalnega ansambla, ki zna s svojo življenjsko svežino in bogatimi izraznimi sredstvi dati programu še posebno živahnost, barvitost in neposrednost.

Preostali del programa sta izpolnili vokalni skupini Kluba koroških študentov, Zenski vokalni kvartet in Koroški akademski oktet z izbranim programom narodnih pesmi. Kljub temu, da sta obe skupini še zelo mladi in nimata še mnogo letnih nastopov, sta se predstavili kot kvalitetna vokalna ansambla. Bogastvo in barvitost glasov ter njihova precejšnja izrazna obsebnost, vse to daje kljub temu, da jim še ni uspelo v nekaterih nesmišljivi izrazi vseh zvočnih možnosti, slutiti občud, da od obeh skupin lahko še mnogo pričakujemo.

Koroški akademski oktet

Živahno delo

Literarna sekcija pri Klubu mladih, ki združuje predvsem mlajše študente, je letos priredila precej zanimivih in uspešnih večerov. Organizirala je več literarnih nastopov na ljubljanskih srednjih šolah in večer za člane Društva slovenskih književnikov in jih seznanila z ustvarjalnim delom mladih slovenskih literatov, ki si utirajo pot v slovensko literarno življenje.

Na svoje redne sestanke vabijo tudi znane kulturne delavce, ki jim govorijo o svojem delu, o splošnih literarnih in kulturnih problemih ter odgovarjajo na vprašanja, ki jih zastavljajo člani sekcije. Doslej so na teh večerih sodelovali književniki Beno Zupančič, Tone Pavček, Jože Javoršek, Ciril Zlobec, Kajetan Kovič, Miroslav Bulatović in Drago Seg. Sekcija si prizadeva ustvariti tudi čim tesnejše zveze z mladimi ustvarjalci drugih jugoslovanskih kulturnih središč. Tako so aprila pripravili literarni večer za slovenske študente v Zagrebu, ki je zelo uspel in navezal stike s tamkajšnjimi mladimi literati. Sredi maja pa je

13 članov te sekcije odpotovalo na daljšo turnejo po Jugoslaviji. Nastopili bodo na literarnih večerih in navezali stike s študentsko-literatni drugih jugoslovanskih republik.

Ob vsem tem pa ne moremo mimo vprašanja, ki se nam nehoti vsiljuje. Zakaj člani literarne sekcije pri Klubu mladih, ki so skoraj vsi tudi člani Zveze študentov, ne delujejo v okviru svoje organizacije, katere dejavnost bi jih morala živo prizadevati? Morda bi s svojim uspešnim delom lahko precej sodelovali pri reševanju študentske kulturne problematike ter prispevali svoj delež k kulturni in politični vzgoji študentov.

Nolan White, svojo drugo spokornico, kako nestrno pokaljšuje.

»Dragi moj otrok, v teh petih letih si gotovo grešila. Poštena bodi sama s seboj. Pogledaj! Vzeml najbolj navaden greh. Ali si kdaj, kot se temu reče, ... imela fanta?«

»Imela sem ... enkrat ... oče.«

»No, vidiš? Podgrnil si se čelo, kot delajo to ljudje v veliki vročini. Je napeto obrnil proti njej, kot da se bori z demonom. »Ali si se, kot se temu pravi, ... sprehajala z njim?«

»Da,« je zasoplo dekle, v stranski ulici.

»No, kaj bom rekel? Ali si, ali je prišlo, hm, ali je prišlo do kakšne intimnosti?«

»Ne vem, oče.«

»Saj veš, kaj je nesposobno, ali ne? Je zakrivil duhovnik.«

Dekle je težko sople. Odgovorila ni ničesar. Samo strela je vanj.

»Moj ubogi otrok, izgleda, da imaš le malo izkušenj s tem svetom. Vendar moramo priti do resnice. Ali je, ali si, ali je kateri od vaju prestopil meje dostojnosti?«

»Ne vem, oče.«

Kanonik je glasno vzdihnil. Postajal je utrujen, vendar se ni vzdal. Gladil si je laze v napačni smeri, tako da je dobil divji izgled. Snel si je škopalnik in ga obrnil.

»Saj razumeš navadno angleščino, ali ne? Torej, povej mi, povej Vsemogočnemu tisto resnico. Ali si mar pustila, da je bil predren s teboj?«

»Oče,« je zašepetala. Njene oči so se črno svetlikale skozi mrežo. »Enkrat sem bila z njim v postelji.«

Kanonik jo je pogledal. Umaknila se je nazaj in iz razdalje opazoval obraz za rešetko. Potem se je prišel smehljati, njegova usta so se počasi spreminjala v žarek ojašanja.

»Otrok moj,« je zašepetala. »Ali ti je kdo kdaj povedal, da v tvoji glavi ni vse v redu. Mislim, v šoli nisi bila preveč pametna, ali ne?«

»Bila sem vedno med najboljšimi, oče. Mat Mary Gonzaga je hotela iz mene napraviti učiteljico.«

»In,« je zagodrnjal kanonik sedaj dokončno razkačen, »ti tam klečiš, mi pripoveduješ in misliš, da ti v postelji s moškim ni greh?« Dodal je se: »ki ni tvoj mož.«

»Nič slabega nisem mislila, oče,« je trepetala, »in tega kar vi mislite, sploh ne. Če ne bi bilo grmenja in bliskanja, tega sploh ne bi storila. Gospa Higgins je bila pri gospe Kinwall, ki je njena hči in jaz sem bila sama v hiši. Strah me je bilo teme in grmenja in Mikey je dejal, da bo ostal pri meni. Nato je ostal in ker je bilo pozno in sem se bala biti sama v postelji, sem dejala: V redu, Mikey, toda brez tistega. On je dejal: V redu Madgie, brez tistega; in res ni bilo ničesar, oče.«

Strmel je v kanonika, ki je sopihal in stresal z glavjo, kot da je ves svet nenadoma postal blazen.

»Nič slabega ni bilo, oče,« je tarnala, vdeč, da ji ne verjame.

»Enkrat?« je kratko vprašal kanonik. »Enkrat si to storila?«

»Da, oče.«

»Ti je žal zaradi tega?« je kratko vprašal kanonik. »Saj ni bil greh. Ali ne, oče?«

»Bil je,« je zarjul. »Ljudem ni dovoljeno, da bi počenili take stvari. Bila je resna priložnost za greh. Vse bi se lahko zgodilo. Ali se kesaš?« — In premišljeval je ali je ne bi zopet vrgel iz spovednice.

»Kasam se, oče.«

»Povej mi grehe iz svoje preteklosti.«

»Jaboko v sadovnjaku, oče.«

»Obudi kesanje!«

Med tem, ko je drdrala kesanje, ga je neprestano opazovala. Na zgornji ustnici so se ji nabirale kapljice potu.

»Za pokoro zmoli tri rožne vence.«

Zaprli je rešetko in se utrujen naslonil nazaj. Iz navade je odprl nasprotno in takoj zaspal sladen jasminov duh, toda ko je bila gospa Nolan White ravno sredi svojega Confiteor, je nora zakrili z rokami po zraku in v naglici dejal:

»Oprostite mi za trenutek ... ne morem ... neumno ... nemogoče ...«

In ji je pred presenečenim, nalezljivim obrazom zaprl rešetko. Nadel si je pokrivalo, si ga natiskal skoraj do nosu in dostojavno stopil iz spovednice. Odstranil je zavese pred gospe Nolan White in dejal:

»Popolnoma nemogoče je ... sicer pa vi tega ne razumete ... lahko ne!«

Odkorakal je po temni cerkvi in, ko je srečal dva paglavca, ki sta se v nekem kotu šepetaje pogovarjala, ju je prijel in z njunima glavama udaril skupaj. Nenadoma se je sramoval samega sebe, ko je opazil, da se mu v strahu umikata. Korakal je dalje in odpiral in zapiral naslovno platnico molitvenika. Ko je opazil dve stari ženski, ki sta s svojo silno močilo Magdalene noge, je zastokal: Moj bog, moj bog, in odšel do spovednice očeta Deeleya. Prešel je glave in videl, da je štirinajst spokornikov na eni in dvajset na drugi strani — pogledal je na svojo zlato uro in ugotovil, da je četrt na devet.

Stopil je do spovednice in odgrnil zavese. Iz polmraka se je vanj zarj topel, angelški obraz mladega duhovnika — obraz kot na italijanski svetniški sliki. Zaradi vztrajnega kanonikovega šepetanja mu je duhovno navdušenje počasi izginalo iz obraza:

»Oče Deeley, vse skupaj nič ne korist. Zagotavljam vam, da je popolnoma nemogoče. Ura je pol devetih in spovedati morate

še šestindvajset ljudi. Samo varajo vas. Vse, kar želite, je klepetanje. Jaz sem star mož in jih razumem. Pomislite na cerkovnika. In tudi na elektriko. In plin bo gorel do polnoči. Organizacija cerkve ...«

In tako dalje. Ves čas se mu je na obrazu raztezal prijazen smehljaj in govoril je z najbolj vpludnim glasom. Toda Deeleyev obraz je postajal rmeden in dobil boleč izraz. Ko je kanonik to opazil, je polglasno zastokal. Spomnil se je, da je imel nekoč kaplana, ki je vsak dan štiri ure brez prestanka igral na orgle, dokler se župljani niso pritožili, da jih hrup, ki ga povzroča, moti pri molitvi. Kanonik se je spomnil, kako je odšel na kor in mu dejal, naj neha in kako ga je ta pogledal z angeljskim obrazom, ki je v pol minute postal obraz starega, zagrenjenega moža.

»V redu, oče Deeley,« je naglo dodal, ker je zaslišal protest. »Vi ste mlad. Vem. Mlad ste ...«

»Jaz nisem mlad,« je jezno dejal Deeley. »Poznam svojo dolžnost. To je stvar vesti. Saj lahko sedim v temi, če ste tako skop, da ...«

»V redu, v redu, v redu,« je pohitel kanonik, jezero se smehljalo. »V današnjih dneh smo vsi stari. Izkušnje nič ne veljajo ...«

»Kanonik,« je napeto dejal Deeley in pristilni stisnjene pesti na prsi, »ko sem bil v sementišču, sem si navadno dejal: Deeley, sem navadno dejal, če si duhovnik ...!«

»Oh,« je zaprosil kanonik in obraz mu je spadal smehljaj, vni treba, prosim vas, ni mi treba pripovedovati svoje življenjske zgodbe!«

Potem je z visoko dvignjeno glavo odvihral dalje. V silju električne luči se je smehljaj spokornikom, ki jih ni poznal in nikoli prej videl. Znašel se je pred glavnim oltarjem. Videl je cerkovnika, kako stoji na majhnem lestvi pred oltarjem in ureja rože za jutrišnji dan. Pomislil je, da bi se mu bilo dobro opravičiti zaradi Deeleya. Toda cer-

kovnik je kar naprej premikal vaze in končno je spoznal, da je mladi mož že tako jezen nanj, da toliko časa ne bo stopil z lestve, dokler ne bo on zapustil cerkve.

Vzdihnil je in odšel. Ko je doma napisal nekaj pisma je spoznal, da nad svojem železodnem nima več oblasti, ki bo do jutra kakor pes, ki se je odrgal z verige. Utrujen je vzel kapi in palico in odšel na dolg sprehod, da bi si pomiril živce.

Bila je mehka in rahlo vlažna noč, polna prelivajoče se mesečine. Pogled na mesto, na strehe, ki so bile bele, kakor bi bile pokrite z livjem, ga je pomirila. Domov se je vračal mirnejši. Reka je bila kakor mleko. Na cestah ni bilo žive duše. Sam pri sebi je tiho brundal in se čutil pomirjenega s celim svetom. Mestne ure so si odgovarjale z dobrodrušnimi, srebrnimi in pojočimi glasovi. Potem je zaslišal ženski glas, ki se je razlegal z visokega okna s cemetom ometane hiše in spoznal, da je to hiša gospe Higginsove. Bila je v beli nočni obleki.

»To je lepa zgodba!« je kričala navzdol proti pločniku. »Hal! Imenitna zgodba. Le počakaj, da srečam kanonika. Pri spovedi, razreši Le počakaj, da srečam nunel Uh, ti deklinati Ti nesrečna grešnica!«

Zagledal je majhno dekleško postavo, ki se je stiskala k vratom.

»Gospa Higgins,« je tarnala, »sveta resnica je. Kanonik me je zopet napodil. Pripovedovala sem mu vse mogoče laži. Morala bom iti k očetu Deeleyu. Zadržal me je pol ure. Oh, gospa Higgins,« je tarnal otrok. »Sveta resnica je.«

»Ah!« se je odzvala nočna obleka. »Lepo stvari mi pripoveduješ. Le počakaj, da povem ...«

Kanonik je zopet začutil, da se mu je železodni trgaj z verige. Vse drobje se mu je dvignilo do vratu. Sopihajoč je odšel mimo.

»Oh, moj bog!« je zajavkal. »Usmili se mei Moj bog. Usmili se mei!«

Obrnil se je proti župnišču, ki je bilo globoko v temni ulici.

Pohod tovarištva

Čeprav je bilo v letošnjem jubilejnem letu pričakovati veliko udeležbo na tej vsakoletni športno-politični manifestaciji, je ta preseгла vsa pričakovanja. Ob otvoritvi je bilo na Trgu revolucije zbranih skoraj pet tisoč tekmovalcev. — Topovske salve so pretrgale jutranjo tišino, številne godbe pa so z budnicami prispevale k še bolj svečanemu vzdušju.

Oblačno nebo je obetalo, da tekmovalcem na progi ne bo vroče. To je bila vsekakor velika prednost pred lanskim pohodom. Tekmovalna proga je bila letos za 8 km krajša, tekmovalci pa so nosili samo eno puško za vso skupino. Smer pohoda je bila letos obratna: od starta mimo Gramozne jame, po Šmartinski cesti, preko letališča, skozi Fužine v Bizovik, nato čez Golovec in preko Barja čez pontonski most na Ljubljani, ob Malem grabnu in nato po Tržaški cesti do cilja na Trg revolucije. Ženske in srednješolci pa so imeli progo kot lani: od starta za Litostroj, po Litostrojski cesti preko Celovške, skozi Koseze, na Brdo mimo tiskarne Podmornice, na Tržaško cesto in po njej do cilja. In še ena posebnost je bila letos — premagovanje zaprek in odseki, kjer je bilo dovoljeno teči. Žal pa je prav zaradi tega prišlo do več neljubih incidentov, ker so nekatere ekipe tekle tudi tam, kjer ne bi smele. Kljub vsem naporom, ki so jih morali prestati tekmovalci na progi, je bilo veliko število ekip zaradi tega diskvalificiranih in nerazumljivo se zdi, da so se vodje ekip po tem še pritoževali. Široko zasnovana predtekmovalna dejavnost je zajela tudi študente, ki so hoteli na dostojen način proslaviti obletnico osvoboditve Ljubljane in obletnico ZKJ. Lahko trdimo, da na njeni prireditvi študentje niso bili tako množično zastopani kot na letošnjem pohodu. Sodelovali so v vseh mogočih

trij po cesti precej težki. Marsikoga je minilo veselje do hoje. Še zadnja zapreka na Napoleonomem trgu in cilj — želja utrjenih tekmovalcev.

Tovarištvo in trdna volja odigrala glavno vlogo. Kar precej je bilo takih, ki težkemu pohodu niso bili kos in so jih moralj tovariši podpirati ali celo nositi. Moštvo ZB iz Vrhniške je omagal tovariš in so ga nosili na nosilih kar 6 km. Ko so prišli do zapreke na Viču, je tamkajšnja kontrola baje zahtevala, da mora neraven tovariš sam preplezati zapreko. Komentarja ni treba!

Nekaj je bilo tudi takih, ki so verjetno mislili, da je to moderno tekmovalje. Bele srajce, lepe hlače in moderni, končasti čevlji. Taka oprema vsekakor ni za pohod. Ko sem že omenil opremo nekaterih, naj povem še, da sem videl precej deklet, ki so šla na pot kar v krilih, nylonkah in celo v čevljih z visokimi petami. Nekateri pa kar bosi. Potem ni čudno, če je bilo veliko ožuljenih nog in razrezanih podplatov. V bodoče bo treba tudi za to poskrbeti.

Menimo, da so bile priprave za tako veliko število prijavljenih letos premajhne. Proge, predvsem za mladince, ženske in mestne štafete bi morale biti boljše označene, saj je ravno zaradi tega precej pripomb. Tekmovalci so bili nezadovoljni, ker so morali čakati po več ur na štart. Treba bo torej poiskati boljše rešitve za izvedbo tega tekmovalja.

Precej zmede je bilo, ko so se na Tržaški cesti združile vse ekipe in skupaj nadaljevale pot proti cilju. Pri zapreki na Napoleonomem trgu je bilo treba ločiti srednješolce od ostalih, ker srednješolci niso premagovali ovir. To je bilo težko, ker so v veliki večini tekmovalci nosili številke na hrbtu. Poleg tega pa so istočasno pritekli še člani mestnih reprezentanc. Ocenjevali smo poštvovalnost. Pravi Predvsem se mi

zdi, da bi bilo dobro poostriiti zdravniško kontrolo pred tekmovaljem in uvesti obvezne priprave, ker bomo sicer bolj škodovali kot pa koristili našemu človeku.

Če hočemo narediti iz te prireditve športno-politično manifestacijo, potem moramo spremljati način nagajevanja. Zanimiv je predlog nekega znanejšega športnega delavca, ki pravi: prva tretjina naj prejme pozlačene plakete, druga srebrne, tretja pa bronaste. Mogoče bi se sicer dalo urediti tudi kako drugače. Vsekakor je vredno pohvaliti vse, ki so prehodili tako zahtevno pot.

III. Pohoda ob žici se je udeležilo tudi moštvo Univerzitetnega odbora ZSJ v postavi: Kavčič, Hodej, Skok, Čemažar, Trampuž

Atletika tudi na univerzi

Pred kratkim je bil ustanovni občni zbor Akademiskega atletskega kluba Olympia. S tem je atletika tudi na univerzi dobila možnosti za širši in kvalitetnejši razmah. Da bi izvedeli kaj več o načrtih novega kluba, smo obiskali predsednika Atletskega kluba tovariša TUSKA, ki nas je seznanil s pogoji in načrti, ki so privedli do ustanovitve tega kluba na naši univerzi.

Osnovni smernici, ki sta vodili iniciativni odbor za ustanovitev Atletskega kluba sta bili: sklep zadnje skupščine ASD Olympia, da se v okviru društva ustanovi atletski klub, in sklep skupščine AZS, ki pravi: »Univerza v Ljubljani mora postati žarišče atletskega športa ter mnogo več kot doslej prispevati k razširitvi in propagandi atletike. Formirati je treba močno atletsko organizacijo na univerzi, ki ne sme videti svoje vloge samo v tem, da iz vrst študentov dobi kar največ dobrih tekmovalcev, da bi kot klub dosegla čim boljše rezultate, temveč mora biti njena naloga mnogo večja. Stevilne atletske delavce in sodni

ke lahko dobimo z univerze. Mnogi organizatorji in atletske delavci iz vrst študentov bi lahko bili pobudniki za razvoj atletike v naših srednjih šolah. Mnogo kadrov iz vrst študentov bi lahko dobila tudi sodniška organizacija.«

Ustanovitev Atletskega kluba je bila pravzaprav prvi konkretni korak do realizacije teh sklepov. Če ocenjujemo vlogo in perspektive novega kluba, lahko smemo trdimo, da bo od uspešnega dela na univerzi v veliki meri odvisna širina in kvaliteta slovenske atletike na sploh. Širina zaradi tega, ker je tu zbrano največ mladine, ki je željna športnega udejstvovanja, in ker bodo študentje, ko bodo po končanem študiju odšli na svoja delovna mesta širrom naše republike, če jih bomo pravilno vzgojili in jim dali tudi potrebno strokovno kvalifikacijo, tudi v novem kraju uspešno delovali kot atletske oziroma športne delavce. Klub bo tudi skrbel, da vključijo v svoje vrste čim večje število srednješolske mladine, saj se bo z vstopom na univerzo njihovo športno udejstvovanje nadaljevalo.

Jedro tako atletskega kot funkcionalnega kadra tvorijo bivši atletske kolektivi Odrada, ki se je sporazumno z upravo SD Odrad priključili k uni. erzi, kjer vidi večjo perspektivo svojega udejstvovanja, kar bo posredno koristilo slovenski kot jugoslovanski atletiki. Naj na kratko povzamemo za-

mo najvažnejše naloge, ki jih je novi upravni odbor atletskega kluba sprejel. Propagirati atletiko med vso univerzitetno mladino, formirati na vseh fakultetah atletske aktivne ter v njih zajeti čim več študentske mladine. Sistematično skrbeti za naraščaj z razširjanjem atletike med naše najmlajše, to je pionirje in dijakle. Stremeti za dvig kvalitete atletike z udeležbo na zveznih in mednarodnih tekmovaljih ter z organiziranjem medfakultetnih in med-univerzitetnih tekmovalj.

V zvezi z velikimi nalogami pa so pred novim klubom tudi prvi problemi. Eden izmed njih je problem materialnih sredstev, športnih rekvizitov za gojenje atletskega športa. Predvsem si morajo zagotoviti čep prav skromna, toda redna finančna sredstva, ki so potrebna za nabavo atletske rekvizitov ter organizacijo tekmovalj. Kljub temu, da razpolagajo z glavnim prostorom za vadbo atletike, a stadionom za Bežigradom, bi si morali zagotoviti še druge primerne prostore.

Izredno primeren objekt za to bi bilo letno telovadišče v Tivolju, ki je po svoji legi v

centru mesta, poleg tega pa razmeroma slabo izkoriščeno. Z majhnimi preureditvami bi lahko to telovadišče postalo res pravi atletske stadion, ki bi ga v enaki meri lahko uporabljal tako telovadci Partizana kot ostali atleti. Zaradi svoje primerne lege bi v povezavi z ostalimi igrišči pod Cekinovim gradom tvorilo res edinstveno celoto. Nadejamo se, da bo TVD Partizan, ki upravlja to igrišče, z razumevanjem reševal ta problem, ki ni samo problem AK Olympia, ampak problem vse ljubljanske atletike, ki bi s tem dobila osrednji atletske stadion za svoje kvalitete atletske prireditve. Prav tako bi bilo treba čim prej realizirati zamisel, da se v Studentskem naselju zgradi atletska steza in nekatera letališča. S tem atletske b-jektom bi lahko aktivizirali predvsem študente, ki stanujejo v naselju.

Naloge, ki stojijo pred novo ustanovljenim klubom Olympia in njegovim upravnim odborom, so velike in obsežne. Upamo in želimo, da bo z uspešnim reševanjem teh nalog mnogo pridobila ne samo slovenska ampak tudi jugoslovanska atletika.

PRVI NASTOP NAŠIH ATLETOV

Ocena odlično

KO SO V SOBOTO POPOLDAN PRIKORAKALE NA LETNO TELOVADIŠČE DEKLETA MÜNCHENSKEGA POST SV IN DOMAČE OLYMPIE, GLEDALCI PRAV GOTOV NISO PRIČAKOVALI, DA BO PRVI NASTOP NAŠIH ATLETINJ DAL TAKO ODLIČNE REZULTATE IN PRVO MEDNARODNO ZMAGO. ZARADI OBOLELOSTI NEKATERIH NAŠIH TEKMOVALK JE BIL PRIREDITELJ PRISILJEN OKREPITI SVOJO VRSTO Z NEKATERIMI BOLJŠIMI MOČMI IZ OSTALIH KLUBOV. TAKO JE BILA ZBRANA VSA ELITA PROTI ENI NAJBOLJŠIH ZAHODNONEMSKIH EKIP.

Ko sem pred tekmovaljem govoril z nekaterimi našimi tekmovalkami, so mi tagnale, da se ne počutijo dobro; grlo, bolečine tu in tam, slaba forma v začetku sezone, trema pred renomiranim nasprotnikom in še in še. Toda že prva točka sporeda je pokazala, da je bil strah neupravičen. Na 80 m z ovirami je bila Stamejčičeva odlična in je dosegla nov slovenski rekord. Znamka 11,1 ji daje že v začetku sezone velik up za dobro vrstitev na lestvici najboljših.

Skoraj hkrati so tekmovalke tudi metalke krogle. Naše predstavnice res niso imele težkega dela. Šlo je samo za vprašanje rezultatov. Usenikova nas je presenetila z odličnimi 14 metri. Tek na 100 m je prav gotovo presenetil vse prisotne. Kljub temu, da je bilo nekaj vetra v hrbet, so bili postavljeni odlični rezultati, ki pa gredo na račun za 120 centimetrov krajše proge. To pa nikakor ne zmanjšuje izredno kvalitete tega teka. Tudi v disku vprašanje zmage ni bilo negotovo. Odvili pa se je zanimiv boj med Čelensnikovo in Hudobivnikovo. Zadnji je uspel, da je z metom 43,68 m premagala svojo kolegico.

Skoka v daljino in višino sta bila prav tako na mednarodni višini. Stamejčičeva in Bichlova sta se ponovno pomerili med seboj in pri tem dosegli odlične rezultate. Prva je dosegla 5,67 m, druga pa 5,63 m. V skoku v višino pa smo videli, da lahko tudi razmeroma majhna Boehlerjeva premaga precej višje sotekmovalke. Skok 148 cm je bil dovolj za osvojitve prvega mesta. Veliko smo si obetali od teka

na 800 metrov, kjer bi se morali srečati ena najboljših tekmovalk v Evropi Diserjeva in naša Slamnikova. Žal do tega dvoboja ni prišlo, ker je morala nemška tekmovalka zaradi poškodbe na nogi odstopiti in tako Slamnikova ni imela prave nasprotnice, ker je Hudeblovica precej zastopala. Najboljša točka sporeda je bila štafetni tek 4 x 100 m. Nemške tekmovalke so se z odličnim tekom in dobrimi predajami priborile že izdatno prednost in le redki so se podvomili v njihovo zmago. Naše tekmovalke so namreč tekle precej slabše, slabe pa so bile tudi njihove predaje. V zadnji predaji pa je za nas startala Stamejčičeva in v silovitem finišu pritekla nemško tekmovalko. Tako se je dvoboj končal z zmago Olympia z rezultatom 99:67.

S prvim nastopom smo lahko več kot zadovoljni. Naše tekmovalke so pokazale, da sodijo v najboljšo mednarodno vrsto in bodo v letošnji sezoni ponesle slavo študentskega kluba preko meja. Tudi z organizacijo tekmovalja smo lahko zadovoljni, saj smo videli, da je šlo vse brez zastoja. Izjema je bila le štartna pištola, ki je nekajkrat zatajila.

Napovedovalcu pa njegove treme in slabšega napovedovanja tudi ne bomo zamerili, saj je nastopil prvič in to na mednarodnem nastopu, kar nedvomno zahteva precejšnjo mero znanja in izkušenosti. V vmesnih točkah so nastopali tudi moški in pionirji iz šole proge. Tometa. To kaže, da smo končno le prodrili z atletiko na šole, kar je nedvomno koristno, saj so prav srednje šole osnova vsakovrstnih športnih panog.

OB KONCU PRVENSTVA

Nedavno se je končalo medfakultetno prvenstvo v rokometu. Udeležilo se ga je 8 ekip. Prvo mesto je osvojila ekonomska fakulteta, ki je v finalu premagala FAGV.

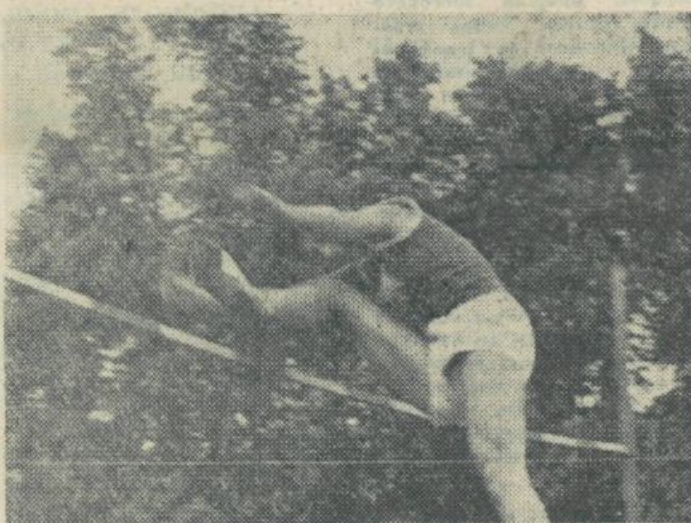
To prvenstvo nam je pokazalo nekaj stvari, na katere bo treba računati na prihodnjih podobnih tekmovaljih. Tekme med izenačenimi ekipami so bile na dokaj visoki kvalitetni ravni, saj so tudi privabile mnogo gledalcev, ki so bili nad prikazano igro navdušeni. Izkazalo se je, da tvorijo študentje v posameznih slovenskih rokometnih klubih jedro moštva in tako so bile nekatere tekme precej podobne tistim v republiški ligi. Po drugi strani pa so ekipe, kjer ni bilo toliko aktivnih igralcev, igrale precej podrejeno vlogo in so zato po neenakih borbah predale več tekom. To nam kaže problem, ki je aktualen v vseh športnih panogah pri tekmovaljih študentov: ali naj igrajo le neregistrirani tekmovalci ali pa vsi brez omejitev. Vendar tega problema tu ne moremo reševati.

Ta anomalija se je pokazala tudi na prvenstvu univerz, kjer je ljubljanska ekipa zasedla drugo mesto in igrala z na hit-

ro sestavljenim moštvom. Na tekmi z beograjsko univerzo moštvo ni dalo vsega od sebe in je hitro klonilo pred boljšim nasprotnikom. Po tekmi za prvenstvo univerze so dobrih nekaj aktivnim igralcem ponudili vstop v rokometni klub Olympia. To je sicer v redu, vendar je treba gledati tudi malo naprej in najti ustrezno rešitev v okviru Zveze študentskih športnih organizacij ljubljanske univerze.

V začetku so bile težave z igriščem, vendar se je to pozneje uredilo. Aktualen je še problem stališne in shrab z gole, vendar upajmo, da bo do jeseni, ko se bodo spet začela podobna tekmovalja, tudi to rešeno. Organizacija prvenstva je bila v danih možnostih dobra, z večjo pomočjo s strani vodstev posameznih ekip pa bi lahko bila odlična. Sodniški zbor je dokaj dobro opravljal svojo dolžnost, do resnejših incidentov pri tekmovalju ni prišlo.

mae

Kvalitetna točka je bil skok v višino

Konferenca strelskega odbora

Na redni konferenci strelskega odbora univerze, ki je bila ponovno sklicana, ker po prvem sklicu konferenca ni bilo navzočih dovolj delegatov, da bi lahko pričeli z delom, so se delegati pomenili o delu v preteklem letu. Konferenca so se udeležili v glavnem zastopniki fakultet, ki v streljanju nekaj pomenijo. Navzoč je bil tudi zastopnik predavateljev predvojaške vzgoje, ki bo tesneje sodelovala s strelskim odborom pri organizaciji strelskih tekmovalj.

Poročilo predsednika tovariša Zvekiča je delegate seznanilo z delom v preteklem letu. Strelski odbor je deloval kot nekakšno koordinacijsko telo in skrbel za povezavo med upravnim odborom ASD Olympia, okrajnim strelskim odborom, oddelkom za predvojaško vzgojo na univerzi in nekdanjo komisijo za šport pri UO ZSJ. Delo se je pokazalo uspešno, za kar imajo za sluzge predvsem poštvovalni funkcionarji. Iz tehničnega poročila je razvidno, da so strelci ljubljanske univerze v preteklem letu dosegli lepe uspehe. — Lahko bi dosegli še večjo množičnost, vendar predstavlja pomankanje pokritega strelišča veliko oviro. Zanimanje za streljanje je na fakultetah precej različno, vendar opažamo, da je največ zanimanja za streljanje

pozimi, takrat, ko primerne prostora nimamo na razpolago. Najbolj marljiva sekcija je sekcija na elektrotehniškem oddelku. Tam je letos redno treniralo okrog 30 študentov, ki so na strelskih tekmovaljih dosegli kar lepe uspehe. Precej zaslug za tako uspešno delo ima tovariš Cengić. Glavna naloga novega odbora je, da priskrbi primeren prostor za streljanje. Pri reševanju tega problema pričakujejo študentje mnogo pomoči od komisije za predvojaško in telesno vzgojo pri univerzitetnem svetu. Strelski odbor namerava jeseni ustanoviti strelsko ligo za zračno puško. Tu bodo lahko sodelovala posamezna združenja z eno petčlansko ekipo. Na konferenci so izvolili nov odbor, v katerem so izkušeni strelski delavci. Na koncu so se vsi navzoči poslovili od tovariša Zvekiča, ki odhaja iz Ljubljane, in se mu zahvalili za poštvovalno delo v strelski organizaciji.

Tekmovalje z MK puško

V nedeljo, 17. maja, je bilo tekmovalje v streljanju z malokalibrsko puško za ekipe in posameznike. Tekmovalje je bilo organizirano v zelo kratkem roku, tako da mnogo ekip ni stopilo v celoti ali pa ne v najmočnejši postavi.

Rezultati: ekipe: 1. strojna 742, 2. arhitektura 679, 3. elektro I. 657, 4. kemija 605 (4 tekmovalci), 5. ekonomija 604, elektro II, agronomija, testilna, filozofija, prava.

Posamezniki: 1. Rems (arh.) 167, 2. Ličina (agronomija) 165, 3. Premelič (arh.) 163, 4. Dolenc (strojna) 159, 5. Kopriva (ekonomija) 159, 6. Mogelnicki (strojna) 157, 7. Solar (kemija) 156, 8. Tomšič (elektro) 153, 9. Černeč (kemija) 151, 10. Gabrovšek (kemija) 151, 11. Jančigaj (strojna) 148, 12. Zvekič Greta (fil.) 148, 13. Slabe (kemija) 147, 14. Kajzelj (arh.) 145, 15. Predalič (elektro) 143.

Najboljši tekmovalci so dobili diplome in praktična darila.

Na pohodu so bili tudi študentski športni klubi. Na sliki so igralci badmingtona

Obvestila Objave Oglasi

MALI OGLASI

KUPIM

KUPIM VLOZEN paradižnik, tudi neslan. Cenene ponudbe pod »Usekan na juhe«.

★
SENO SLADKO ZA IA kupim ali zamenjam za časopisni papir. Jazet Gobec, Vol.

★
KUPIM avto (ne Fiat 600), dve vili, po možnosti v centru, telefonski sprejemnik, uvožen kalodot, galosje itd. Jazet Mošnja, obrtnik.

★
KUPIM »Opisno geometrijo« po najnižji dnevni ceni. Ponudbe pod: »Lahko tudi filigende Blätter«.

★
BICIKL, dobro ohranjen, z reflektorjem. Sprejaj za drzo nog v obliki Vespe. Ponudbe pod »Prakse usihajo, carine naraščajo«.

KISLE KUMARICE

MECE SKOZI OKNO NA MI-MOIDOČE NEK INŽENIRSKI PAR V AKADEMSKEM KOLEGIJU.

POSUŽITE SE VITAMINOZNE HRANE IZPOD NEBA!

PRODAM

KOMPLETNO, zelo dobro ohranjeno zobno protezo prodam. Uporabna je za vsa jedila. Grize vse, razen mesa v OSM. Jazet Bajta, Ljubljana.

★
TRZASKO bundo prodam. Pa še kapo. Jazet Svercar, Koper. ENOSOBNO hišo, hlev, psa, lopato, leste, zobno krtičko, čevlje, samokolnico — vse to prodam ali zamenjam za avto. Jazet Strebar, Vič.

★
OTOSKI vozilec, inozemski, športno vzgojen, spet prodam. Naslov v ogl. odd. pod »Ker je po sreči mimo šlo«.

★
KRTAČO za čevlje ugodno prodam. Ponudbe pod »Bosonogi Avguštin«.

★
VOLKSWAGNOV VOLAN PRODAM. Tudi na obroke. Resne ponudbe sprejemam od 8. do 9. ure na bencinski postojanki pod Rožnikom.

★
PIPO za toplo in mrzlo vodo in vrata štedilnika prodam ali zamenjam za teličko. Mica P., Nova vas.

Razpisujemo

NATEČAJ

za honorarnega norca, ki bi hotel jesti v OSM in nam sproti prinašati vzorce kosil na kalorični pretres. — Pogoji: usnjen želodec. Komisija za kalorije, Ljubljana.

SLUŽBO DOBI

ISCEMO kurjača. Stanovanje in drva zagotovljena. Dokler ne

POSOLILA

ISCEM 200 din posojila. Kupiti termofor. Nujno. Vrnem kmalu. Ponudbe pod »Absolviral, oženil in zmrazil«.

★
POSOLJAM študentom za dobo deset let, brezobrestno, neomejene vsote. Vprašajte pod »To je pa raca«.

★
ISCEM denar za humane reči. Zastavim lahko nedosegljive učbenike in skripta. Ponudbe pod »Pleničke in usahla rebrna mrena«.

RAZNO

★
POSTELJO, rabljeno, smrekove deske, strošno lepenko in pol kile žebeljv si sposodim. Jazet Student brez strehe.

★
ZATEKEL se je papagajček. Pridite čimprej ponj, ker ne prestopa ponavlja samo »et cetera, et cetera« in kolca vso noč. Familija P., Komna.

★
ZAGRENJENA, srčno dobra gospodična išče nekoga, ki bi ji sladi dolge večere. Ponudbe pod »Burja v konzervi«.

MOSKEGA s prečo. Poštene-ga. Potrebujem. Mica Zamorje-na, Lahovče.

★
INTELEGTNA uslužbenka z oceno »se odlikuje« bi poročila kolega, ki »zadovoljuje«. Ponudbe pod »Ni zahtevna«.

★
PREKLICUJEM nesramne besede, ki sem jih namesto krožnikov zmetel v glavo ženi. Obenem se ji zahvaljujem, da je šla za teden dni na deželo. Jazet Kravata, Ljubljana.

★
DOBRO KUCHARICO, sopranistko, staro do 45 let, po možnosti lastnico gostilne, takoj oženim. Ponudbe z izbranimi slikami pod »Hripav goltanec v bršljanu«.

★
ANGELCA, prepozno dobil pismo. In bil sem brez marelj. Pišite čimprej na pošto ležeče, ker sem odpotoval v Izrael.

★
ISKRENO se zahvaljujem absolventu medicinske Zmaja, ki je po požrtvovalnem, neutrudnem študiju dognal, da nimam meningitisa ampak hekšenusa. Jazet P.

★
SRČNO SE ZAHVALJUJEM vsem prijateljem, ki so ob pretresljivi božestni smrti našega Filipa tugovali z nami. Družina tete Tutke.

OB DIPLOMI

Iz dna kozarca čestitam JANEZU PILULI

In mu želimo, da bi uspešno spravil paciente na onj svet ter kmalu kupil avto. Svojega petnajstletnega člana bomo neznosno pogrešali. Absolventski klub medicine

Slišali smo, da je.

DIPLOMIRAL

Miklavž Prosenec, neuničljivi absolvent slavistike. Za vsak slučaj, čeprav vest še ni popolnoma zanesljiva, mu uredništvo Tribune vseeno veselo čestita.

RTV

RADIO

SPORED ZA JUNIJ

Od 4.00 do 7.00 Vrteli bomo vedno isti šlager, ker tako nihče tako zgodaj ne posluša.

Ob 7.00 Jedinik za danes: ocvrti badij pokrovec, zelenjadna juha itd. Potrebuje: polena, skrinice soli, peteršiljček, dve kili mesa, potrojenje in kak blok za menzo. Stane 55 do 140 din, za visokoraslega.

Ob 7.30 Radijski koledar: Rodile se je Jaka Pipca, dolgoletni in požrtvovalni študent prava. Vzdržal je na svoji fakulteti, ne da bi s prepisovanjem dajal slab vzgled. V svoji častitljivi starosti zasluži vse priznanje.

Ob 8.00 mali koncert za mali godalni orkester pod naslovom: »Cigu-migu«.

Ob 10.30 zabavna glasba z naslovom: »Pozdrav s Hawajev« igrajo Avseniki.

Ob 11.00 Soliska ura za vse stopnje. Kako bi se uspešneje brl norce iz učitelja, v kolikor mi to premalo dopušta reforma. Komentar: Kakšen smisel ima ukor.

Ob 12.00 Kmetijske oddaja za dober tek: Kako vložiti kravji gnol, da se dolgo ostane nepokvarjen.

Ob 12.30 Poslušalci si čestitajo in se bodrijo: »Večerni zvoni in »Prodana nevesta«.

Pisarna, ki skrbi za nezdode.

JAVI NAJ SE

lastnik kakšnega izvoda Božičevičeve Perspektive, da izpopolnimo svojo zbirko priljubljenih knjig. Narodna in univerzitetna knjižnica v Ljubljani.

KINO

Ob 13.00 Obvestila in reklame. Vmes himna Peresamu in drugim umazanijam.

Ob 14.00 Humoreska tega leta: naslov smo izgubili.

Ob 14.15 Nesmrtni posnetki Armstrongove gracije.

Ob 14.15 Avsenikov kvintet in drugi polkarji vsa ganljivo razveseljujejo.

Ob 17.00 Lucija Stigele: »Klavir v koraku z violino«. Opus 1010,7 Stavki so neizgovorljivi. Nesebično pripravljamo, da poslušate resnej postaji v Celovcu ali v Trstu.

Ob 19.01 Zunanje politični pregled: Zgodba o medkontinentalnih izmedkih.

Ob 19.02 Soferjem na pot: Preko krtin, gostiln, arestov naprej!

Ob 19.03 Oddaja za bruce: Kako naj izkoristim svoj prosti čas.

Ob 19.30 Ladijski dnevnik.

Ob 19.49 Pogovor s poslušalci. Kako brez bolečin izpuliti tramvajsko železje izpod nog.

Ob 20.00 Oddaja za naslovom: Nadzve obzobjem Bachove fuge (vseh 79920 opusov s komentarjem in dvema odmoroma za malico.)

Ob 23.00 Zabavna glasba z naslovom »Poljub španske kitare«. Igrajo Avseniki.

Ob 23.20 Kratek premor, za odh.

Ob 23.50 Oddaja za naše izsejence z geslom: »Dve sto želja na en mah in ena polka«. Igrajo Avseniki.

Ob 24.00 Lahko, noč dragim mučenikom, ki še poslušajo. Ne igrajo Avseniki, niti Sepetova družina.

TELEVIZIJSKI PROGRAM

Od 5.00 do 20.00 Glejte Italijo! Od 20.00 do 21.00 Glejte Zagreb! Od 21.00 naprej Glejte Italijo. Albanijo ali Ceylon!

STUDENTSKO NASELJE V LJUBLJANI

Ima novo menzo, njena kapaciteta pa je velikkanska. Na kolenih prosimo vse podhranjence in vse druge, ki bi se radi zredili, naj podpirajo našo menzo. — Divlje jim bomo HVALEŽNI.

Kakšna resna vrtmarija naj nam čimprej nabavi čim več VRTNIC, OPREMLJENIH S FIŽOLOVKAMI,

da bodo študentje nanje obehali srajce in hlače, dokler ne bodo sezidane garderobe v novem športnem parku v Tivoliju.

PO HUDEM TRPLJENJU JE IZDIHNILO

Devetdeset Kandidatov

NA IZPITU IZ FIZIKE

POGREB JE BIL NA LICU MESTA

ZALUJOCI OSTALI SVOJCI, MAME IN KOLEGI S STROJNE IN GRADBENE FAKULTETE

in kobile JNA Vstopnice nekoli-ko dražje.

SISKA. Švicarski film »Nedolžnost do kolen v valovih«. V glavni vlogi Ulla Jacobson.

BEŽIGRAD. Angleški zgodovinski film »Henrik XXII in njegov pregnani zobohol«. Igra tisti, ki je igral v »Preuknjanim plemiškem grbu«. Predstava se začne takoj, ko pride množa, ki vrti. Priznanje stolov s seboj je povodano!

GUNCLJE. Španski film »Polne hlače v areni«. Glavni igralec mlad in še neizkušen.

MLADINSKI KINO V DOMU LM Ameriški divji film: »Serifova kapa na kravjem repu«. Igrata Gregory Peck in Lyzzyka Strum-pandelj.

BAJE

so izšli vsi učbeniki, ki nam jih profesorji obljubljajo že petnajst let.

ZAHTEVAMO,

da nam jih knjigarne nehalo skrivati in nam jih dajo na

VPOGLED

Studentje ljubljanske univerze.

JUGOTON

Ljubljana

IVO ROBIČ POJE POPULARNE SLAGERJE

Kupite, kupite, kupitel

Preden ga kdo ustrelji.

»PREKUCNIK«

prevozniška turistična

agencija

priraja

IZLET OKOLI SVETA Z JAHTO

Naslov:

»SREČANJE Z DIVJIMI

ZVERMI VSEH KRAJEV

IN STAROSTI

Cena poznata; Odhod izpred naše pisarne ob 4. uri zjutraj. S sabo vzeti samo najnujnejšo obleko in kompasa za primer ne-zgode. Če bo dež, se ustavimo in vedrmo na Kravcu. Saj res,

NA KRVAVCU!

Udeležite se edinstvene ekskurzije na vsak način v polnem številu, ker jaha prazna ne more potovati.

Obvestila včeraj

Frankiev zeleni Fitch 600 je s penečo naglico drvel po rahlo valoviti avnenji. Z vso bliskovito prisotnostjo duha svojega stoletja se je Francie v enem samem drznem loku izognil konjski figi, ki je ležala sredi avnenje kot grozotni simbol Tega, kar je onstran meja naših spoznanj: izza njenih obrisov se je režala Smrt. Njegovo budno, okamenelo lice je vztrpetalo samo za hip, samo za hip so se mu narisale brčice, samo za hip ga je zasklelo v debelem črevesu; takoj nato pa je bil to spet On, veliki Francie, miren in hladen.

V daljavi se je pojavila rdeča luč: semafor. Privozil je tik do njega, v trenutku zavrl in besneči stroj se je postavil na zadnje noge, spustil obupen stok, nato pa s pojemajočim grgranjem padel zopet naprej in vdano počepnil. Tik pred tem se je cestnemu valjarju mestnega podjetja Slovenijavalj in nekemu gospodu, ki pravzaprav niti ni bil motorno vozilo, pa si je prejšnjo noč privoščil preveč Vitakosa in je mislil, da to je, tema dvema se je torej posrečilo v blazni naglici švigniti preko križišča, tako da si službojuči milnik niti ni utegnil zapisati njunih števil in bo torej ostal njun zločin brez prostovoljnih denarnih prispevkov. Takoj nato pa je mož v blesteče modri, proti Q žarkom, paradižnikovi omaki, spirohetam, dum-dum kroglim in globljim iztrebkom odporni obleki priklical na pomoč svojega tovariša, prišla sta se za roke in se razkoracila v sredi križišča, tako da je bil vsak prehod nemogoč — razen če bi jima nestrno čaka-joča množica obencinjena ljudstva vozila pod pazduham in tako pristala na igro »Al« je kaj trden most». To pa je pod častjo vsakemu pravemu motoriziranemu človeku.

Medtem se je pojavil poleg Francieevega Fitcha 600 tretji mož postave. Njegove oči so hladno sreple izpod bele zaščitne čelade. Težko je položil roko na Francievo ramo: »S svojim zaviranjem se poškodovale mestni tlak. Pet sto dinarjev.«

Francie je počasi obrnil glavo. To je videl v nekem filmu in smatral za učinkovito, poleg tega pa mu je bil ovrtnik srajce za dve številki pretesen. Zazrl se je vanj še bolj srepo od njega in pod levim ušesom mu je prav naladno poigralval prezir. Porinil je z jezikom cigareto v drugi kot ust in dejal počasi: »Jaz sem Francie. Veliki Francie.« Ker se je zdelo, da mož v modrem ni takoj razumel, je dodal: Promedane, Elephant, Phegowitz, Messing-Bar, Union.

Ne da bi si dovolil nasmehe, je opazil, kako se je možu v modrem v hipu spremenil obraz. Oči so mu postale mehke in občudujoče, obraz mu je zasijal od uslužnosti in s ponižnim glasom se je opravičeval: »Oh, oprostite prosim, bila je pomota. Nisem hotel...«

Francie je počasi trdno obrnil glavo in preslišal prošnjo za avtogram.

Medtem se je na semaforju pokazala zelena luč. Milijoni in milijoni vozil za njim so zahrumeli, pripravljeni, da se poženejo čez križišče bliskovito kot lahkonoge gazele, dišeče po mladem pižmu. Francie je z avtomatično kretljivo sprostil svoj orjaški stroj, se »zasaltal«, udaril z glavo ob strop, (pri tem se mu je porodila bežna, čudovito nežna impresija o stroških pri mehaniku za popravilo strehe), zasepetal kratko molitev v cilicili, nato pa se je obvladal in pri huroskem tršču milijonov in milijonov hupajočih vozil za seboj stopil iz avtomobila prav tako mirno in samozavestno kot takrat, ko si je šel prvič obrt brado.

XXII

Hodnik, po katerem je s trudnimi, vendar odločnimi koraki stopal Francie, je bil dolg, svetel in dišal je po čebuli in lanskem krompirju. Na hodniku je vladala mrzlična dejavnost, vendar se je dogajalo vse v pošastni, popolni tišini. Ko je Francie končno dospel do uradnih prostorov Poglavarja študentske prehranjevalnice, se je še poslednjič za hip obotavljal. Nato pa je v grotni si svesti svojega poslanstva pritisnil na dva gumba v vratih, oslinil tretjega ter frenil četrtega in vrata so se počasi, neslišno odprla. Vstopil je.

Poglavar Študentske prehranjevalnice je sedel v poltemi. Ko je opazil prisileca, je prižgal luč. Se vedno je bilo budno in ostro njegovo lice, še vedno so bile jasne njegove oči, toda videlo se mu je, kako zelo ga je prizadela katastrofa zadnjih mesecev.

»Prišel sem, da bi vam ponudil svojo pomoč«, je rekel Francie. »Mislim sem, da bi s svojimi izkušnjami...«

Nenadoma je Poglavarju trzil obraz in po licih so se mu privlekle solze hvalečnosti. »Veliki Francie!«, je zasepetal ganjeno in v kotu ust mu je zatrepetal od kosila pozabljeni makaron. »Edino vi se morete prepričati katastrofo. Veliki Francie! Verujte mi, da z živim zanimanjem zasledujem vaše uspehe, liter ritoznjčana v 0,39 minute!«

»0,38«, je skromno popravil Francie.

»Da, da«, je od same ganjenosti zakokodakal poglavar. »Toda preidiva k stvari. Kakor veste, se v naši Študentski prehranjevalnici iz dneva v dan pojavlja več smrtnih slučajev. In to iz preprostega razloga, ker študentje ne poznajo nobene mere. Jedo in jedo toliko časa, dokler jim ne ekspodirajo za te stvari namenjeni organi. Kaj vse smo že poizkusili, da bi jih odvrnili od te nezdreave požrešnosti, pa nič ni pomagalo. Po drugi strani pa nam naše mehke srce ne dopušča, da jim ne bi prinesli toliko, kot si želijo jesti.

Rešitev torej ni... Od žalosti je sklepetnil z umetnim zobovjem. Rešitev je, je gromko vzklilnil Francie. »Jaz vem za rešitev.«

Poglavarjeve od ganjenosti mehke oči so se pričakujoče zastrmele vanj. Francie je napel prsa, da ga je zasrbel vozil kravate: »Predlagam, da odslej naprej profesorji predavajo v času kosila v prostorih prehranjevalnice, v odmorih pa naj zvočniki igrajo vojaške pesmi kot prijeten opomin na posledice neizpolnjevanja študijskih pogojev. Prepričan sem, da bo študentom tek upadel vsaj za polovico.«

XXIII

Vedno manj je bilo ob avnenji nebotičnikov in vinskih

Obrtno podjetje

Galvana

Vižmarje 70

se priporoča svojim cenjenim odjemalcem

TOVARNA PREŠITIH ODEJ IN
TAPETNIŠTVO

ODEJA

priporoča svoje izdelke.

ŠKOFJA LOKA

Tovarna
dekorativnih
tkanin

LJUBLJANA, Celovška 280

strojni tehnik, absolvent ali študent dobi službo s polnim ali polovičnim delovnim časom za konstrukcije manj zahtevnih strojev in risanje načrtov za manjše stroje in strojne dele.

Delovni kolektiv hotela

Dom JNA v Ljubljani

pozdravlja svoje goste in poslovne prijatelje ter jim čestita k prazniku dela

1. MAJU!

Državna založba Slovenije

vam nudi v svojih poslovalnicah

strokovne in znanstvene knjige za vse stroke v slovenskem in srbohrvatskem jeziku;

slovarje,
učbenike tujih jezikov,
inozemске strokovne in znanstvene knjige,
gramofonske plošče za učenje tujih jezikov.

Oglejte si zalogo in izbor v naših knjigarnah v Ljubljani:

Trg revolucije 19
Čopova 3
Titova 25
Mestni trg 26

MIZARSTVO TRNOVO

LJUBLJANA,
Trnovski pristan 21
Telefon 21-474

Čestita za 1. maj!

Gorjana

nabavno podjetje papirne
industrije in rudnikov

Ljubljana

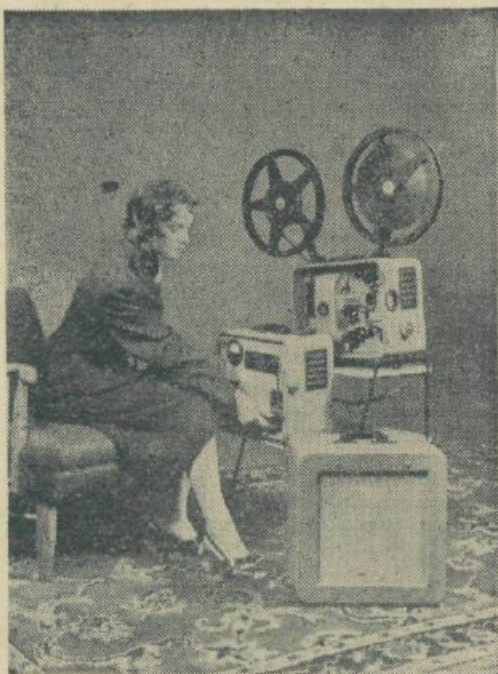

čestita
za 1. maj!

Izkoristite ugodno priliko!

USTANOVE
DRUŠTVA
KLUBI
ORGANIZACIJE
PODJETJA
INŠTITUTI
LAHKO DOBIJO
OZKI ZVOČNI »ISKRA«
KINOPROJEKTOR PO-2

Na kredit!

Jugoslovanska investicijska banka daje za nakup kinoprojektorjev srednje-ročni kredit s triletnim odplačilnim rokom vsem organizacijam in društvom. Kupec plača pri sklenitvi pogodbe le 20% vrednosti projektorja. Ostalo na kredit.

Pišite za prospekte in ostale informacije v zvezi s prodajo na kredit na naša predstavništva v republiških centrih ali pa direktno.

ISKRA

Tovarna elektrotehničnih in finomehaničnih izdelkov

KRANJ

K 1. maju

čestitajo podjetja:

Tovarna OVEN, Kranj

proizvaja: prvovrstne izdelke, kot so detergenti VETO in BELIN, toaletno, terpentinovo, pralno in domače milo ter ostala pralna in čistilna sredstva.

Novšak Gabrijel

posarstvo
LJUBLJANA, Tržaška cesta 40 b

Komunalna banka
LJUBLJANA

Uprava za gozdarstvo
OLO Ljubljana

LJUBLJANA, Crtomirova 3 a

SATURNUS

Tovarna kovinske embalaže,
LJUBLJANA,

proizvaja:

hranbeno, kemično in farmacevtsko industrijo iz črne, bele in alu-pločevine. Artikle široke potrošnje: kuhinjske škatle, pladnje, igrače, razpršilce itd. — Dele za avtomobile in bicikle: žaromete vseh vrst in svetilke, zgoščevalke, avtoogledala, žaromete, zvonce in zgoščevalke za bicikle. — Elektro-toplotne aparate: kuhalnike, pečl in kaloriferje. — Litografirane plošče in elokstrane ploščice.

TOVARNA PERILA

»Mura«

v Murski Soboti

priporoča svoje kvalitetne izdelke

TRGOVSKO PODJETJE

PETROL

Ljubljana, Cankarjeva 5-II

Obveščamo cenjene odjemalce, da imamo stalno na zalogi motorno olje za dvotaktne motorje »Dvotaktol«. Za brezhibno delovanje dvotaktnih motorjev uporabljajte samo »DVOTAKTOL« — proizvod PETROL Ljubljana.

Tovarna
kovinske
galanterije

LJUBLJANA, Mariborska 4

priporoča cenjenim odjemalcem svoje proizvode in jim čestita k prazniku dela

1. maju!

Lesonit

tovarna lesovinskih plošč
Ilirska Bistrica

ILIRSKA BISTRICA

PROIZVAJA:

emajlirane lesonitne plošče v gladki, rebrasti in karirani obliki površine, v dimenzijah 1700 X 1300 X 4 mm, v veliki izbiri barv. Emajlirane plošče so zelo kvalitetno nadomestilo za keramične plošče, odlično služijo za izdelavo raznovrstnega pohištva, za razne obloge, za opremo lokalov itd. Odpornost emajl-plošč proti kemičnim reagentom, vročini in udarcem je odlična. Emajl-lesonit da občutek topline in elegance posvoda, kjer ga uporabljajo.

Cene so zelo primerne.

Melaminske lesonit-plošče, v enakih dimenzijah kot emajlirane lesonit-plošče, v različnih barvah in imitacijah modernih vzorcev. Melaminske plošče predstavljajo v bistvu enak artikel kot »Formica« ali »Miplac« itd. le s to razliko, da je kemična masa vtisnjena na specialno trdo lesonit-ploščo in ne na bakelitni sloj ali pa fenolni papir. Vse navedene artikke nudi tovarna Lesonit preko svojih poslovnih — kakor tudi neposredno iz svojega skladišča.

Melaminske plošče in emajlirane plošče so se v poslednjih petnajstih letih močno uveljavile v svetu.

Uredite si stanovanja sodobno, opremito lokale okusno in poceni!

Zadružna
hranilnica in
posojilnica

LJUBLJANA, Miklošičeva 4

čestita vsemu delovnemu ljudstvu
Jugoslavije k

prazniku dela!

TOVARNA
VIJAKOV

LJUBLJANA, Tomažičeva 2

priporoča svoje izdelke in čestita k

1. maju!

SLOVENIJA SADJE

LIUBLJANA
Titova št. 19

Mladina!

Vključuj se v vrste pospeševalcev jagodičja!

Domači trg in izvoz potrebuje letne velike količine malin, črnega ribeza in jagod — Gojenje jagodičja je zelo enostavno ter pri naša veliko veselje. Plodovi se odlično vnovčijo na domačih in tujih tržiščih.

JAVOR

LJUBLJANA, Titova 1

tovarna furnirja in vezanih plošč s sedežem na Pivki

razpisuje naslednja delovna mesta:

1. dva diplomirana ekonomista — za delo na izvoznih poslih
2. tehnika kemije
3. diplomiranega ekonomista — za analitika podjetja.

Rok dostave prošenj je mesec dni od dneva objave.

Studentje, ki bodo v letošnjem letu dokončali študij in so pripravljeni prevzeti pri našem podjetju eno od navedenih delovnih mest, naj nam to javijo že sedaj zaradi sklenitve pogodbe.

Polaganje vencev v spomin padlemu Pohorskemu bataljonu

Ustanovljena je tretja SDB Pohorskih herojev

V petek, 15. maja so na kraju, kjer je padel Pohorski bataljon, študentje strojne fakultete skupno s svojimi profesorji in asistenti svečano proslavili 40. letnico ustanovitve KPJ in SKOJ. Istočasno so skupaj s dekletki filozofske fakultete in Višje gospodinjске šole formirali svojo delovno brigado.

V četrtek je brigada imela pripravljalni zbor, ki so se ga udeležili skoraj vsi člani bodoče brigade. Na njem so izbrali brigadno vodstvo, ki ga sestavljajo: komandant Jančigaj, Mirko, namestnik Gluhalič Vaso, sekretarka Kert Zlata, ekonom Markun Lovro in ideološko politični referent Kolaric Dragutin. Novi komandant je še seznanil brigadirje z načrtom dela v brigadi. Predvsem je poudaril, da se morajo zavedati velike važnosti letošnje delovne akcije. Zato se bodo strojno in politično potrudili, da bo njihova brigada v vseh oblikah dela na akciji med najboljšimi.

Brigadno zastavo komandantu III. SDB Pohorskih herojev in vsem brigadirjem želeli inogo uspehov pri delovni akciji. Komandant tov. Jančigaj, se mu je zahvalil in obljubil, da se bo brigada z vsem močmi trudila, da se bo izkazala vredno imena najboljših sinov naše domovine, ki so žrtvovali svoja življenja za svobodo, in da bo opravila izkazano zaupanje. Med žalostinko, ki jo je zapel APZ. so

predstavniki profesorjev, brigadirjev, študentske organizacije in komunistov ljubljanske univerze položili vence na spomenik padlim borcem. Pevski zbor je zapel še koračnice delovnih brigad, po zaključku proslave pa so študentje krenili s tovarškim Cizmekom okrog prizorišča herojske borbe Pohorskega bataljona in si ogledali ostanke nekdanjega partizanskega taborišča.

Medfakultetni stiki

Zadnje dni marca je bila v Beogradu interfakultetna konferenca študentov rudarstva, metalurgije in kemijske ter tekstilne tehnologije. Sodelovali so predstavniki ljubljanske, beogradske in zagrebške univerze. Na programu so bili študijski problemi in režim študija. Kot izraz neke snobne tendence v jugoslovanskem univerzitetnem šolstvu se je tudi tu pokazala potreba po poenotenju študija, izdaji učbenikov ter ureditvi študijskih načrtov. Čeprav niso sprejeli nekaterih konkretnih sklepov, pomeni to sam stik s problemi in pristop k njihovi likvidaciji korak naprej. Sklenjeno je bilo, da konferenca postane tradicionalna ter da bo prihodnja konferenca v Zagrebu. Sprejeti so

bili tudi sklepi o šim tesnejšem sodelovanju profesorjev s študenti in obratno, kar naj bi pokazalo konkretne rezultate pri študijskih uspehih. Konferenci so prireditelju se kljub pohvali za uspešen potek in pozitivne rezultate lahko očita to, da hoteli ali nehotel niso razpravili na konferenco predstavnikov študentov tekstilne tehnologije. Vzporedno s to konferenco je bil v našem glavnem mestu trobojni študijski reprezentantski fakultet za rudarstvo, metalurgijo, kemijsko in tekstilno tehnologijo. Tekmovali so v namiznem tenisu, nogometu, košarki, rokometu in šahu. Drugo leto se bo vršil troboj, ki bo ravno tako postal tradicionalen. P. J.

PRIMORSKI ŠTUDENTI V BRKINIH

Študenti koprškega okraja so letošnjo jubilejno leto ZKJ proslavili s partizanskim maršom po Brkinih. Pohod so začeli v Kilavčah, zaključili pa v Vremah — se pravi, da so v štirih dneh prehodili vse Brkine ter obiskali vse večje vasi. Spotoma so pod vodstvom nekdanjih partizanov obnavljali spomine na boj brkinskega ljudstva.

Študenti so se na pohodu seznanili z življenjem dela Brkinov, ki so prispevali velik delež za osvoboditev Kraša, navezali pa so tesne stike z vasi vseh brkinskih vasi in s jih s pesmijo ter domačo besedo razveselili ob tabornih ognjih. S študenti so obiskali Brkine tudi predstavniki ljudskih odborov ter političnih organizacij iz Ilirske Bistrice, Hrpej in Sežane.

BRIGADE SE ZBIRAJO

Pri pripravljalnem štabu za delovne brigade pri UO ZŠJ smo se pozanimali, kako daleč so se pripravili za letošnjo delovno akcijo. Izvedeli smo, da imajo okrog 900 prijavitelj, vendar prihajajo še nove. V začetku je bila agitacija slaba, kasneje pa se je stanje izboljšalo in štab dobiva vsak dan okrog 10 prijav. Ob takem »kapljanju« prijavitelj je na

tančnejša evidenca otežkočena. Tudi zdravniški pregledi gredo h koncu, naknadni pregledi pa bodo zaključeni do 20. maja. Letos so ti pregledi izredno strogi, saj je do 28 odstotkov prijaviteljev zaradi slabe telesne konstrukcije odklonjenih.

Študentska delovna brigada, III. SDB Pohorskih herojev, je že formirana. Sestavljajo jo študentje strojne fakultete in dekleta s filozofske fakultete in Višje gospodinjске šole. Za delovna mesta študentskih brigad pripravljani štab še ne ve, natančnejša navodila bodo dobili štabi posameznih brigad šele nekaj dni pred odhodom na avtomobilsko cesto. Ostali dve študentski brigadi, ki bosta odšli v juniju, bosta formirani do konca maja.

Precej študentov se bo udeležilo delovne akcije v okviru drugih brigad, zato udeležbe ljubljanskih študentov na letošnji delovni akciji ne moremo natančno oceniti. Nekateri bodo odšli na traso s srednješolskimi brigadami, 35 študentov tabornikov pa bo odšlo v posebno brigado tabornikov, ki bo delala v Bohinju.

Večje število študentov bo pri izgradnji avtomobilske ceste delovalo kot strokovni kader in to predvsem gradbeniki, medicinci, arhitekti in geodeti. Nekaj študentov pa bo delalo v štabih srednješolskih brigad.

Od fakultet se je do sedaj najbolj odrezala strojna, pa tudi filozofska dosti ne zaostaja. Tudi na nekaterih drugih fakultetah so že presegli prvotno določeno število prijav.

PROSLAVA NA FILOZOFSKI FAKULTETI

V torek, 12. tega meseca so v zbornici dvorani Univerze študentje filozofske fakultete proslavili 40. obletnico ustanovitve KPJ. O zgodovini in dejavnosti partije v preteklosti je govoril dekan filozofske fakultete dr. Metod Mikuz. Sodeloval je tudi Koroški okei, ki je zapel nekaj narodnih pesmi.

REALNE KRITERIJE

V zvezi s sprejemom novega pravilnika v študentskih domovih, ki bo uveljavljen v doseganji način sprejemanja študentov v domove marksistično pozitivno spremembo, je bilo že dovolj razpravljano. Padla je tudi marksistična pripomba zaradi strogosti sprejetih kriterijev za sprejem v domove, ki so precej strožji od pogojev, ki so predpisani kot pogoj za vpis v višji semester enakovrednih fakultet. Se večje pa je bilo nezadovoljstvo zaradi nedoslednega in v marsikaterem primeru tudi preveč pristranskega upoštevanja in uporabljanja teh kriterijev.

Ta nedoslednost se je pokazala zelo očito najprej pri ponovnem sprejemanju v študentsko naselje v šolskem letu 1958-59, ko je skušala študentska organizacija z večjo strogostjo odločno nastopiti proti takim študentom, ki so svojih študijskih uspehih in ostalem zadržanju nikakor niso več spadal v dom.

Vendar pa doseženi rezultati niso prinesli nikakršnih bistvenih izboljšav. Dotedanje stanja, večina študentov je na tak ali drugačen način ostala v naselju, čeprav bi ga po novih kriterijih nujno morala zapustiti in se odseliti.

Za prihodnje študijsko leto 1959-60 se obetajo študentom še strožji ukrepi pri izbiranju in ponovnem sprejemanju študentov v domove. Zato je nujno potrebno, da bodo vsi organi, ki so kompetentni za sprejem študentov za prihodnje študijske leto, oziroma štiri in pol na tistih fakultetah, ki imajo tako imenovani »zaščitni semester«.

Sicer pa je bilo opaziti, da so nekatera združenja zvela postavljene zahtevane kriterije preveč površno in neresno in pri njihovem sestavljanju niso upoštevali vseh bistvenih momentov in sprememb, ki so že ali pa še bodo v najkrajšem času vplivale na pogoje in predvsem trajanje univerzitetnega študija.

Menimo, da je pod sedanjimi pogoji izredne stanovanjske stiske skrajšanje bivanja v študentskih domovih na omejeno dobo in brez zavlačevanja pomemben stimulativni faktor, ki bo precej pripomogel, da se bo število dolgoletnih študentov in absolutno zmanjšalo na minimum.

Študijska komisija pri Univerzitetnem odboru je že pripravila svoje predloge in pripombe k študijskim kriterijem za bivanje v študentskih domovih. Nerazumljivo pa je, da študentski svet študentskega naselja še ni sestavil svojih predlogov, ker je za to res še skrajni čas.

Z ozirom na pomen, ki ga ima študijska komisija pri Univerzitetnem odboru v življenju in delu študentov, se posebej pa z ozirom na nastale spremembe in postritve režima univerzitetnega študija, ne bi sme li Kuratorji študentskih domov in menz pri sestavljanju svojih kriterijev mimo te komisije.

K.

PRIHODNJIČ BO BOLJE

Pred kratkim je bila v Ljubljani medfakultetna konferenca sekretariata pravnih fakultet iz Beograda, Zagreba, Sarajeva, Skoplja in Ljubljane. Na tej konferenci naj bi se kritično ocenila letošnja manifestativna prireditve študentov pravnih fakultet v proslavo štiridesete obletnice KPJ, partizanski marš v Bogumilju in Makedoniji. Obenem naj bi ta konferenca dala nekaj smernic za prihodnjo podobno prireditev, kar bo tako oblika športno-politične aktivnosti študentov prava postala trajna.

Prihodnje leto bodo ta marš organizacijsko pripravili sarajevski študentje prava. Udeleženci tega pohoda bodo obiskali zgodovinske kraje, koder so potekali boji med VII. ofenzivo. Med samim pohodom bodo študentje ob tabornih ognjih prirejali različne kulturne prireditev, kakršne bodo pač možne, in v glavnem pa se bo vsak predstavil s domačimi in umetniimi pesmimi svojega naroda, z recitacijami, plesi in podobnim. Ta kulturni program pa ne bi smel biti zgolj navadna improvizacija, kakor se je to zgodilo tokrat, temveč bi moral biti načrtno organiziran in dovolj kvaliteten.

Letošnja organizacija partizanskega marša je bila sploh polna pomanjkljivosti, ki so precej kvarile pomembnost tega pohoda. Predvsem je bil pri celotni organizaciji preveč viden poudarek na njegovi »vojaški« vsebini, kar se je odražalo v prenapornosti marša, ki ga nekateri študentje fizično niso bili zmogli.

Lahko bi našli še nekaj takih vidnih organizacijskih slabosti letošnjega partizanskega pohoda, ki bi lahko z nekoliko več spretnosti in pripravljenostjo izostale.

Tudi materialne težave, ki so bile pri obeh dosedanjih partizanskih pohodih najbolj pereč problem, bi morale v prihodnje odpasti, kar bi se morda dalo urediti z ustanovitvijo nekakšnega fonda v proračunu pri Centralnem odboru Zveze borcev, ki bi to študentsko akcijo lahko predivel in finansiral iz svojih sredstev.

K.

Sprejemi za študente medicinske fakultete pri dekanu začnajo prehajati v že tradicionalno obliko medsebojnega intimnejšega seznanjanja dekana in profesorjev s povabljenimi študenti.

Na vsakem sprejemu je bil hitro vzpostavljen zelo priročen stik, s sproščenim pogovorom o različnih študijskih pa tudi osebnih problemih študentov.

Naša slika je bila posneta tedaj, ko je bil tradicionalni »led« med profesorji in študenti razbit s prisrčno besedo dekana in že je zavladalo veselo razpoloženje.

Težave pri samem študiju. Študentje tehničnih fakultet so namreč zaradi obilice svojih predavanj in vaj nekoliko bolj upravičeni na določeno prednost pri dodelitvi stanovanj.

Zato so predlogi za trajanje bivanja — študentskih domovih, ki so jih poslala različna združenja (n.p. pravne fakultete) včasih nekoliko nerealni z ozirom na nove študijske pogoje, ki jih je preciziral novi statut. Te predloge bi bilo treba vključiti s predpisanimi določbami. Treba pa bo seveda upoštevati, da študentje sedanjega tretjega in četrtega letnika študirajo še pod stari pogoji in bo treba sedanje pogoje prilagoditi njihovu sedanjemu načinu študija.

ANKETA

Na filozofski fakulteti so tudi izvedli socialno anketo, ki naj bi podala jasnejšo sliko o socialno-ekonomskem stanju študentov ter o njihovem aktivnem udeleževanju v različnih organizacijah. Zelo zanimivo so bili odgovori na vprašanja o tako imenovanih inozemskih praksah, ki so lepo pokazali, kaj vse se pod tem naslovom skriva, saj so »inozemске prakse« za študente germanistike oz. romanistike še prav posebno kobiljivo vprašanje in ne kaže, da bo tako kmalu rešeno.

Zakaj podaljševati študij na AIU

Rektorat Akademije za igralno umetnost je sklenil podaljšati študijsko leto na tej akademiji do 1. julija, torej za celih štirinajst dni. Teoretični del študija se normalno zaključuje namreč že z zadnjim majem, praktični del pa sredi junija. Svoj sklep o podaljšanju študijskega leta utemeljuje rektorat s tem, da je mnogo predavanj odpadlo zaradi priprave in dela za proslavo ob štirideseti obletnici KPJ. Te priprave so v tem, da se slušatelji Akademije za igralno umetnost že nekaj tednov intenzivno vadijo za uprizoritev zelo zahtevnega dela Bertholda Brechta »Galilei« v režiji zasnovi Branka Gombača. Predstava bo v okviru študentskega festivala v počastitev štiridesete obletnice KPJ pomenila osrednjo prireditev tega festivala. Zato se slušatelji AIU upravičeno sprašujejo, če so za vse napore, ki so jih doslej vložili v to, da bi proslava čim bolj uspešna, zaslužili kot nagrado še podaljšanje študijskega leta.

Vendar tu ni samo moralni moment, zaradi katerega se zdi odločitev rektorata neumnost. Upoštevati je treba še to, da tudi med študijskim

letom predavanja večkrat odpadejo, čeprav ne po krivdi študentov. Marsikateri predavatelj svoja predavanja vse prvorod odpove in to zaradi svojih ostalih obveznosti, ki največkrat nimajo mnogo opravka z njegovim pedagoškim delom na Akademiji. Sedaj pa skušajo te svoje izostanke na tak način popraviti oziroma nadoknaditi.

Očitek, da pomeni pripravljanje Brechtovskega dela za pripravljanje časa, nikakor ne drži, ker pomeni postavitev tega zahtevnega dramatika na oder najboljšo vajo in bo celotnemu igralškemu ansamblu v veliko korist.

H koncu pa še tole: zakaj je ravno nujno, da se poseže po takih ekstremnih sredstvih kot je podaljšanje študijskega leta, ko bi se z nekoliko več prizadevanosti dalo doseči enak efekt z uvidnim skrajšanjem preobimne študijske snovi, ne da bi pri tem trpela kvaliteta same prakse. Pridobilo pa bi se precej potrebnege časa.

Sicer pa je problem skrajšanja študijske snovi in pomanjkanja časa aktualen na vseh fakultetah. Še vedno se prizadevanje študentov za rešitev tega problema ni premaknilo z mrtve točke.

J. P.

RAZPIS za izdelavo idejne skice za značko SSOSJ (Saveza sportskih organizacija studenata Jugoslavije), ki ga razpisuje upr. odbor SSOSJ

- Pravico sodelovanja imajo vsi državljani FLRJ
- Značka odnosno idejna skica mora obvezno vsebovati kratko Saveza — oziroma kratice SSOSJ
- Značka odnosno skica je lahko izdelana v kombinaciji največ treh barv po izbiri avtorja
- Izdelane idejne skice značke je treba poslati pod šifro; osnutke lahko pošljete na naslov: Zveza študentskih športnih organizacij, Ljubljana, Miklošičeva ulica 5a, ali pa direktno na Savez sportskih organizacija studenata Jugoslavije, Beograd, Terazije 35, z oznako: Za konkurs
- Rok oddaje vseh idejnih osnutkov je 15. junij 1959
- Najboljše idejne osnutke bo sekretariat SSOSJ nagradil, in sicer:

- I. nagrada 30.000 dinarjev
- II. nagrada 20.000 dinarjev
- III. nagrada 10.000 dinarjev

Sekretariat SSOSJ kot organizator razpisa si pridržuje pravico, da odkupi določeno število uspehih idejnih skic ter podeli denarne nagrade v višini, ki bo določena pozneje.

Idejnih skic za značko ne bomo vračali. Ocenjevanje idejnih skic bo izvršila žirija, ki jo je odredil sekretariat SSOSJ.

4. DECEMBRA 1958 JE IZŠLA PRVA ŠTEVILKA NASEGA GLASILA KOT NASLEDNJI »STUDENTSKA LISTA«. TA JE IZHAJAL OD 20. MARCA 1949. UREJEVALI SO GA FRANC AMBROŽIČ, ĐARO BRATOS RUDI MARKOTA MILOŠ KOBE, MILAN STARIN IN MILOŠ MIKELIN. KI JE TUDI UREDNIK PRVEGA LETNIKA »TRIBUNA«. PRVI LETNIK OBSEGA 1 ŠTEVILKO — ZADNJO UREDI STANE SAKSIDA — KI IZHAJALO ŠTIRINAJSTEDNEVNO NASLEDNJI LETNIK UREJUJE BORIS MIKOS, DALI ŠTEVILKE. LETA 1953 PREVZAME 8 ŠTEVILKO UREDNIŠTVO PRIMOŽ KOZAR IZIDE 18 ŠTEVILK OD ČETRTEGA LETNIKA DALJE IZHAJA ČASOPIS V 20. ŠTEVILKO NA LETO BOGDAN PLEŠA UREJUJE LIST OD 11 ŠTEVILKE (V LETNIKA DO 18 ŠTEVILKE V LETNIKA. KO GA ZAMENJA JANKO POPOVIČ IN UREJUJE LIST DO 3 ŠTEV IX LETNIKA